

Handlingsprogram från år 2024

för förebyggande verksamhet och räddningstjänst

Antaget av Förbundsdirektionen 2024-11-15

Dnr: 2023-002057

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	5
1.1	Bakgrund	6
1.2	Syfte.....	6
1.3	Förkortningar som används i dokumentet	7
2	Beskrivning av medlemskommunerna	8
2.1	Övergripande	8
2.2	Bergs kommun.....	10
2.3	Bräcke kommun.....	11
2.4	Härjedalens kommun.....	11
2.5	Krokoms kommun	12
2.6	Ragunda kommun.....	12
2.7	Strömsunds kommun	13
2.8	Åre kommun	13
2.9	Östersunds kommun	14
2.10	Förväntad samhällsutveckling och demografi.....	14
3	Styrning av skydd mot olyckor	16
4	Risker	17
4.1	Övergripande	17
4.1.1	Geografi och befolkning.....	17
4.1.2	Näringsliv och infrastruktur	18
4.1.3	Klimat.....	18
4.1.4	Farlig verksamhet.....	19
4.1.5	Potentiella större olyckor	20
4.1.6	Antagonistiska hot.....	21
4.1.7	Höjd beredskap.....	21
4.1.8	Övergripande insatsstatistik	21
4.2	Brand i byggnad.....	23
4.2.1	Brand i bostad.....	28
4.2.2	Dödsbränder	29
4.3	Brand utomhus.....	30
4.3.1	Brand i skog eller mark	31
4.4	Trafikolycka.....	32

4.5	Olycka med farliga ämnen.....	33
4.6	Naturolycka	34
4.7	Drunkning.....	36
5	Värdering.....	37
6	Mål	39
6.1	Mål 1 – Räddningstjänsten ska verka för ett stärkt brandskydd i människors hemmiljö 40	
6.2	Mål 2 – Inga inträffade bränder ska leda till skador som på samhällsnivå upplevs som allvarliga.....	40
6.3	Mål 3 – Räddningsinsatser ska påbörjas inom godtagbar tid och med rätt resurser	40
6.4	Mål 4 - Räddningstjänstens insatser ska vara effektiva och genomföras med rätt förmåga och kompetens	41
6.5	Mål 5 – Räddningstjänsten ska främja rekrytering och stimulera till fortsatt anställning för RiB-anställda	41
6.6	Mål 6 – Räddningstjänsten ska stärka sin förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig.....	41
7	Förebyggande – förmåga och verksamhet	42
7.1	Tillsyn.....	42
7.2	Stöd till den enskilde	43
7.3	Rengöring och brandskyddskontroll.....	43
7.4	Övriga förebyggande åtgärder	44
7.4.1	Skydd mot andra olyckor än bränder	44
7.4.2	Eldningsförbud utomhus	45
7.4.3	Plan- och byggärenden	46
7.4.4	Ordningsslagsärenden och serveringstillstånd.....	46
7.4.5	Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE)	46
7.4.6	Anlagd brand i skolor	46
7.4.7	Älvgrupper	47
8	Räddningstjänst – förmåga och verksamhet.....	48
8.1	Övergripande	48
8.1.1	Tillgång till egna resurser.....	49
8.1.2	Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner.....	53
8.1.3	Alarmering av räddningsorganet.....	53
8.1.4	Brandvattenförsörjning.....	54
8.1.5	Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs när olika delar av kommunen, inklusive larmhanteringen (responstid)	54

8.1.6	Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder	55
8.1.7	Samverkan med andra aktörer.....	55
8.1.8	Varning och information till allmänheten	57
8.2	Beskrivning per olyckstyp	57
8.2.1	Brand i byggnad	59
8.2.2	Brand utomhus	60
8.2.3	Trafikolycka	63
8.2.4	Olycka med farliga ämnen	64
8.2.5	Naturolycka	67
8.2.6	Drunkning.....	70
8.3	Ledning i räddningstjänsten.....	72
8.4	Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	74
8.5	Räddningstjänst under höjd beredskap	75
9	Uppföljning, utvärdering och lärande	76
9.1	Mål- och styrkedja	76
9.2	Olycksundersökning enligt LSO	77
Bilaga A. Dokumentförteckning		78
Bilaga B. Beskrivning av samråd		80

1 Inledning

Detta dokument utgör Jämtlands Räddningstjänstförbunds (JRF) handlingsprogram för förebyggande verksamhet och för räddningstjänst enligt 3 kap. 3 och 8 §§ i lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). JRF är ett kommunalförbund som lyder under en direktion bestående av förtroendevalda politiker från medlemskommunerna. Medlemmar i kommunalförbundet är kommunerna Berg, Bräcke, Härjedalen, Krokom, Ragunda, Strömsund, Åre och Östersund. JRF:s verksamhet regleras i beslutad förbundsordning som är ett avtal mellan förbundet och medlemskommunerna. Förbundsordningen utgör ett ramverk för JRF:s verksamhet och fastställs av medlemskommunerna. Enligt gällande förbundsordning åligger det JRF att upprätta ett handlingsprogram för verksamheten i samverkan med ägarna. Handlingsprogrammet ska uppdateras och beslutas av direktionen vid varje större förändring eller minst en gång per mandatperiod.

Inom en kommun inträffar många oönskade händelser i form av olyckor som föranleder en räddningsinsats. Kommunen har till uppgift att identifiera dessa möjliga händelser och analysera vilket behov av förmåga som föreligger för att både förebygga och hantera dessa händelser när de inträffar. Riskbilden för förbundet har analyserats med avseende på risker som kan leda till räddningsinsatser enligt 1 kap. 2 § LSO. Riskanalysen utgör underlag för aktuellt handlingsprogram.

LSO är en målstyrd lagstiftning med en övergripande intention om att färre människor ska omkomma eller skadas, till följd av brand eller andra olyckor, och att skador på egendom och miljö ska minska. LSO är uppbyggd kring ett överordnat nationellt mål samt nationella mål för både den förebyggande verksamheten samt för räddningstjänstverksamheten (den skadeavhjälpanande verksamheten). För att uppnå de nationella målen beslutar varje kommunal räddningstjänstorganisation om ett antal egna mål. JRF har valt att bryta ned de nationella målen i övergripande lokala mål med tillhörande indikatorer, vilka redovisas i avsnitt 6 i aktuellt handlingsprogram.

I förbundets verksamhetsplaner och aktivitetsplaner bryts målen ned ytterligare till aktiviteter och åtgärder som ska genomföras för att uppnå de övergripande målen. Alla underliggande mål och aktiviteter strävar dock efter att uppnå de nationella målen.

Figur 1 Målstruktur

1.1 Bakgrund

Den 1 mars 2004 bildades Norra Jämtlands Räddningstjänstförbund som då ägdes av Krokoms, Strömsunds och Östersunds kommuner. Den 1 januari 2010 utökades förbundet i och med att kommunerna Berg och Bräcke anslöt sig och i samband med detta ändrades även namnet till Jämtlands Räddningstjänstförbund (JRF). 2012 gick Ragunda kommun med i förbundet och 2015 anslöt sig även Härjedalens kommun. I och med att Åre kommun från den 1 januari 2024 också utgör en av JRF:s medlemskommuner omfattas numer samtliga åtta kommuner i Jämtlands län av detta handlingsprogram.

1.2 Syfte

Syftet med handlingsprogrammet är att på ett översiktligt sätt beskriva JRF:s arbete med att hantera olyckor som kan leda till räddningsinsatser. Handlingsprogrammet ska presentera målsättningar med både det förebyggande och det operativa arbetet. Genom detta ska programmet också kunna fungera som ett underlag för redovisning, uppföljning, utvärdering och utveckling av arbetet samt stimulera den politiska debatten och ställningstagandet vad gäller skydd mot olyckor.

Utöver att fungera som ett internt styrdokument är förhoppningen att dokumentet ska beskriva för kommuninvånare och andra intressenter vilket skydd mot olyckor invånare i förbundets medlemskommuner kan förvänta sig och vilka förväntningar som finns på den enskilde.

1.3 Förkortningar som används i dokumentet

I texten förekommer följande förkortningar:

ELS	Enhetligt ledningssystem
FIB	Första insatsbefäl
FIP	Första insatsperson
GL	Gruppledare
GRiB	Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap
IL	Insatsledare
IVPA	I Väntan På Ambulans
JRF	Jämtlands Räddningstjänstförbund
LBE	Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
LLB	Larm- och ledningsbefäl
LSO	Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
MSB	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
RAKEL	Digitalt radiokommunikationssystem
RiB	Räddningstjänstpersonal i beredskap
RL	Räddningsledare, befäl som leder räddningsinsats på delegation från räddningschef
RUHB	Räddningstjänst under höjd beredskap
RVR	Restvärderäddning – insatser för att minska följdskador efter en olycka
SA	Stationsansvarig
SAMS	SAving More lives in Sweden, ett projekt kopplat till hjärtstoppslarm
SKR	Sveriges Kommuner och Regioner
SL	Styrkeledare
SMO	Skydd mot olyckor. Tvåårig utbildning för brandmän.
UAS	Unmanned aircraft system, i dagligt tal kallat drönare
VB	Vakthavande befäl
VRC	Vakthavande räddningschef

2 Beskrivning av medlemskommunerna

2.1 Övergripande

De kommuner som ingår i JRF och därmed omfattas av detta handlingsprogram utgör samtliga åtta kommuner i Jämtlands län. Tillsammans har kommunerna en befolkning på drygt 132 000 personer och en landareal på cirka 49 000 km² (cirka 53 700 km² total yta). Det ger en befolkningstäthet på cirka 2,7 invånare/km². Detta i jämförelse med rikssnittet på 25,8 invånare/km² visar att förbundet är glest befolkat¹. Jämtlands län är ett landsbygds-län där ungefär 60 procent av invånarna bor utanför Östersunds tätort. Östersund är den största tätorten samt förbundets och länets enda stad med cirka 53 000 invånare². Utöver Östersund finns det många mindre tätorter med stor geografisk spridning.

Jämtlands läns befolkning har de senaste åren haft en ökning av antal invånare. Mellan kommunerna finns dock skillnader i befolkningstillväxten och det är främst i kommunerna Krokom, Åre och Östersund som befolkningen ökar³. Befolkningen i samtliga kommuner förutom Åre har en medelålder som överstiger rikets medelålder, som under 2022 var 41,7 år. Krokom och Östersund ligger någorlunda nära rikets medelålder medan medelåldern i förbundets övriga kommuner är relativt hög jämfört med riket⁴.

Andelen bebyggd mark inom förbundet är knappt 1,3 procent, i jämförelse med rikets 3,1 procent⁵. Flera av förbundets kommuner har liknande landskap med stor andel naturmark i form av fjällområden, myr, skog och vatten. De östra delarna domineras av skog och i de västra delarna, som gränsar till Norge, återfinns fjällkedjan Skanderna. I hela Jämtlands län finns totalt 280 mil åar och älvar, och cirka 17 000 sjöar med en yta av 4 500 km².⁶ Stora delar av länets älvar är reglerade med dammar och en stor del av Sveriges vattenkraft produceras i förbundet. De största älvarna är Indalsälven, Ljungan och Ljusnan. Landskapet i förbundet ger möjlighet till mängder av friluft- och sportaktiviteter vilket bidrar till mycket turism i flertalet av kommunerna.

Näringslivet i Jämtlands län domineras av små och medelstora företag med fokus på kunskapsintensiva- och/eller servicetjänster. Det finns stora skogstillgångar i länet och en betydande andel av arbetstillfällena kommer från skogsbruk och träförädling, framför allt från sågverk. Avsaknaden av tyngre tillverkningsindustri innebär färre transporter av farliga ämnen inom länet och mindre sannolikhet för komplexa räddningsinsatser inom industrier. Skogsbruk och jordbruk är dock branscher med förhållandevis frekventa arbetsplatsolyckor även om de enskilda olyckorna ur ett samhällsligt perspektiv har begränsad konsekvens.

¹ <https://www.statistikdatabasen.scb.se/>. Hämtad 2023-12-22.

² <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/tatorter-och-smaorter/>. Statistiska tätorter 2020, befolkning, landareal, befolkningstäthet. Hämtad 2023-12-22.

³ Årsredovisning 2022, Länsstyrelsen Jämtlands län, 2023.

⁴ <https://www.statistikdatabasen.scb.se/>. Hämtad 2023-12-22.

⁵ <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/marken-i-sverige/>. Hämtad 2023-12-22.

⁶ Analys av landsbygden i Jämtlands län – Regional SWOT inför Landsbygdsprogrammet 2014 – 2020, Länsstyrelsen Jämtlands län, 2013.

En stor andel arbetstillfällen har också koppling till turism- och besöksnäring med anledning av att det inom länet finns en stor säsongsbaserad turistnäring. För hela Jämtlands län är andelen av Sveriges totala turistomsättning strax under 4 procent. Som jämförelse bor det cirka 1,3 procent av Sveriges invånare i länet. Baserat på hela Region Jämtland Härjedalens inkomster från turismen genererar den totalt nästan 8 000 helårsarbeten. Fjällkedjan i väst lockar många besökare och majoriteten av gästnätterna spenderades under vinterhalvåret.⁷ I nedanstående tabell redovisas antal gästnätter i Jämtlands län för tidsperioden 2013 – 2020.

Tabell 1

Antal gästnätter för samtliga hotell, stugbyar, vandrarhem, campingar, förmedlade privata stugor och lägenheter i Jämtlands län

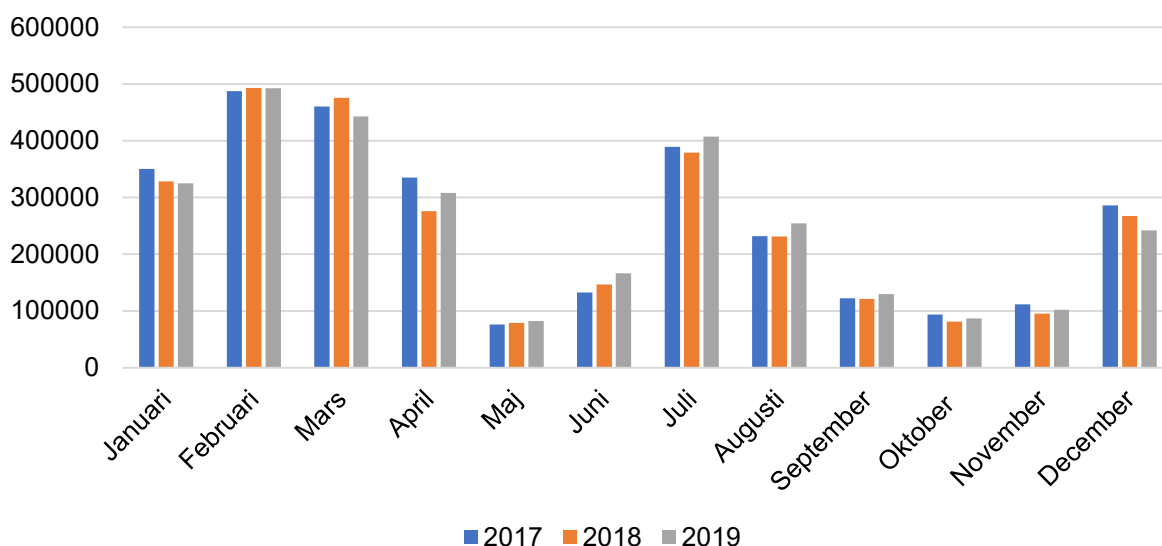
År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totalt antal gästnätter	2,44 miljoner	2,60 miljoner	2,92 miljoner	3,00 miljoner	3,08 miljoner	2,97 miljoner	3,04 miljoner	2,35 miljoner

Statistiken i tabellen ovan och diagrammet nedan är hämtad från Tillväxtverket/SCB:s inkvarteringsstatistik och avser gästnätter för samtliga hotell, stugbyar, vandrarhem, campingar, förmedlade privata stugor och lägenheter i hela Jämtlands län.⁸

Diagram 1

Antal gästnätter i Jämtlands län 2017 – 2019 fördelat per månad⁹

Antal

⁷ https://jht.se/wp-content/uploads/2020/07/TURISTFAKTA-2020_web.pdf. Hämtad 2021-06-22.

⁸ https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_NV_NV1701_NV1701A/NV1701T910Ar/table/tableViewLayout1/#. Hämtad 2021-09-21.

⁹ https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_NV_NV1701_NV1701B/NV1701T910M/table/tableViewLayout1/. Hämtad 2021-09-21.

Jämtlands län har den högsta genomsnittliga körsträckan per person och år i Sverige.¹⁰ Detta troligtvis på grund av den stora ytan, tätorternas geografiska spridning och den glesa befolkningstätheten. En stor del av befolkningen arbetspendlar som resultat av de stora avstånden mellan tätorterna, samt det faktum att de övriga tätorterna är relativt små och inte erbjuder samma arbetsmöjligheter som staden Östersund.¹¹

Genom förbundet går två europavägar, E14 och E45. E14 löper mellan Sundsvall och Trondheim, och E45 mellan Göteborg och Karesuando i Kiruna. Även riksväg 87 mellan Östersund och Örnsköldsvik, och riksväg 84 mellan Hudiksvall och den norska gränsen, utgör två större transportstråk.¹² Inom förbundets geografiska område finns även tre järnvägsstråk; Mittbanan och Stambanan, vilka regelbundet trafikeras med gods- och persontrafik, samt Inlandsbanan med mestadels godstrafik. Det finns även två flygplatser med reguljär flygtrafik i länet. Åre Östersund Airport är belägen på Frösön i Östersunds kommun och har både inrikes- och utrikesflygningar. Härjedalen Sveg Airport återfinns utanför Sveg i Härjedalens kommun och genomför ett par avgångar per dag till Stockholm-Arlanda dock med periodvisa uppehåll under året. Utöver dessa två finns ett antal mindre flygplatser utan reguljär trafik.

2.2 Bergs kommun

Bergs kommun har en yta på cirka 5 700 km² och drygt 7 100 invånare¹³. Kommunen sträcker sig från förbundets östra till västra delar. I SKR:s kommungruppsindelning klassas Bergs kommun som grupp B5, *lågpendlingskommun nära större stad*.

Invånarantal: 7 100
Landareal: 5 700 km²
Invånare per km²: 1,3
Kommuntyp enl. SKR: B5

Kommunen har sin huvudsakliga utpendling till Östersund, Dock pendlar mindre än 40 procent av den sysselsatta natt-befolkningen. Centralorten Svenstavik har drygt 1 000 invånare och ligger vid den sydliga spetsen av Storsjön. Förutom centralorten finns även tätorterna Hackås, Hoverberg, Klövsjö, Myrviken, Rätan och Åsarna i kommunen.¹⁴ Hackås är kommunens näst största tätort med cirka 530 invånare. Bergs kommun är även en av landets mest fritidshustäta kommuner.

Naturen skiljer sig mycket åt, från skogsland till fjällområden. I kommunen finns bland annat det välkända Helagsfjället och turistorter så som Klövsjö, Storhogna, Ljungdalen och Åsarna. Genom Bergs kommun har E45 samt Inlandsbanan en del av sin sträckning.

Besöksnäringen är en av de viktigaste bas- och tillväxtnäringarna i Bergs kommun, och kommunen har drygt 1,2 miljoner gästnätter per år. Bergs kommun har dessutom fler än 1 300 företag och ett av Jämtlands starkast växande näringsliv.¹⁵

¹⁰ Årsredovisning 2020, Länsstyrelsen Jämtlands län, 2021.

¹¹ Analys av landsbygden i Jämtlands län – Regional SWOT inför Landsbygdsprogrammet 2014 – 2020, Länsstyrelsen Jämtlands län, 2013.

¹² Riskanalys, Jämtlands Räddningstjänstförbund, 2019.

¹³ <https://berg.se/kommun-och-politik/verksamhet-och-organisation/kommunfakta-och-statistik>. Hämtad 2024-10-27.

¹⁴ www.berg.se/kommunochpolitik/omkommunen/kommunfakta.4.2a948e2414c4aa4dd9a20245.html. Hämtad 2021-07-14.

¹⁵ <https://www.bergsliv.se/jobbliv.html>. Hämtad 2021-07-30.

2.3 Bräcke kommun

I Bräcke kommun bor cirka 6 100 invånare¹⁶ fördelat på ungefär 3 400 km² vilket gör att det är en av förbundets minsta kommuner. Likt Bergs kommun faller kommunen in under grupp B5 i SKR:s kommungruppsindelning, *lågpendlingskommun nära större stad*. Bräcke, Gällö, Kälarne och Pilgrimstad utgör kommunens fyra tätorter.¹⁷ Bräcke, med sina knappt 1 500 invånare är kommunens största tätort och centralort. Av övriga tätorter är Gällö störst med drygt 690 invånare.

Invånarantal: 6 100
Landareal: 3 400 km²
Invånare per km²: 1,8
Kommuntyp enl. SKR: B5

Kommunen ligger i förbundets östra delar och landskapet domineras av mycket stora arealer barrskog. Centralorten Bräcke ligger intill Revsundssjön, vilken sträcker sig mellan Gällö och Bräcke. Genom kommunen passerar E14 samt järnvägarna Stambanan och Mittbanan.

Skogsbruk har varit en stor del av kommunens näringsliv och trots en signifikant minskning har skogen ännu stor betydelse då hänsyn tas till transport och vidareförädling. I Bräcke kommun finns en del mekaniska industrier. Utanför tätorten Kälarne finns träindustrin Octowood, förbundets enda industri som är klassad som en Sevesoanläggning.¹⁸

2.4 Härjedalens kommun

Härjedalens kommun har en yta på cirka 11 300 km².¹⁹ Drygt 10 100 invånare bor i kommunen²⁰ varav mer än hälften av dessa bor i någon av de sju tätorterna Funäsdalen, Hede, Lillhärdal, Lofsdalen, Sveg, Vemdalen och Ytterhogdal. Centralorten Sveg är belägen intill Ljusnan, vilket är en av förbundets största älvar. Sveg har cirka 2 500 invånare och Funäsdalen som är näst störst befolkningsmässigt har strax över 1 000 invånare. I SKR:s kommungruppsindelning räknas Härjedalens kommun till gruppen C9, *landsbygdskommun med besöksnäring*.²¹

Invånarantal: 10 100
Landareal: 11 300 km²
Invånare per km²: 0,9
Kommuntyp enl. SKR: C9

Härjedalens kommun är landets högst belägna kommun. I östra delarna är landskapet dominerat av skog och i väster finns fjällmassiven. Bland annat Funäsdalsfjällen, Lofsdalen och Vemdalen lockar stora mängder besökare under både sommar och vinter och turismen är där basen för sysselsättningen.²² Av kommunerna i förbundet hade Härjedalen flest antal gästnätter under 2019. Majoriteten av antalet gästnätter i Härjedalen spenderas under vinterhalvåret.²³

¹⁶ <https://kommunsiffror.scb.se/?id1=2305&id2=null>. Hämtad 2024-10-27.

¹⁷ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/tatorter-och-smaorter/>. Hämtad 2024-10-28.

¹⁸ <https://www.bracke.se/byggaboochmiljo/planerochkartor/oversiktsplan/brackeoversiktsplan2003.4.73773db514ee2ab085a9a27.html?folder=19.73773db514ee2ab085a12859&sv.url=12.73773db514ee2ab085af4e1>. Hämtad 2021-07-20.

¹⁹ <https://www.regionfakta.com/jamtlands-lan/geografi/areal-och-befolkningstathet/>. Hämtad 2023-12-22.

²⁰ <https://kommunsiffror.scb.se/?id1=2361&id2=null>. Hämtad 2024-10-27.

²¹ <https://www.härjedalen.se/uppleva-och-gora/turistinformation.html>. Hämtad 2021-07-21.

²² Ibid.

²³ <https://jht.se/wp-content/uploads/2019/04/FAKTA-OM-TURISM-2019-EMAIL-WEBB.pdf>. Hämtad 2024-06-07.

Österut i kommunen är industri, skogs- och jordbruk samt till viss del tjänsteföretag basen för sysselsättningen.

Utanför centralorten Sveg finns en av förbundets två flygplatser med reguljär flygtrafik, Härjedalen Sveg Airport. Flygplatsen har ett par avgångar till Stockholm-Arlanda Airport per dag, med periodvisa uppehåll under året. Inlandsbanan, E45 och riksväg 84 passerar genom kommunen.

2.5 Krokoms kommun

Krokoms kommun är befolkningsmässigt näst störst i förbundet med cirka 15 600 invånare.²⁴ Kommunen har en yta av drygt 6 100 km² och faller in under grupp B4, *pendlingskommun nära större stad*.²⁵ Per definition innebär det att mer än 40 procent av den sysselsatta nattbefolkningen pendlar till, i detta fall, Östersund.

Invånarantal: 15 600
Landareal: 6 100 km²
Invånare per km²: 2,5
Kommuntyp enl. SKR: B4

Krokoms kommun har många tätorter, några av dessa är Aspås, Dvårsätt, Föllinge, Hissmofors, Krokoms, Näliden, Trångsviken, Vaplan, Ås och Änge. Delar av Krokoms kommun tillhör även tätorten Östersund. Centralorten Krokoms har ungefär 2 000 invånare och tätorten Ås har cirka 1 500 invånare vilket innebär att kommunen har två tätorter med över 1 000 invånare var.

Kommunen är belägen norr om Storsjön och i de västra delarna finns fjällkedjan. Även här finns stora möjligheter till friluftsliv under både sommar och vinter vilket lockar turister. Genom kommunen passerar E14 och Mittbanan.

2.6 Ragunda kommun

Ragunda kommun är förbundets minsta kommun sett till antalet invånare, drygt 5 100 personer²⁶ fördelade på omkring 2 500 km². Kommunen hör till grupp C8, *landsbygdskommun*, i SKR:s kommungruppsindelning. Det innebär att kommunen har ett lågt pendlingsmönster. Drygt 50 procent av invånarna bor i någon av de fyra tätorterna Hammarstrand, Stugun, Västra Bispgården och Östra Bispgården.²⁷ Hammarstrand är kommunens centralort och har cirka 1 100 invånare.

Invånarantal: 5 100
Landareal: 2 500 km²
Invånare per km²: 2,1
Kommuntyp enl. SKR: C8

Genom kommunen löper Indalsälven. Landskapet är kuperat och varierat, och likt förbundets alla kommuner finns stora arealer skog. I Ragunda kommun finns det välkända Döda fallet, vilket är en av de större attraktionerna för turism i kommunen. I övrigt lockar den thailändska paviljongen turister, vilket även Ammeråns dalgång gör där fiske är populärt.

²⁴ <https://kommunsiffror.scb.se/?id1=2309&id2=null>. Hämtad 2024-10-27.

²⁵ <https://krokoms.se/kommun-och-demokrati/fakta-om-kommunen.html>. Hämtad 2021-10-13.

²⁶ <https://kommunsiffror.scb.se/?id1=2303&id2=null>. Hämtad 2024-10-27.

²⁷ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/tatorter-och-smaorter/>. Hämtad 2024-10-28.

Ragunda kommuns största företag finns inom industrin, skogen och försäkringsbranschen. Elproduktion är ett annat viktigt område och inom Ragunda kommun finns nio vattenkraftverk längs Indalsälven. Riksväg 87 och Stambanan har en del av sin sträckning genom kommunen.

2.7 Strömsunds kommun

Strömsunds kommun är förbundets nordligaste kommun. Kommunen har cirka 11 100 invånare²⁸ fördelat på cirka 10 500 km².²⁹ Naturen i kommunen består likt i flera av de andra medlemskommunerna av fjäll, sjöar, skogs- och jordbruksmark. Strömsunds kommun hör som Ragunda till grupp C8 i kommungruppsindelningen, det vill säga *landsbygdskommun*.

Invånarantal: 11 100
Landareal: 10 500 km²
Invånare per km²: 1,1
Kommuntyp enl. SKR: C8

Kommunens tätorter utgörs av Backe, Gäddede, Hammerdal, Hoting, Rossön och centralorten Strömsund. Strömsund med drygt 3 700 invånare och Hammerdal med cirka 1 100 invånare är kommunens två enda tätorter med över 1 000 invånare. Genom kommunen passerar E45 och Inlandsbanan. Även väg 342, den så kallade Vildmarksvägen, löper genom kommunen. Vildmarksvägen är inte bara en viktig transportled mellan Norge och Sverige, utan även en stor turistattraktion då det är en av Sveriges högst belägna vägar.³⁰ I Strömsunds kommun finns cirka 1 100 företag, med tyngdpunkt inom industri, turism och handel.³¹

2.8 Åre kommun

Åre kommun ligger i västra delen av Jämtlands län. Till ytan är kommunen drygt 7 195 km² stor och har en befolkning på cirka 12 500 invånare³². Precis som Härjedalens kommun räknas Åre till gruppen C9, *landsbygdskommun med besöksnäring* i SKR:s kommungruppsindelning. Järpen utgör centralort i kommunen med cirka 1 700 invånare.³³ Förutom Järpen utgörs kommunens tätorter av Åre, Undersåker, Mörsil, Hallen och Björnänge.³⁴

Invånarantal: 12 500
Landareal: 7 195 km²
Invånare per km²: 1,7
Kommuntyp enl. SKR: C9

Åre kommun växer befolkningsmässigt. Befolkningen är koncentrerad kring genomfartsvägarna E14 och riksväg 321. Utöver kommunens landareal utgörs ytterligare cirka 1 000 km² i kommunen av vatten. Landskapet i kommunen ger möjlighet till mängder av frilufts- och sportaktiviteter vilket bidrar till en hög turisttillströmning. Antalet besökare som vistas i kommunen ökar kraftigt i samband med högsäsong och olika större evenemang som hålls årligen.

En stor del av Åre kommuns befolkning arbetspendlar mellan olika orter. Pendlingen sker främst på de två transportstråken E14 och riksväg 321. I kommunen finns även ett järnvägsstråk, Mittbanan, som går mellan Sundsvall och Trondheim.

²⁸ <https://kommunsiffror.seb.se/?id1=2313&id2=null>. Hämtad 2024-10-27.

²⁹ <https://www.regionfakta.com/jamtlands-lan/geografi/areal-och-befolkningstathet/>. Hämtad 2023-12-22.

³⁰ https://www.stromsund.se/download/18.feee518159b54f1b66e1e8c/1486721856107/O%CC%88versiktsplan%202014_webb.pdf. Hämtad 2021-07-20.

³¹ Ibid.

³² <https://kommunsiffror.seb.se/?id1=2321&id2=null>. Hämtad 2024-10-27.

³³ <https://are.se/kommunpolitik/dinkommun/befolkningsstatistik>. Hämtad 2024-10-28.

³⁴ <https://www.seb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/tatorter-och-smaorter/>. Hämtad 2024-10-28.

2.9 Östersunds kommun

Östersunds kommun är befolkningsmässigt den största i förbundet med drygt 64 900 invånare³⁵ och nästan hälften av alla förbundets invånare är bosatta i kommunen. Till ytan är kommunen dock minst med sina 2 208 km².³⁶ Här finns förbundets enda stad, Östersund, vilken har cirka 51 800 invånare.³⁷ Övriga tätorter är Brunflo (ingår i Östersund), Fåker, Häggenås, Lit, Orrviken och Tandsbyn. Kommunen räknas in i grupp B3, *större stad*, i SKR:s kommungruppsindelning.

Invånarantal: 64 900
Landareal: 2 208 km²
Invånare per km²: 29,4
Kommuntyp enl. SKR: B3

Östersunds kommun ligger i de centrala delarna av förbundet intill Storsjön, Sveriges till ytan femte största sjö. Kommunen präglas av öppet odlat landskap och stora naturområden vid fjällvärldens fot.³⁸

Näringslivet är mycket varierat och det finns många småföretag. Besöksnäringen utgör den största näringen i Östersunds kommun.³⁹ En av Östersunds största attraktioner är festivalen Storsjöyran som under "Yranveckans" nio dagar 2019 lockade totalt 292 000 besökare.⁴⁰ Även många sportevenemang av både nationell och internationell karaktär arrangeras i Östersund, exempelvis Storsjöcupen, världscup i skidskytte och längdskidor samt VM i skidskytte. Till skillnad från grannkommunerna med fjällområden lockar Östersund störst antal besökare under sommaren.

Beläget på Frösön ligger Åre-Östersund Airport, den större av förbundets två flygplatser med reguljär flygtrafik. Genom kommunen passerar E14, E45, riksväg 87, Mittbanan och Inlandsbanan. Kommunen har stor inpendling från förbundets övriga kommuner men också relativt stor utpendling.⁴¹

2.10 Förväntad samhällsutveckling och demografi

I Jämtlands län har befolkningsmängden ökat kontinuerligt sedan 2013 varav invandring står för en stor del av ökningen. Likt övriga landet sker befolkningsökningen främst i större orter vilket bidrar till urbaniseringen. Man kan se att antalet invånare i tätorterna, främst Östersund och ett fåtal tätorter, i Jämtlands län generellt sett ökar medan antalet invånare på landsbygden minskar.⁴²

Enligt SCB:s befolkningsframskrivning från 2020 beräknas befolkningen i landet öka med sju procent fram till år 2030. I Jämtlands län uppskattas befolkningen öka med tre procent under samma tidsperiod vilket är en mindre ökning jämfört med den som uppskattats för hela landet.

³⁵ <https://kommunsiffror.scb.se/?id1=2380&id2=null>. Hämtad 2024-10-27.

³⁶ <https://www.regionfakta.com/jamtlands-lan/geografi/areal-och-befolkningstathet/>. Hämtad 2024-01-02.

³⁷ <https://www.regionfakta.com/jamtlands-lan/geografi/storre-tatorter/>. Hämtad 2024-01-02.

³⁸ <https://ostersund.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=19b9dd67d99348eea8cd9d378841b6e2>. Hämtad 2021-07-20.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ https://jht.se/wp-content/uploads/2020/07/TURISTFAKTA-2020_web.pdf. Hämtad 2021-06-22.

⁴¹ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/sysselsattning-forvarvsarbete-och-arbetstider/registerbaserad-arbetsmarknadsstatistik-rams/pong/tabell-och-diagram/antal-pendlare-per-lan-och-kommun-2019/>. Hämtad 2021-07-20.

⁴² *Nulägesbeskrivning av megatrender och Jämtlands län*, Region Jämtland Härjedalen, 2021-06-18.

Det är främst i Östersund och Åre som ökningen förväntas ske vilket är samma kommuner som har högst befolkningsökning idag. Det bor i dagsläget fler män än kvinnor i Jämtlands län och så beräknas det även fortsättningsvis vara.⁴³

Antalet äldre personer i sex av länets åtta kommuner kommer att öka även om antalet personer under 20 år samtidigt beräknas öka i tre av kommunerna. Antalet personer i arbetsför ålder kommer dock att minska i fem av länets kommuner. Detta innebär en utmaning av finansieringen av välfärden. År 2020 var försörjningskvoten i Jämtlands län 0,86. År 2030 beräknas den, enligt befolkningsprognos från SCB, uppgå till 0,91 detta kan jämföras med rikets uppskattade kvot på 0,8.⁴⁴

Region Jämtland Härjedalen har tagit fram en regional utvecklingsstrategi för Jämtlands län 2050. I denna framgår det att målbilden för länet år 2050 är *”En nytänkande och hållbar region att leva, verka och utvecklas i”*.⁴⁵

Kommunerna i förbundet arbetar olika med framtidsutveckling men generellt sett arbetar de flesta med att skapa möjligheter för inflyttning. Bland annat genom att tillskapa tomter för möjliggörande av bostadsbebyggelse, förbättring av vägar och kollektivtrafik. Utveckla serviceutbud och säkrare trafiklösningar. Man vill skapa attraktiva boendemiljöer, tillgång till arbete och bra kommunikationer samt bra service och en god livsmiljö. I vissa kommuner arbetas det även aktivt med att skapa inflyttning från fritidshusägare och med att stötta utvecklingen att identifiera mark och lokaler för såväl bostäder som verksamheter. Man önskar också underlätta för en större rörlighet på bostadsmarknaden genom att låta bygga boenden för äldre i centralorterna med direkt närhet till service. Det arbetas även med förtätning i syfte att skapa bättre underlag för handel, service och kollektivtrafik.

Förutom att utveckla tätortsområdena så värnas det även om att ha en fortsatt attraktiv landsbygd och om jordbruksnäringens nuvarande drift och utveckling. För att möjliggöra detta kan exempelvis möjlighet ges att utöka åkerarealen samt placera nya bostäder i anslutning till befintliga byar.

Flera delar av fjällvärlden i länet fortsätter att exploateras och flertalet nya stugområden byggs upp. Detta i sin tur kommer sannolikt bidra till en fortsatt ökning av turismen i många av förbundets medlemskommuner.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Regional utvecklingsstrategi Jämtlands län 2050, Region Jämtland Härjedalen, 2021-02-17.

3 Styrning av skydd mot olyckor

JRF är ett kommunalförbund med en direktion som väljs för fyra år i taget, från den 1 januari året efter det att val till kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet. Aktuellt handlingsprogram är antaget av förbundets direktion 2024-11-15.

I förbundsordningen framgår det att ändamålet med kommunalförbundet är att svara för medlemskommunernas skyldigheter och befogenheter vad gäller räddningstjänst enligt LSO, skyldigheter och befogenheter enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, LBE, och annan därtill anknuten verksamhet.

Utöver ovan angivna uppgifter kan en, eller alla medlemskommuner uppdra åt förbundet att svara för viss annan verksamhet om denna har anknytning till förbundets övriga uppgifter och verksamhetsområde.

Vidare framgår det av förbundsordningen att det särskilt åligger förbundet att:

- aktivt verka för och samordna förebyggande verksamhet inom förbundets ansvarsområde samt samarbeta med medlemskommunerna och därvid ingå i kommunernas säkerhetssamordnargrupper,
- ansvara för åtgärder som underlättar för enskilda att ta sitt ansvar,
- ansvara för sotning och brandskyddskontroll,
- ansvara för tillsyn av att den enskilde uppfyller sina skyldigheter enligt LSO,
- ansvara för kommunal räddningstjänst samt
- ansvara för undersökning av olycksorsak, förlopp och insats.

Kommunalförbundet ska dessutom:

- utöver de uppgifter som åvilar kommunalförbundet enligt LSO stödja medlemskommunerna i deras övriga arbete till skydd mot olyckor,
- vara stöd för medlemskommunerna i deras arbete inom ramen för fredstida krishantering och höjd beredskap samt
- upprätta ett handlingsprogram för verksamheten i samverkan med medlemmarna.

Ansaret för att förebygga trafikolyckor, drunkning, naturolyckor samt utsläpp av farliga ämnen åligger inte JRF. Det är istället berörd förvaltning hos respektive medlemskommun som ansvarar för detta. Likaså ansvarar respektive kommun för brandvattenförsörjning utifrån de behov som beskrivits av JRF.

4 Risker

4.1 Övergripande

I detta kapitel redogörs övergripande för den riskbild som finns inom förbundets geografiska ansvarsområde. Informationen utgår till stor del från *Risikanalys – Jämtlands Räddningstjänstförbund* som färdigställdes i januari 2019. Riskanalysen har utgjort underlag till det handlingsprogram enligt LSO, som antogs 2022. Riskanalysen har även utgjort beslutsunderlag för förbundets planering och dimensionering av såväl förebyggande som operativt arbete.

All statistik som presenteras i handlingsprogrammet, förutom där annat skrivs, har tillhandahållits av MSB. Eftersom antalet inträffade olyckor per år generellt är så litet att tillförlitliga slutsatser inte kan dras visas all statistik som summan för åren 2013 – 2022 om inte annat anges. Trots att summerad statistik används är olycksantalet så litet att det många gånger inte går att dra vissa detaljerade slutsatser som egentligen hade varit värdefulla. Exempel på sådan statistik kan vara uppgifter om vilka personer som drabbas av bränder oftast, vilka brandorsaker som ger allvarligast konsekvenser samt vilka olyckor som inträffar under särskilda tider på året eller dygnet.

Den absoluta summan av insatser är svår att dra jämförande slutsatser från. Därför visas statistik, när syftet är att kunna jämföra mellan orter och mot rikssnittet, som antal genomförda räddningsinsatser per 1 000 invånare. I vissa fall görs även jämförelser med ett genomsnitt för landsbygdskommuner (med och utan turismnäring) eftersom antalet olyckor per 1 000 invånare generellt är högre där jämfört med andra kommuntyper och med anledning av att ett flertal av medlemskommunerna klassificeras som landsbygdskommuner av SKR. En faktor som också spelar in är ökad befolkningens mängd i och med turism. När jämförelser per 1 000 invånare görs tas det endast hänsyn till hur många personer som är folkbokförda i kommunen och inte till hur många som faktiskt vistas där. Detta får till följd att antalet insatser per 1 000 invånare i de turisttäta kommunerna grundar sig på en invånarsiffra som är betydligt lägre än det faktiska antalet personer som vistas i kommunen under högsäsong. Eftersom invånarantalet i dessa kommuner generellt sett är litet får varje insats/olycka ett stort genomslag i statistiken. Detta bör finnas med när slutsatser ska dras utifrån jämförelserna.

4.1.1 Geografi och befolkning

Den låga befolkningstätheten och de stora avstånden i Jämtlands län innebär särskilda utmaningar för JRF och kommer att fortsätta göra det trots att befolkningen totalt sett är ökande. Stora avstånd innebär långa framkörningstider för räddningstjänsten och de geografiska samt demografiska förutsättningarna i länet innebär därför att brandstationer kan behövas på platser där det sett till antalet inträffade olyckor eller invånarantal egentligen inte är motiverat. Det finns inte reglerat i svensk lag hur lång insatstid (tid från det att larm inkommit till räddningstjänsten till dess räddnings- eller släckningsarbete har påbörjats och fått inledande effekt på brandplatsen) som är acceptabel till olika typer av samhällen utan detta är upp till respektive kommun eller kommunförbund att besluta om. Att befolkningen koncentreras kring Östersund och Storsjöbygden är å ena sidan positivt ur ett beredskapsperspektiv då ett färre antal brandstationer kan betjäna ett större antal invånare. Å andra sidan är det problematiskt att upprätthålla beredskapen för de som bor och vistas utanför befolkningsklustren då rekryteringsunderlaget blir mindre och ekonomiska och statistiska incitament att vidhålla

beredskap minskar. I framtiden är det mycket sannolikt att förbundet kommer vara tvungna att se över sin stationsplacering och fatta beslut om vilken beredskap som ska gälla för de olika delarna i länet. Ett sådant beslut skulle föregås av noggrann utredning och baseras även på andra faktorer än befolkningsmängd, till exempel insatsstatistik.

Även den höga medelåldern i kommunerna medför särskilda utmaningar för räddningstjänsten. Dels finns en överrepresentation av äldre människor i olycksstatistiken vilket kan vara en tänkbar förklaring till det stora antal olyckor per capita som redovisas för vissa kommuner. Utöver det medför en ökad medelålder ett allt mindre rekryteringsunderlag för räddningstjänstens RiB-stationer vilket kan orsaka stora problem om det helt enkelt inte finns tillräckligt med underlag för att kunna upprätthålla den beredskap som JRF har som ambition. Den mycket stora andelen naturmark (skog, myr, fjäll och vatten) i länet innebär en ökad sannolikhet för att olyckor inträffar i avlägsen terräng, exempelvis i fjällen eller långt ut i skogen utanför farbar väg. Fjällräddningstjänst är visserligen inte den kommunala räddningstjänstens ansvar så länge det rör sig om liv och hälsa (egendom och miljö är dock fortfarande kommunal räddningstjänst även i fjällvärlden). Likväl är det en faktor för JRF att förhålla sig till då det kan finnas en förväntan från medborgare att sådana insatser ska kunna genomföras. I och med att förbundet har en viss förmåga att hantera händelser i avlägsen terräng kan JRF, om förutsättningar finns, även stötta Polisen vid en statlig fjällräddningsinsats.

4.1.2 Näringsliv och infrastruktur

Den stora arbetspendlingen har effekter för räddningstjänsten. Större antal transporter per capita leder rimligen till ett större antal transportolyckor per capita vilket också avspeglar sig i statistiken. Arbetspendlingen påverkar även räddningstjänstens beredskapsförmåga då möjligheten att hitta RiB-personal på dagtid är beroende av att det på orten finns lokala arbetsgivare att rekrytera från. Det stora besöksantalet i länet innebär särskilda utmaningar för räddningstjänsten, i synnerhet vid de stora turistdestinationerna under högsäsong. Antalet inträffade olyckor bör rimligen stå i relation till antalet personer som vistas i ett område.

4.1.3 Klimat

Jämtlands län är beläget i den nordligaste delen av jordens tempererade klimatzon. Klimatet påverkas i hög grad av närheten till Atlanten som ger milda och nederbördsrika vintrar i framförallt västra Jämtland. Jordens klimat är dock under förändring och det kommer ha en stor påverkan på framtida klimat. Exakt hur klimatet förändras och hur det påverkar Jämtlands län är beroende av hur mycket fossila bränslen vi kommer använda i framtiden. Prognoser och beräkningar är behäftade med stora osäkerheter men att vi i framtiden kommer få en högre årsmedeltemperatur är tydligt.

Även om det råder osäkerheter kring exakt hur klimatet kommer att se ut i framtiden är det relevant att ur ett räddningstjänstperspektiv fundera över vilken påverkan förändringarna medför. Sammanhängande värmeböljor och lägre markfuktighet ökar sannolikheten för skogsbränder likt de som drabbade länet under sommaren 2018 vilket innebär en mycket stor ansträngning för JRF. En ökad årsnederbörd bör i sig inte ha särskilt stor påverkan på räddningstjänstens verksamhet om inte flödena i älvarna ökar. Tillfällig kraftig nederbörd kan dock orsaka problem, framförallt i tätorter med mycket hårdgjorda ytor, i de fall då dagvattennätet inte kan hantera nederbörden.

Ett ökat flöde i älvarna, i synnerhet vid vårfloden, kan orsaka stora skador och medföra behov av mycket stora räddningsinsatser och samhällsstörningar.

Länsstyrelsen konstaterar att den tekniska infrastrukturen och dammarna i länet kommer utsättas för högre belastning i och med de väntade förändringarna i nederbörd och avrinning vilket kräver en högre beredskap. Många av länets större vägar går längs med älv- eller ådalar vilket innebär en ökad risk för att de kommer att påverkas av höga flöden. Detsamma gäller för järnvägarna vilka har ännu fler sträckor längs med de större vattendragen och där vissa sträckor av järnvägsnätet riskerar underminering⁴⁶.

Enligt Länsstyrelsen förväntas årsmedelnederbörden öka med 20 – 30 procent och den största ökningen förväntas ske under vintertid. Konsekvenserna av en ökad nederbörd är att risken för ras och skred ökar med anledning av att markens stabilitet påverkas negativt. Likaså ökar risken för slamströmmar och erosion på grund av den ökade avrinningen som följer av en kraftigare nederbörd.⁴⁷

Klimatförändringarnas påverkan på flödena är osäker men frågan bör hållas under bevakning vid räddningstjänstens framtida planering. Sammanvägt är det sannolikt att klimatförändringarna som helhet ger en ökad sannolikhet för stora olyckor med spridning över ett stort geografiskt område. Den typen av olyckor kommer att ställa höga krav på räddningstjänstens framtida förmåga till strategisk ledning och samverkan med andra aktörer och organisationer.

4.1.4 Farlig verksamhet

Anläggningar där verksamheten enligt LSO 2 kap 4 § innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön benämns farlig verksamhet eller 2:4-anläggning. Det är Länsstyrelsen som beslutar om vilka anläggningar som ska klassificeras som farlig verksamhet. Inom JRF:s geografiska område finns fyra typer av 2:4-anläggningar; flygplatser, dammar, tillverkningsindustri samt bergtäkter. Nedan redovisas dessa mer ingående och uppgifter om antal anläggningar gäller för JRF:s geografiska område.

Dammar

Vid tiden för handlingsprogrammets framtagande finns det ett 30-tal dammanläggningar som klassificeras som 2:4-anläggningar. Ett haveri av någon av dessa dammar skulle orsaka stora skador på människor och/eller miljön. Även om sannolikheten för ett dammhaveri är mycket liten så skulle konsekvensen vid haveri potentiellt vara mycket stor med direkta skador på människor som vistas nedströms men också stora infrastrukturella skador på bland annat vägar, broar samt el- och teleförsörjning.

Flygplatser

Två av länets flygplatser klassificeras som farlig verksamhet, Åre/Östersund Airport på Frösön samt Härjedalen Sveg Airport. Den huvudsakliga risken på flygplatser är givetvis ett flygplanshaveri men även hantering av stora mängder brandfarliga vätskor i form av flygbränsle utgör en risk.

⁴⁶ KARSÄ – En faktasammanställning om klimatanpassning och risk- och sårbarhetsarbete i Jämtlands län, Länsstyrelsen Jämtlands län, 2018.

⁴⁷ Ibid.

Tillverkningsindustri

Det finns en anläggning för tillverkningsindustri som utgör farlig verksamhet. Denna anläggning omfattas även av Sevesolagstiftningens högre nivå, se mer information nedan. Anläggningen, som utgörs av en träindustri där impregnering av trä är en del av verksamheten, är belägen i Kälarne (Bräcke kommun). Impregnering av trä görs med kreosotolja som är giftig och miljöfarlig samt med kopparsalter som i huvudsak är miljöfarliga.

Bergtäkter

Vid framtagandet av aktuellt handlingsprogram finns det ett 15-tal bergtäkter som utgör 2:4-anläggningar i och med att de omfattas av Sevesolagstiftningen. Bergtäkterna hanterar explosiva, brandfarliga och i vissa fall oxiderande ämnen. Det bör dock nämnas att bergtäkterna generellt endast hanterar farliga ämnen under kortare perioder, i storleksordningen dagar. Resterande delar av året sker ingen hantering av farliga ämnen som faller in under Sevesolagstiftningen vilket gör sannolikheten för en allvarlig olycka på bergtäkter avsevärt lägre än för övriga farliga verksamheter i länet.

Sevesoanläggningar

Det finns ett antal anläggningar, ovan nämnda tillverkningsindustri i Kälarne och samtliga bergtäkter, som omfattas av Sevesolagstiftningen. Huruvida en anläggning omfattas av denna lagstiftning styrs av vilka farliga ämnen som hanteras och i vilka mängder.

Tillverkningsindustrin i Kälarne omfattas av Seveso högre vilket bland annat innebär att den omfattas av kravet på en kommunal plan för räddningsinsats.

4.1.5 Potentiella större olyckor

Statistik från inträffade olyckor ger inte hela bilden av hur räddningstjänsten ska dimensionera sitt förebyggande och operativa arbete. Det är också relevant att ta hänsyn till olyckor med lägre sannolikhet att inträffa men där olyckan när den väl inträffar har en större konsekvens. En olycka med stor konsekvens skulle kunna inträffa antingen i ett objekt med en särskild risk som gör att olyckan blir extra allvarlig, eller i ett objekt med något särskilt skyddsvärt som gör att även en mindre olycka får allvarliga konsekvenser. Några av de mest framträdande förhållandena som identifierats kunna leda till stora eller komplexa olyckor är:

- Brand eller annan olycka i särskilt skyddsvärda objekt, exempelvis Östersunds sjukhus eller kulturhistoriskt värdefulla byggnader.
- Brand eller annan olycka i anläggningar med farlig verksamhet enligt LSO 2 kap 4 §, exempelvis tillverkningsindustri eller dammar.
- Olycka i anläggningar som omfattas av lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, det vill säga Sevesoanläggningar. Till exempel tillverkningsindustri eller bergtäkter.
- Olycka kopplad till transporter av farligt gods på väg eller järnväg. Exempelvis trafikolycka eller tågurspårning.
- Olyckor kopplade till ett förändrat klimat, exempelvis översvämningar, ras och skred, storskaliga skogsbränder eller extremväder.

4.1.6 Antagonistiska hot

Den 17 augusti 2023 beslutade säkerhetspolischefen att höja terrorhotnivån i Sverige till ett högt hot, en fyra på den femgradiga skalan. Beslutet grundades i ett försämrat säkerhetsläge till följd av kriget i Ukraina, skändningar av religiösa skrifter och beskrivningar av Sverige som ett islamfientligt land i kombination med de starka reaktioner som följt. Beslutet att höja terrorhotnivån bygger inte på enskilda händelser utan på en långsiktig, strategisk bedömning av hoten mot Sverige på sikt.⁴⁸ Historiskt sker terrorattentat oftast på platser med stort symbolvärde vilket möjligen kan tala för en minskad sannolikhet att det skulle inträffa inom JRF:s geografiska område men det går inte att säkerställa. En samverkan och planering med övriga berörda myndigheter om hur räddningsinsats ska genomföras bör därför genomföras.

4.1.7 Höjd beredskap

Beskrivningen av JRF:s förmåga under höjd beredskap ska utformas i samråd med Länsstyrelsen. De ingångsvärden som är nödvändiga för att mer detaljerat beskriva den hotbild som kommunen ska kunna hantera vid ett väpnat angrepp är under utveckling. I avvaktan på Länsstyrelsens inriktning fortsätter planeringen av kommunens räddningstjänst enligt nu gällande kommunöverenskommelse för civilt försvar. Detta innefattar fortsatt arbete med krigsplanering av personal i räddningstjänsten, kompetenshöjning samt säkerhetshöjande åtgärder. Att Sverige sedan 2024 är fullvärdig medlem i Nato, det bilaterala DCA-avtalet med USA och planeringen inom länet för värdlandsstöd är sådant som måste tas i beaktande. Vad det innebär för JRF måste klargöras framgent men får inte hindra pågående åtgärder och planering.

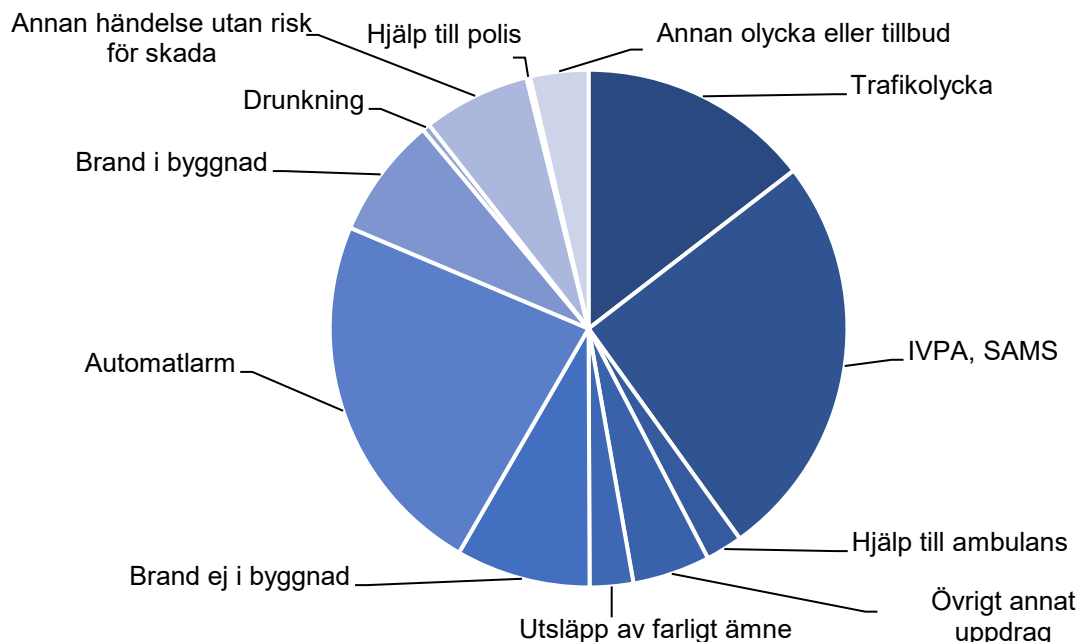
4.1.8 Övergripande insatsstatistik

Undantaget *automatlarm utan brandtillbud, IVPA/SAMS* samt *annan händelse utan risk för skada*, det vill säga larm som inte uppfyller de fyra kriterierna för räddningstjänst enligt LSO, så är *brand i byggnad* tillsammans med *brand ej i byggnad* samt *trafikolycka* de tre händelsetyper som står för den största andelen insatser som genomförs av JRF. Av dessa tre kategorier är *trafikolycka* den händelsetyp som inträffar mest frekvent medan *brand i byggnad* är den som inträffar minst frekvent.

⁴⁸ <https://xn--skerhetspolisen-0kb.se/ovriga-sidor/nyheter/nyheter/2023-12-08-fortsatt-hogt-attentatshot.html>. Hämtad 2024-01-04.

Diagram 2

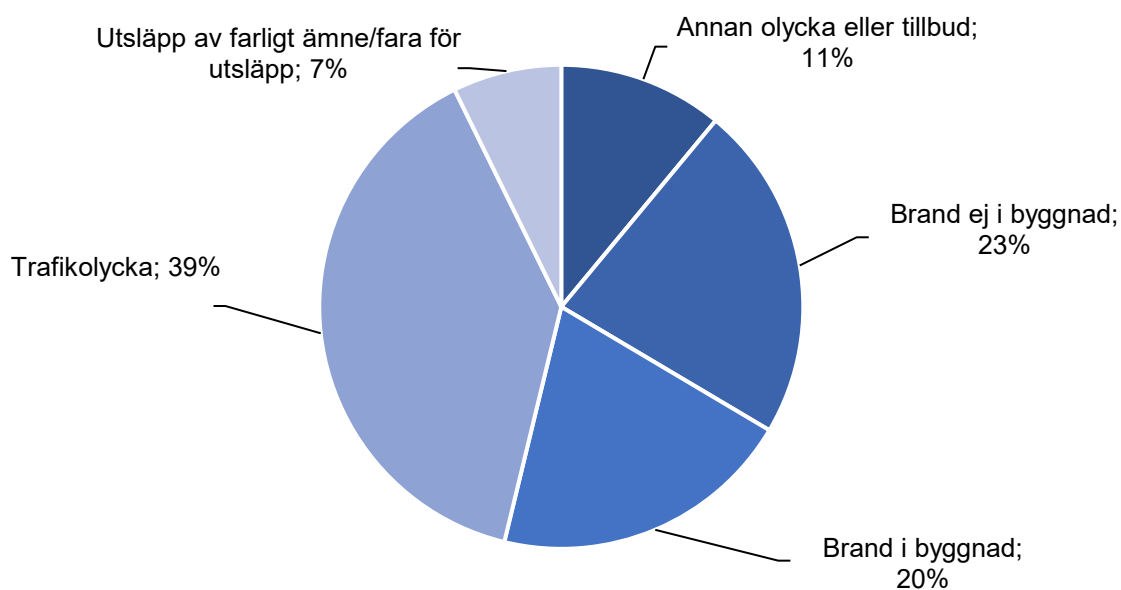
Fördelning av det totala antalet insatser för JRF:s samtliga medlemskommuner under tidsperioden 2013 – 2022.*

*I ovanstående diagram avses med begreppet *annan olycka eller tillbud* händelsetyperna *nödställd person i andra fall, nödställt djur, stormskada, ras, skred eller slamström, ras i byggnad eller annan konstruktion, översvämning av vattendrag, annan vattenskada* samt *annan olycka eller tillbud*.

Diagram 3

Det totala antalet insatser, inom JRF, som inledningsvis bedömts uppfylla kriterierna för räddningsinsats enligt LSO under tidsperioden 2013 – 2022.*

*I begreppet *annan olycka eller tillbud* i ovanstående diagram avses följande händelsetyper; *drunkning eller drunkningstillbud, nödställd person i andra fall, nödställt djur, stormskada, ras, skred eller slamström, ras i byggnad eller annan konstruktion, översvämning av vattendrag, annan vattenskada* samt *annan olycka eller tillbud*.

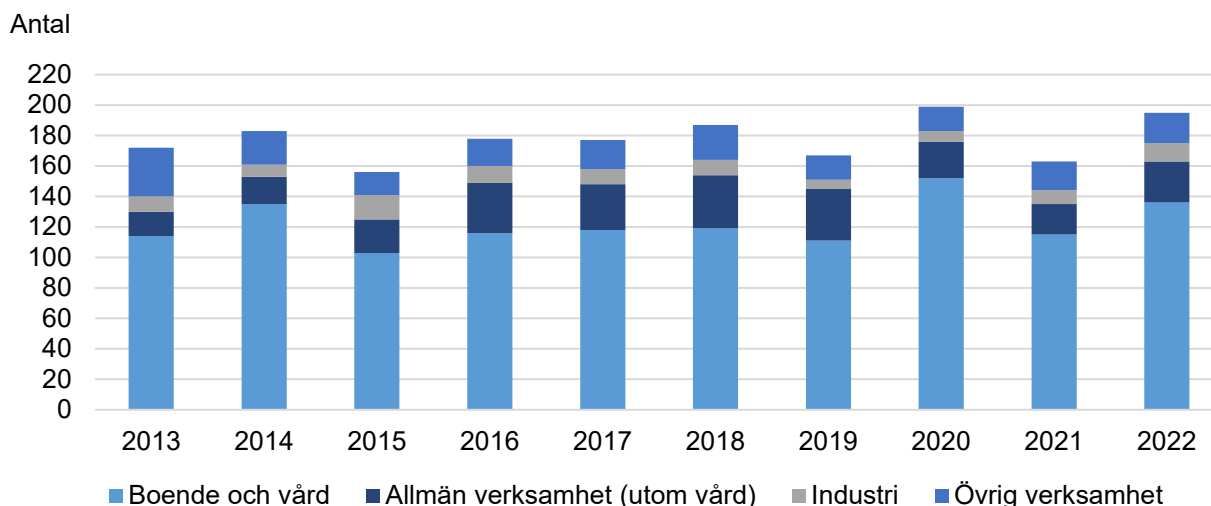
Slutsats: Det framgår tydligt av statistiken att andra händelser än *brand i byggnad*, *brand ej i byggnad* samt *trafikolycka* är sällanhändelser och utgör en väldigt liten del av det totala antalet räddningsinsatser. Även om det är viktigt att även ta hänsyn till dessa händelser och ha en förmåga att hantera dem när de uppkommer så bör stort fokus läggas på de tre kategorier som sticker ut mest i statistiken.

4.2 Brand i byggnad

Under åren 2013 till och med 2022 inträffade det sammanlagt 1 777 brand i byggnad i JRF:s medlemskommuner. 1 219 av dessa skedde i boende- och vårdmiljö, 259 i allmän verksamhet (ej vård), 99 i industri och 200 i övrig verksamhet. Av de bränder i byggnad som inträffar inom allmän verksamhet är det hotell och pensionat samt skola som är något fler till antalet jämfört med andra verksamheter. Nedbrutet i verksamhetstyp är det, undantaget brand i bostad, svårt att dra särskilt många slutsatser utifrån statistiken då urvalet blir för lågt.

Diagram 4

Det totala antalet brand i byggnad inom JRF, fördelat på verksamhetstyp och år.

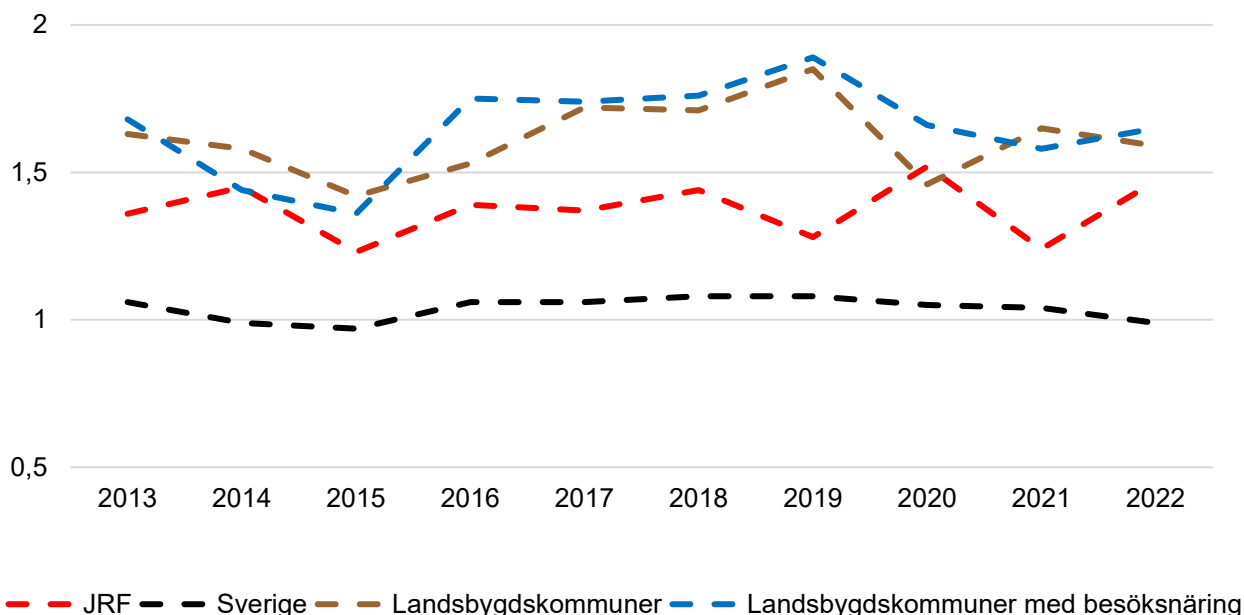

Antal brand i byggnad per 1 000 invånare varierar i de åtta medlemskommunerna men medelvärdet för JRF följer en relativt jämn kurva under åren 2013 – 2022 med ett medelvärde som pendlar mellan 1,2 – 1,5 insatser per 1 000 invånare och år. Jämfört med Sverigesnittet ligger JRF över medelvärdet men jämfört med snittet för landsbygdskommun och landsbygdskommun med besöksnäring ligger JRF mestadels under. Se Diagram 5 nedan. Att JRF ligger över medelvärdet för Sverige beror sannolikt på olika faktorer. En av dessa faktorer är troligtvis att statistiken inte tar hänsyn till antalet besökare i medlemskommunerna utan endast grundar sig i antalet folkbokförda personer. Medelvärdet tar med andra ord inte hänsyn till att befolkningsmängden under delar av året ökar avsevärt med anledning av besöksnäringen.

Diagram 5

Antal brand i byggnad per 1 000 invånare och år under perioden 2013 - 2022. Jämförelse mellan JRF, Sverige, landsbygdskommun och landsbygdskommun med besöksnäring.

Antal per 1 000 invånare

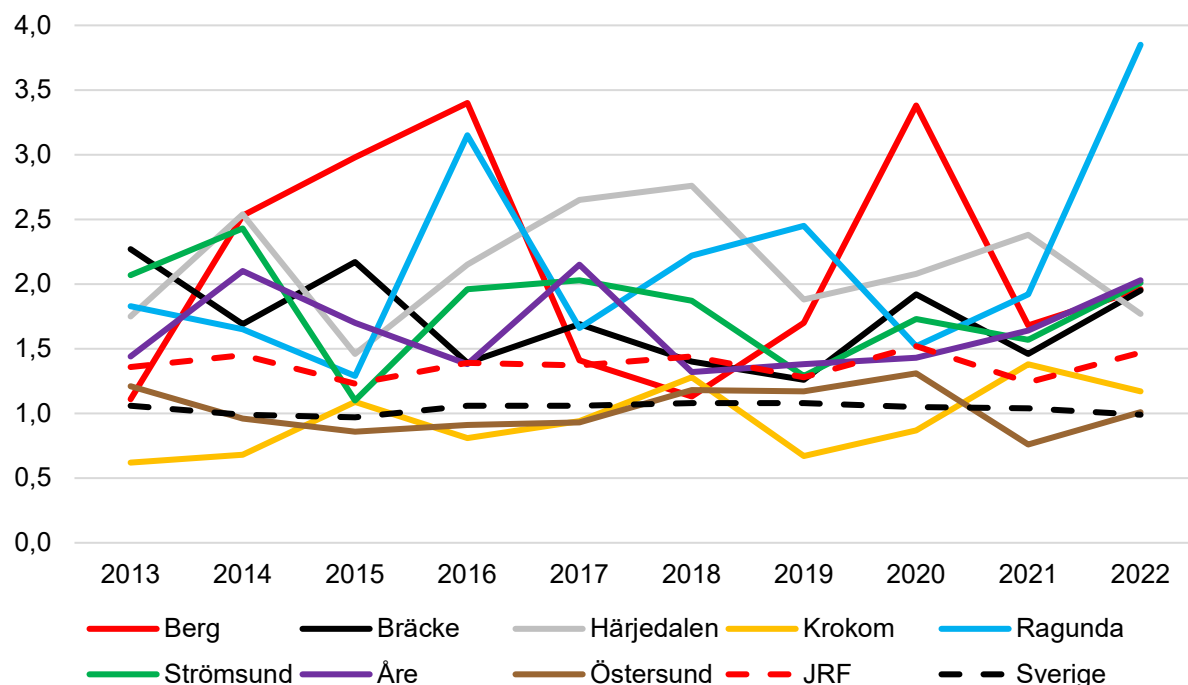
Det går inte att utläsa några direkta trender avseende varken nedgång eller uppgång av antal händelser på förbunds nivå utan trenden för förbundet är snarare att antal händelser håller sig relativt konstant under den studerade tidsperioden. Sannolikt är detta också vad som kan väntas framöver, att det fortsätter att hålla en relativt stabil kurva.

Studerar däremot antal brand i byggnad på kommunnivå går det att utläsa större skillnader i antal inträffade händelser från år till år. Det är endast Östersund som ligger på en relativt konstant nivå likt den för hela förbundet (och för Sverige). Se Diagram 6 nedan. En trolig orsak till de stora skillnaderna från år till år är att en enskild händelse får stort genomslag i kommuner där invånarantalet är lägre. Det är därför svårt att dra specifika slutsatser utifrån statistiken då underlaget är för litet.

Diagram 6

Antal brand i byggnad per 1 000 invånare under perioden 2013 – 2022. Fördelat per kommun och år.

Antal per 1 000 invånare

Om det totala antalet *brand i byggnad* inom JRF:s geografiska område jämförs månadsvis för respektive år så går det inte att se något mönster avseende när på året det sker flest bränder. Studeras istället det totala antalet bränder månadsvis för hela tidsperioden 2013 – 2022 visar medelvärden jämfört med det genomsnittliga värdet en viss uppgång under december och januari samt en viss nedgång under september och november. Jämförs dygnsmedelvärdet med det genomsnittliga värdet för brand i byggnad per veckodag går det inte att se någon tydlig uppgång för en specifik veckodag. Däremot visar statistiken på en viss nedgång av antal brand i byggnad på söndagar.

Utöver *okänd* står *fel i utrustning*, *spis* och *annan* för de mest förekommande orsakerna till brand i byggnad tätt följt av *soteld*. Statistik kopplat till orsak är dock problematiskt då både *okänd* och *annan* utgör stora andelar av den totala orsaksstatistiken.

Flera av förbundets medlemskommuner ligger över genomsnittet för brand i byggnad jämfört med landet som helhet. Det går dock inte att rakt av jämföra vad som är ett rimligt antal bränder per 1 000 invånare då detta beror på lokala förhållanden som geografi, demografi och socioekonomiska förhållanden. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har tagit fram statistik med modellberäknade värden där dessa faktorer vägts in och sedan klassificerat kommunerna efter om de har fler eller färre faktiska olyckor än de modellberäknade värdena. Statistik tas fram bland annat för antal utvecklade brand i byggnad per 1 000 invånare och kommun. Med utvecklad brand avses grovt förklarat bränder som fortfarande brinner när räddningstjänsten anländer eller som spridit sig utanför startföremålet. Siffrorna i statistiken från SKR skiljer sig från statistik från MSB då urvalskriterierna är annorlunda. Jämförelser mellan kommunerna kan dock fortfarande göras i båda fallen.

I Tabell 2 redovisas ovan nämnd statistik för åren 2013 – 2022. Röda fält innebär ett större antal bränder än förväntat, grönt innebär ett färre antal och gult innebär antal bränder i nivå med vad som förväntas.

Tabell 2

Antal utvecklad brand i byggnad (SKR) per 1 000 invånare, kommun och år⁴⁹

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Berg	1,87	1,06	1,07	1,36	1,27	0,99	0,89	0,99	1,17	1,22
Bräcke	1,53	1,50	1,12	1,13	0,72	0,38	0,57	0,78	0,95	0,96
Härjedalen	1,39	1,26	1,40	1,27	1,21	1,23	1,21	1,12	0,86	0,76
Krokom	0,69	0,57	0,41	0,36	0,25	0,30	0,40	0,45	0,45	0,51
Ragunda	1,21	0,91	0,67	0,80	0,99	1,11	1,11	1,18	1,20	1,15
Strömsund	0,71	0,77	0,97	1,15	0,99	1,27	1,13	0,94	0,72	0,72
Åre	1,07	1,13	1,24	0,98	0,77	0,81	0,68	0,70	0,54	0,58
Östersund	0,48	0,52	0,54	0,53	0,39	0,34	0,38	0,38	0,44	0,37

Av tabellen ovan framgår det att samtliga medlemskommuner, undantaget Krokoms och Östersunds kommuner, till största del har ett större antal utvecklade bränder i byggnad per år och tusen invånare än vad som är förväntat. Bergs, Härjedalens och Åres kommuner understiger dessutom aldrig det modellberäknade värdet, under aktuell period, enligt Tabell 3 nedan. Värt att notera är att dessa tre kommuner utgör kommuner där befolkningsmängden under delar av året ökar i betydande utsträckning i och med en stor besöksnäring.

⁴⁹ Uppgifter från SKR. E-post 2024-01-02.

Tabell 3

Avvikelse från modellberäknat värde för utvecklade bränder i byggnad⁵⁰

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Berg	Fler än	Fler än	Lika många	Fler än	Fler än	Fler än	Fler än	Fler än	Fler än	Fler än
Bräcke	Fler än	Fler än	Fler än	Fler än	Färre än	Färre än	Färre än	Lika många	Fler än	Fler än
Härjedalen	Fler än	Fler än	Fler än	Fler än	Fler än	Fler än	Fler än	Fler än	Lika många	Lika många
Krokom	Fler än	Lika många	Färre än	Färre än	Färre än	Färre än	Färre än	Lika många	Lika många	Lika många
Ragunda	Fler än	Färre än	Färre än	Färre än	Fler än	Lika många	Fler än	Fler än	Fler än	Fler än
Strömsund	Färre än	Färre än	Lika många	Fler än	Fler än	Fler än	Fler än	Lika många	Färre än	Lika många
Åre	Lika många	Fler än	Fler än	Fler än	Fler än	Lika många	Lika många	Lika många	Lika många	Lika många
Östersund	Färre än	Färre än	Lika många	Lika många	Lika många	Färre än	Lika många	Lika många	Lika många	Lika många

Vidare framgår det av SKR:s statistik för 2020 att många av medlemskommunerna är överrepresenterade i antalet soteldsrelaterade bränder (fem av åtta kommuner ligger över det modellberäknade värdet där brandorsaken är soteld). När det gäller spis som brandorsak är det endast Östersunds kommun som sticker ut negativt genom att ha ett medelvärde som är högre än det modellberäknade.⁵¹

Slutsats: När det gäller brand i byggnad står boendemiljö för den mest frekvent förekommande platsen där bränder sker och studeras därför mer ingående, se avsnitt 4.2.1 nedan. Det går även att konstatera att brandorsaken ofta är svår att fastställa och anges som okänd. Jämfört med Sverigesnittet ligger JRF över medelvärdet för brand i byggnad men eftersom statistiken inte tar hänsyn till den ökade befolkningens mängd som turismen medför är det svårt att få en rättvisande bild av hur det ser ut.

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ <https://skr.se/skr/tjanster/statistik/oppnajamforelser/trygghetochsakerhet/tidigareoppnajamforelsertrygghetochsakerhet.2777.html>. Hämtad 2024-01-03.

4.2.1 Brand i bostad

De vanligaste orsakerna till brand i bostad inom JRF:s geografiska område är utöver *okänd anledning; spis, fel i utrustning och soteld*. Den vanligaste bostadstypen som bränderna inträffar i är villa följt av flerbostadshus. Antal villabränder per år och 1 000 invånare är fler i JRF:s område jämfört med Sverige. Det genomsnittliga värdet av antalet bränder i flerbostadshus inom förbundet, under aktuell period, ligger däremot strax under Sverigesnittet. Den vanligaste brandorsaken i villor är soteld medan spisrelaterade bränder är den vanligaste orsaken i flerbostadshus. JRF:s medelvärde av antalet soteld per 1 000 invånare ligger långt över medelvärdet för Sverige.

SKR:s statistik visar dock att JRF statistiskt sett ligger bra till avseende antal insatser till brand i småhus om man jämför detta per tusen enheter. I de fallen har samtliga kommuner utom Ragunda kommun bättre eller samma värde som det modellberäknade.⁵²

Antalet brand i bostad per 1000 invånare, för hela JRF, håller en relativt konstant nivå över tidsperioden 2013 – 2022, med undantag för åren 2014 och 2020 då antalet bränder varit fler. Kurvan ligger över Sverigesnittet men, med undantag för åren 2014 och 2020, under genomsnittet för landsbygdskommuner och landsbygdskommuner med besöksnäring vilket också stämmer med värdena för brand i byggnad. Studeras respektive kommun var för sig kan dock vissa skillnader ses. Östersunds och Krokoms kommuner ligger i nivå med Sverigesnittet och följer en relativt konstant trend över den aktuella tidsperioden. Bergs, Ragundas och Härjedalens kommuner står för de största skillnaderna per år och även för den högsta andelen brand i bostad per 1 000 invånare. Precis som för brand i byggnad går det att se en viss uppgång under december och januari samt en viss nedgång under september och november om man studerar det totala antalet bränder månadsvis för hela tidsperioden 2013 – 2022.

Slutsats: Soteld är en av de vanligaste brandorsakerna när det gäller brand i bostad. Många av förbundets medlemskommuner är dessutom överrepresenterade i statistiken avseende antalet soteldsrelaterade bränder.

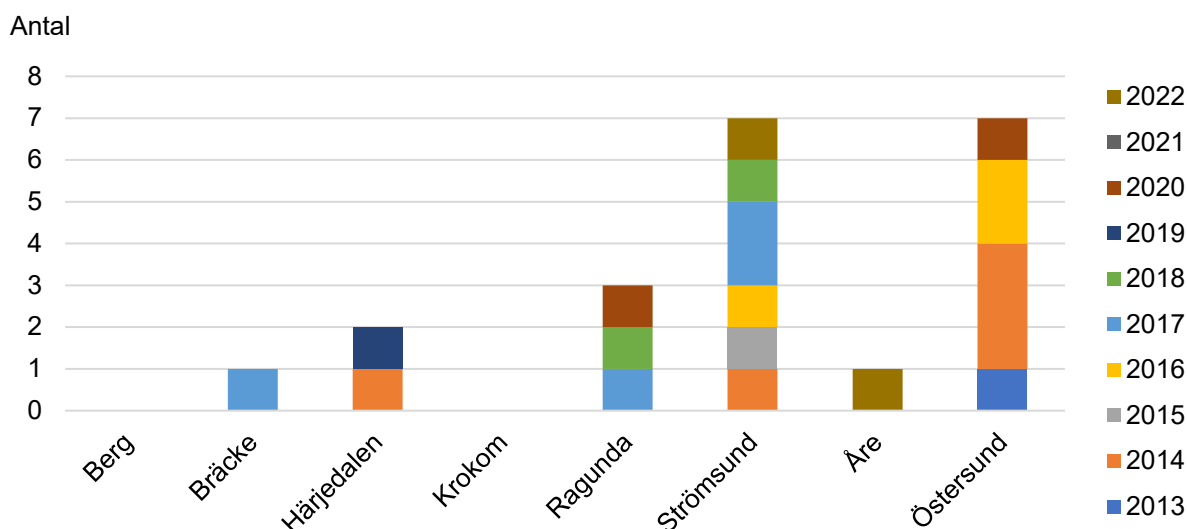
⁵² Ibid.

4.2.2 Dödsbränder

Att analysera inträffade dödsbränder på individnivå för JRF är svårt på grund av det låga statistiska urvalet. Med anledning av detta bör det förebyggande arbetet på individnivå istället utgå från nationell statistik. Under åren 2013 till och med 2022 omkom totalt 21 personer till följd av brand inom JRF:s område. Av dessa var elva av de omkomna personerna kvinnor och tio män. Under denna tidsperiod har det inte inträffat några dödsbränder i annat än boendemiljö och bostadskategorierna har varit flerbostadshus och villa. Under åren 2013 till och med 2016 skedde de flesta dödsbränderna i flerbostadshus, under 2017 var villa överrepresenterat och under 2018 till och med 2022 har samtliga dödsbränder inom förbundets område skett i villor.

Diagram 7

Antal dödsbränder fördelat på kommun och år

Med anledning av det låga antalet händelser är det svårt att dra några underbyggda slutsatser kring när på dygnet, veckodag eller tid på året som dessa inträffar oftast. Däremot visar statistiken att det är inom ålderskategorin 45–64 år som flest personer omkommit (totalt åtta personer) tätt följt av ålderskategorin 80+ år (totalt sju personer). Drygt 70 % av antalet omkomna personer i Jämtland, under aktuell tidsperiod, utgörs av personer inom dessa två ålderskategorier. Inga personer under 18 år har omkommit under tidsperioden.

Slutsats: Under den senaste tioårsperioden har dödsbränderna uteslutande skett i boendemiljö. Med anledning av detta bör bostäder prioriteras i arbetet med att förebygga dödsbränder.

4.3 Brand utomhus

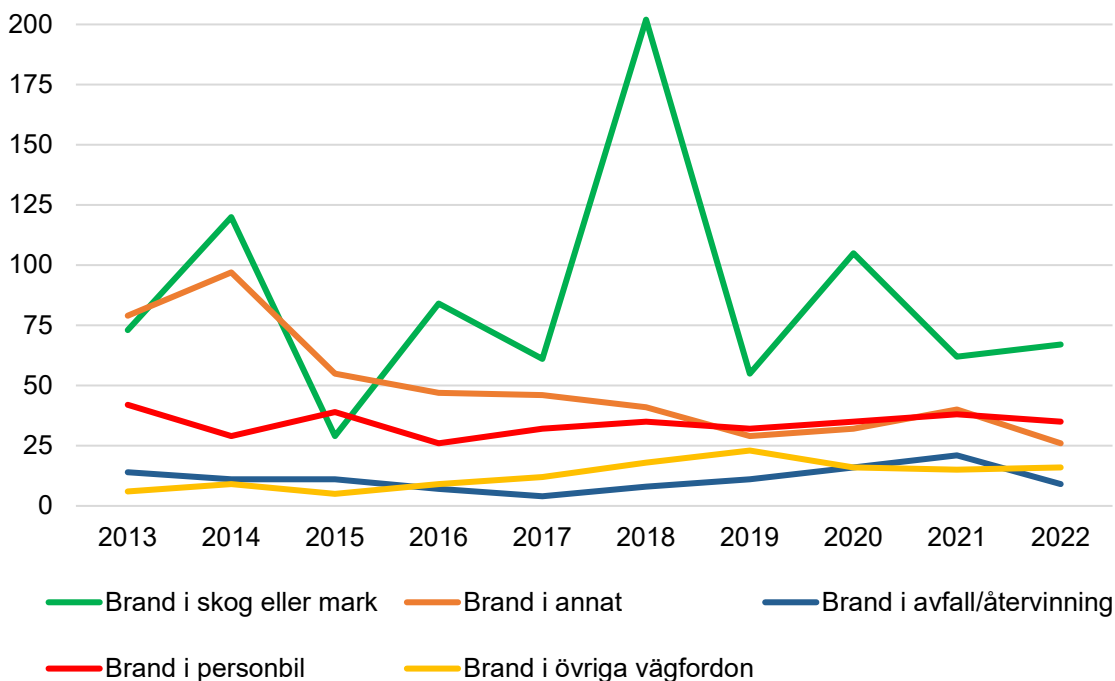
Den största andelen av de bränder som inträffar i annat än byggnad inom JRF:s medlemskommuner utgörs av brand i skog eller mark. Det är även en stor andel bränder som inte specificerats närmare utan har kategoriserats som *annat*. Utöver det inträffar i snitt ett femtiotal fordonsbränder per år där personbilar utgör den vanligaste fordonstypen. Resterande andel bränder i annat än byggnad är så få att de är svåra att kartlägga och analysera.

Med anledning av att brand i skog eller mark utgör en stor andel av de bränder som inträffar i förbundet har dessa händelser analyserats närmare i ett eget avsnitt nedan.

Diagram 8

De mest frekvent förekommande brandobjektstyperna inom kategorin brand ej i byggnad. Det antal händelser som redovisas i diagrammet gäller för JRF, d.v.s. totalen för samtliga medlemskommuner.

Antal

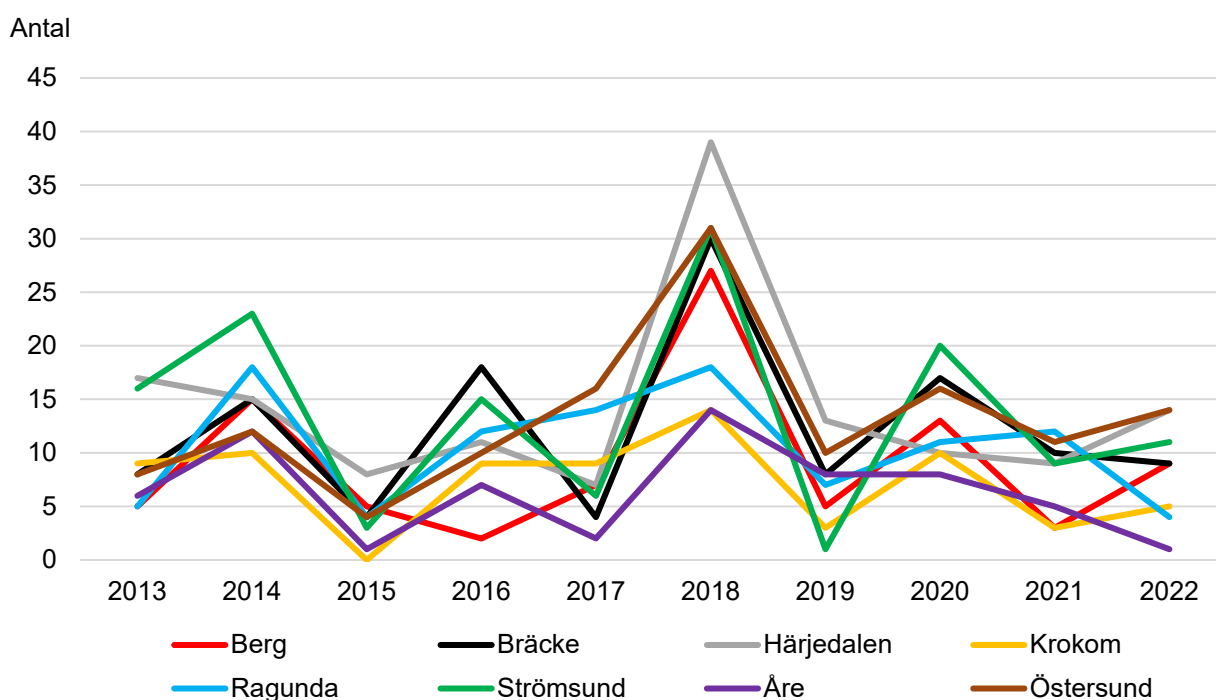

4.3.1 Brand i skog eller mark

Jämtlands län motsvarar ungefär 12 % av landets totala yta och cirka 50 % av länet består av skogsmark.⁵³ Med andra ord finns det en stor andel skog inom förbundets geografiska område. Detta är en trolig orsak till att en stor andel av de bränder som inträffar i annat än byggnad utgörs av brand i skog eller mark. Nedanstående diagram visar tydligt resultatet av den extrema brandsommaren 2018 då Jämtlands län drabbades hårt av många och samtidiga skogsbränder på flera olika platser inom förbundet. Men det går också att dra slutsatsen att mark- och skogsbränder kan variera kraftigt från år till år och att det inte på förhand går att förutse när dessa bränder kommer ske. Det går inte att se några trender mer än att antalet bränder ofta är relaterat till väder.

Diagram 9

Antal brand i skog eller mark fördelat på medlemskommun och år.

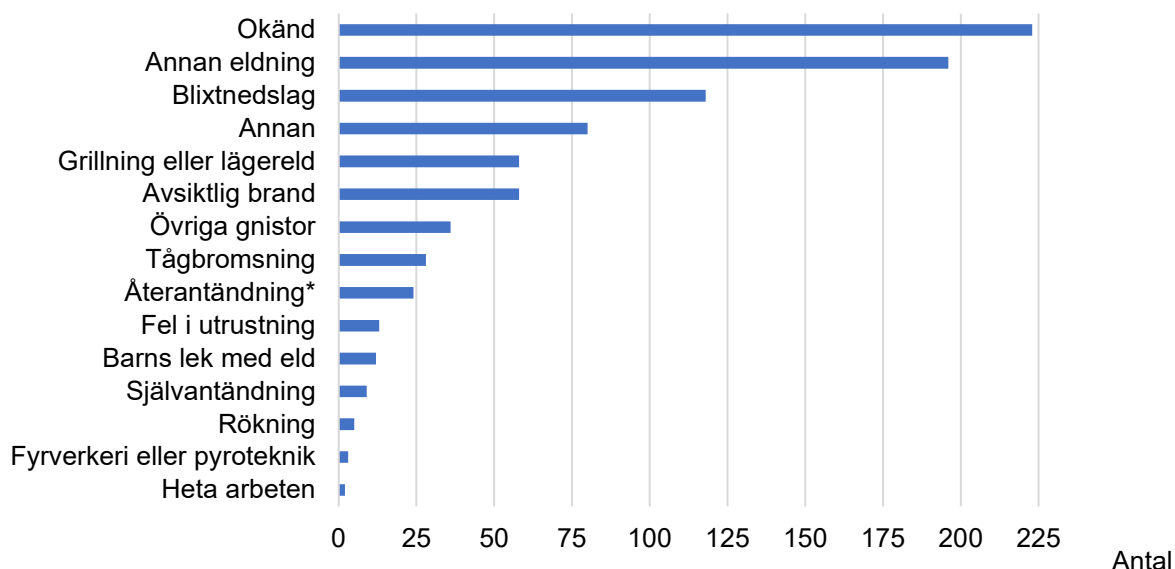

Orsaken till brand i skog eller mark är många gånger svår att fastställa vilket går att utläsa i Diagram 10, där *okänd* är den mest frekvent förekommande angivna orsaken. Till skillnad från bränder som uppstår i byggnader är det mer vanligt att brand i skog eller mark startar när ingen är kvar på platsen. Stora skogsområden där folk inte uppehåller sig i någon större utsträckning kan leda till sen upptäckt. Många gånger orsakas även bränderna av naturen i form av blixtnedslag.

⁵³ <https://www.regionfakta.com/jamtlands-lan/geografi/>. Hämtad 2021-10-14

Diagram 10

Brandorsak avseende brand i skog eller mark. Antalet är den sammanlagda summan för JRF:s medlemskommuner under tidsperioden 2013 – 2022.

*av brand från tidigare räddningsinsats

Slutsats: Fokus avseende bränder i annat än byggnad bör ligga på brand i skog och mark med anledning av att dessa händelser inträffar mest frekvent inom denna kategori. Dock behöver även händelser som inte sker ofta men som riskerar att få stora konsekvenser, hållas under uppsikt. Som exempel kan nämnas brand i större avfallsanläggningar.

4.4 Trafikolycka

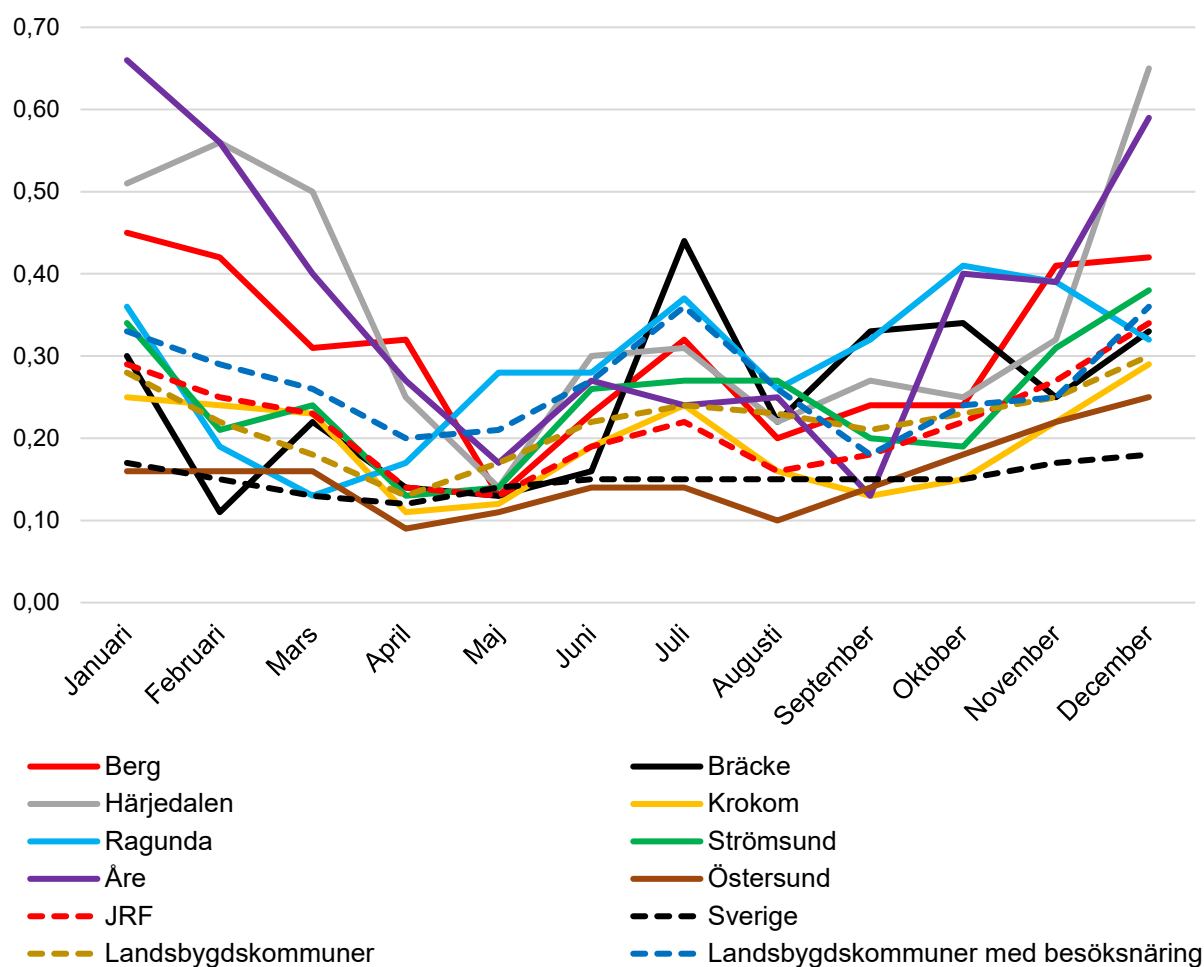
Statistiken visar att JRF ligger högt när det gäller antalet inträffade trafikolyckor per 1 000 invånare vid jämförelse med Sverigesnittet och det är främst personbilar som är representerade i trafikolyckorna som inträffat under den aktuella tidsperioden. Framförallt tre kommuner; Berg, Härjedalen och Åre, sticker ut med hög andel trafikolyckor. Det går att se en trend att dessa främst sker under vintertid (stor uppgång från nov/dec t.o.m. mars/april) samt med en topp även under juni och juli månad. Även jämfört med genomsnittet för kommungruppen Landsbygdskommun med besöksnäring så ligger kommunerna Berg, Härjedalen och Åre högre under vintermånaderna, se Diagram 11. Diagrammet visar en tydlig uppgång för dessa tre kommuner under högsäsongen för turism, se även Tabell 1 och Diagram 1 för mer ingående statistik över antal gästnätter inom Jämtlands län.

En sannolik förklaring till det höga antalet trafikolyckor per 1 000 invånare är det stora antalet transporter som sker kopplat till turistnäringen. Ett ökat besökarantal är dock troligen inte hela förklaringen till den statistiska uppgången. Vintertid med mörker och halka är ytterligare en förklaring till statistiken. Med anledning av den höga andelen trafikolyckor inom JRF:s område och med vetskapen om att befolkningsmängden under delar av året ökar med anledning av en stor turism hade det varit intressant att jämföra det totala antalet körda kilometer per månad. Denna statistik har dock JRF inte tillgång till i dagsläget.

Diagram 11

Jämförelse av antal trafikolyckor per 1 000 invånare fördelat på kommun och månad under tidsperioden 2013 – 2022.

Antal per 1 000 invånare

Slutsats: Förbundet har generellt sett ett stort antal trafikolyckor per capita men eftersom statistiken inte tar hänsyn till det totala antalet körda kilometer är det svårt att få en rättvisande bild av hur det ser ut. Förebyggande av trafikolyckor hanteras inom respektive medlemskommuns utsedda förvaltning. Samverkan mellan JRF och kommunerna bör dock ske i stor utsträckning. För att kunna hantera trafikolyckorna i ett räddningsinsatsskede har JRF prioriterat denna förmåga, genom anpassning utifrån bemanning och utrustning, inom de insatsområden där flest trafikolyckor sker.

4.5 Olycka med farliga ämnen

Länsstyrelsen genomförde under 2018 en kartläggning av transporter med farligt gods i Jämtlands län. Kartläggningen visar att de huvudsakliga transportvägarna för farligt gods inom länet är E14, E45, riksväg 84, riksväg 87 samt riksväg 86 som enbart i en kortare sträcka passerar inom Jämtlands län innan den går ihop med riksväg 87. Riksväg 321 och riksväg 346 utgör också rekommenderade transportvägar för farligt gods men har en lägre frekvens av transporter än övriga vägar. Utöver ovanstående sker transport av farligt gods även på ett antal

mindre vägar. Transport av farligt gods sker även på samtliga järnvägssträckor som passerar genom länet. Den vanligaste typen av farligt gods som transporteras utgörs av olika petroleumprodukter som i huvudsak är brandfarliga. Även betydande mängder frätande ämnen, oxiderande ämnen samt gaser transporteras genom länet.⁵⁴

Kartläggningen av transporter med farligt gods från Länsstyrelsen ger JRF en god möjlighet att prioritera viktiga delar i sin operativa förmåga. Jämfört med heltidsanställd personal har deltidspersonalen begränsat med tid för att öva och förbereda sig för räddningsinsatser. Kartläggningen ger möjlighet att prioritera både om utvalda deltidstationer ska fokusera särskilt på transporter med farligt gods men också på vilka farliga ämnen som fokus i sådant fall bör ligga. I de sekretessbelagda avsnitten framgår typ av gods, transporterade mängder samt relativt detaljerade färdvägar. Samtliga dessa uppgifter är användbara vid dimensionering av räddningstjänstens operativa förmåga. Sannolikheten för en olycka med farligt gods relativt folkmängden bör vara stor i exempelvis Bräcke kommun då såväl E14 och riksväg 87 som järnvägen passerar genom kommunen.

Utsläpp av farligt ämne sker främst i verksamhet som inte är knuten till någon byggnad och utsläpp av drivmedel eller olja står för den största andelen av olyckor och tillbud med farligt ämne (gäller för åren 2018 – 2022). Under tidsperioden 2013 – 2022 genomfördes sammanlagt drygt 638 insatser kopplat till utsläpp farligt ämne i förbundets geografiska område.

Slutsats: Flertalet av de inträffade händelserna är relativt små i omfattning. Det finns dock förutsättningar för att en mer omfattande olycka skulle kunna inträffa då det transporteras en del farligt gods genom länet. I och med detta måste en förmåga för att hantera även större olyckor finnas.

4.6 Naturolycka

Med naturolyckor avses i det här fallet natur- och klimatrelaterade olyckor i form av stormskador, översvämning av vattendrag, översvämning av dagvatten eller avloppssystem, ras, skred och slamströmmar samt annan naturolycka.

Som nämnts tidigare kommer klimatförändringarna sannolikt leda till fler naturolyckor i framtiden. Det är svårt att förutse hur mycket det kommer påverka och när i tiden det kommer att ske. Likaså är det svårt att jämföra dessa olyckor med varandra och med andra delar av Sverige. Det går dock att se vissa tecken på förändringar bland annat genom de extremväder i form av stormar, kraftig nederbörd (både regn och snö) och torka som inträffat i landet under senare år.

Det totala antalet naturolyckor (avser stormskada, ras eller skred samt översvämning av vattendrag) som inträffat inom JRF:s område under åren 2013 till och med 2022 är 107 stycken vilket i snitt innebär strax under elva händelser per år. Stormskador står för knappt hälften av dessa händelser och utgör därmed den mest frekvent förekommande händelsetypen inom området naturolycka. Resterande händelser är relativt jämnt fördelade på övriga händelsetyper. Det låga antalet händelser i kombination med problematiken att förutse naturolyckor gör det svårt att dra slutsatser och se trender inom detta område.

⁵⁴ Kartläggning av transporter med farligt gods i Jämtlands län – Väg och järnväg 2018, Länsstyrelsen Jämtlands län, 2018.

Under 2023 genomförde JRF ett arbete som syftade till att utreda vad klimatförändringarna faktiskt innebär för Jämtlands län samt vilka nya påfrestningar JRF kan tänkas ställas inför i framtiden. Arbetet resulterade i en rapport *Klimatanpassning – Hur kan Jämtlands Räddningstjänstförbund anpassa sin verksamhet till ett förändrat klimat?* Den analys som framgår av rapporten utgår från de naturhändelser (värmebölja, vegetationsbrand, översvämning, ras/skred/slamström och storm) som behandlas i MSB:s rapport *Klimatförändringarnas effekter på förekomsten av naturolyckor*. För respektive naturhändelse har sannolikheten för en ökad frekvens i framtiden och klimatförändringarnas konsekvens på JRF värderats utifrån en fem-gradig skala. I bedömningen har även JRF:s nuvarande erfarenhet, förmåga och kunskap beaktats. Resultatet av värderingen framgår av i Figur 2.

<i>Miljöhändelse</i>	<i>Konsekvens av klimatförändringarna för JRF</i>	<i>Sannolikhet för ökad frekvens i framtiden</i>
Värmebölja	2	5
Vegetationsbrand	2	4
Översvämning	3	3
Ras, skred och slamström	4	3
Storm	2	1

Figur 2 Sammanfattning av bedömd sannolikhet och konsekvens för de olika väderhändelserna.

Konsekvensen i det här fallet är en sammanvägd bedömning av två kriterier; vilken erfarenhet och kunskap JRF har att hantera den typen av händelser sen tidigare och hur stora resurser JRF kan tänkas behöva sätta in. Sannolikheten har bedömts utifrån hur sannolikt det är att händelsetypen ökar i frekvens i framtiden på grund av klimatförändringarna. Vidare framgår det av rapporten att vid en prioritering av åtgärder bör händelser med en hög konsekvens prioriteras före händelser med en hög frekvens. Detta för att i så stor utsträckning som möjligt undvika situationer med stora konsekvenser.

Slutsats: Naturolyckor sker idag relativt sällan. Studier visar dock att detta kan komma att förändras framöver bland annat med anledning av ett förändrat klimat. Med anledning av detta behöver JRF vara förberedda på att hantera fler olyckor av den här typen framöver. Särskilt då många naturolyckor riskerar att leda till stora konsekvenser när de väl sker. Med utgångspunkt i slutsatsen att händelser med hög konsekvens bör prioriteras före händelser med hög frekvens bedöms åtgärder gällande händelsetyperna Ras, Skred & Slamström samt Översvämning vara prioriterade framför åtgärder för Vegetationsbrand och Värmebölja.

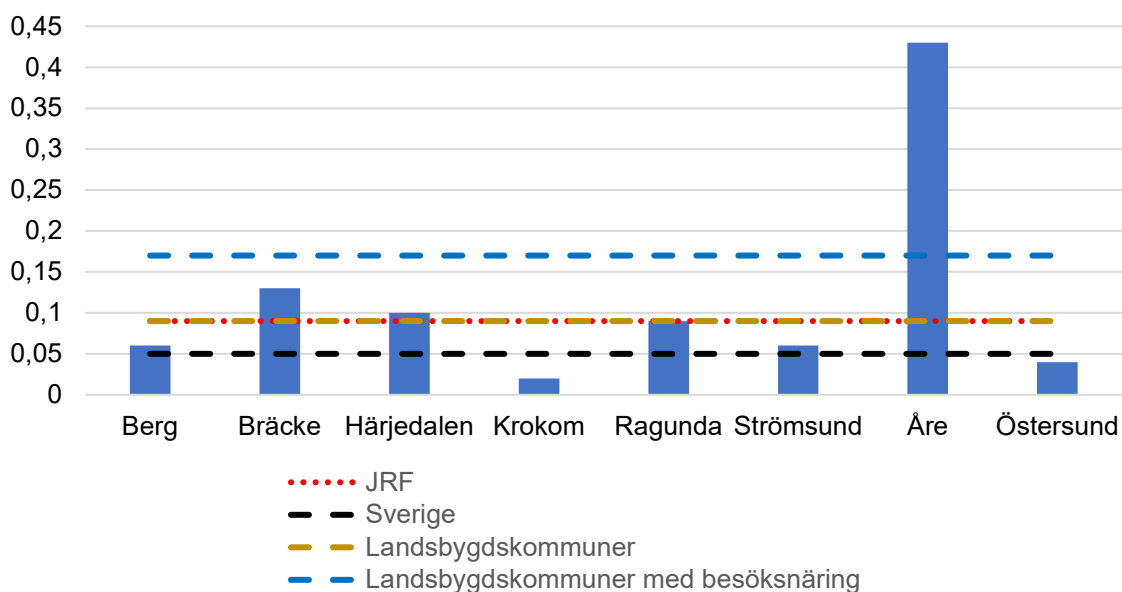
4.7 Drunkning

I Diagram 12 visas antal drunkningar/drunkningstillbud per 1 000 invånare för respektive medlemskommun under tidsperioden 2013 – 2022. I diagrammet går det även att jämföra JRF:s kommuner med rikssnittet samt snitten för landsbygdskommun respektive landsbygdskommun med besöksnäring. Jämfört med rikssnittet visar statistiken på högre frekvenser av drunkningar/drunkningstillbud i samtliga av förbundets kommuner undantaget Krokoms och Östersunds kommuner. Jämfört med snittet för landsbygdskommun med besöksnäring så är det endast Åre kommun som överstiger antalet. Det totala antalet insatser inom aktuell kategori är dock mycket lågt varför slutsatser ska behandlas restriktivt. Statistiken bedöms vara alltför beroende av enskilda slumpmässiga händelser för att några vidare slutsatser ska kunna dras eller ytterligare analys genomföras. Turismen påverkar sannolikt även utfallet då det vistas fler personer i kommunen jämfört med antalet folkbokförda. Jämförelsen med kommunens invånarantal blir därför inte representativ på grund av att värdena inte jämförs med den ökade befolkningsmängden.

Diagram 12

Antal drunkningar/drunkningstillbud per 1 000 invånare för respektive medlemskommun. Avser tidsperioden 2013 – 2022.

Antal per 1 000 invånare

5 Värdering

I föregående avsnitt behandlades de risker som identifierats inom förbundets område. Dessa risker har vidare analyserats i tidigare nämnda riskanalys. Riskanalysen tillsammans med kompletterande statistik för åren 2018 – 2022 samt kvalitativa resonemang ligger till grund för nedanstående värdering. I värderingen har en bedömning av riskerna, och hur dessa hanteras, gjorts. Bedömningen tillsammans med värderingen har i sin tur lett fram till de mål som redovisas i avsnitt 6 och som utgör grunden för JRF:s arbete. Det som tas upp i aktuellt avsnitt är en sammanfattning av de risker och områden som JRF behöver prioritera och utöka arbetet inom.

Bostadsbränder. Två av förbundets åtta medlemskommuner ligger i nivå med riksgenomsnittet avseende andelen bostadsbränder per 1 000 invånare, sett till hela tidsperioden. Övriga medlemskommuner ligger högre än riksgenomsnittet. En av förklaringarna till detta kan vara att statistiken inte tar hänsyn till det ökade befolkningsantal som besöksnäringen medför. Då det även är främst i bostäder som personer skadas och omkommer till följd av brand är detta ett område som bör prioriteras och utvärderas mer ingående. Detta för att kunna identifiera vad bränderna beror på och hur JRF kan arbeta med att minska antalet. Bland annat visar statistiken att JRF:s medelvärde av antalet eldstadsrelaterade bränder per 1 000 invånare ligger långt över medelvärdet för Sverige.

Hållbart och säkert byggande avseende brandskydd och riskhänsyn. Brand i byggnad är en av de mest frekvent förekommande händelser som räddningstjänsten hanterar. I tidigare avsnitt har det även konstaterats att det förekommer långa insatstider inom stora delar av JRF:s område. Detta tillsammans leder till att det ställs stora krav på att det byggnadstekniska brandskyddet är rätt dimensionerat. Med anledning av att JRF är sakkunnig inom området brand är delaktigheten i kommunernas fysiska planering av stor vikt.

Geografiska förutsättningar och befolkningsutveckling. Den stora och glest befolkade arealen i kombination med befolkningsminskning på flera platser innebär att JRF aktivt bör utvärdera beredskapen på olika orter inom förbundet. En åldrande befolkning i glesbygden kommer troligt leda till ett försämrat rekryteringsunderlag för räddningstjänsten vilket i sin tur sannolikt kommer påverka möjlighet till att upprätthålla beredskap och att genomföra räddningsinsats framöver. Detta samtidigt som mycket liten andel bebyggd mark och stora avstånd leder till en ökad sannolikhet för olyckor som inträffar i oländig och avlägsen terräng vilket skapar en komplex situation.

Turism. Länet är glest befolkat men har en stor turismnäring. Det innebär att det under vissa perioder av året finns en betydligt större befolkningsmängd på vissa orter och i vissa delar av länet än den folkbokförda. Den ökade befolkningsmängden kopplad till turism framgår dock inte i statistiken vid jämförelser per 1 000 invånare vilket gör att statistiken ibland kan vara missvisande. För att kunna avgöra om turismen, med anledning av att befolkningsmängden ökar, leder till ett större antal olyckor per capita i vissa områden behöver detta analyseras närmare för att ligga till grund för bland annat beredskapsplanering.

Kommunikationsolyckor. Transporter till, från och genom länet sker med såväl bil, tåg som flyg och räddningstjänsten behöver ha förmåga att kunna hantera olyckor kopplat till detta. Ett stort antal transporter, beroende på både turism och arbetspendling innebär ökad sannolikhet för transportrelaterade olyckor. Kopplat till det stora besöksantalet på grund av turism innebär det också en ökning av transporter med bil, tåg och flyg relativt sett invånarantalet och rimligtvis en ökad frekvens av olyckor. Även de stora avstånden i sig bör innebära en ökad sannolikhet för olyckor då fler personer behöver färdas längre sträckor för att ta sig till och från arbetsplatser och annat. Även här skulle jämförelseantalet behöva ses över då det sannolikt inte är fullt ut representativt att jämföra antalet olyckor med invånarantalet.

Klimat. Storskaliga skogsbränder likt sommaren 2018 blir sannolikt mer frekventa i framtiden. Klimatförändringar överlag riskerar att medföra stora påfrestningar för samhälle och räddningstjänst. Storskaliga räddningsinsatser med höga samverkanskrav bedöms bli vanligare. Ökad nederbörd riskerar att medföra översvämningar och ökad risk för ras och skred vilket i sin tur sannolikt bidrar till en ökad risk för olyckor och räddningsinsatser kopplat till detta. Inom förbundets geografiska område finns både skredkänsliga och översvämningkänsliga områden. Med anledning av detta bör räddningstjänsten vara en aktiv deltagare i medlemskommunernas olika forum för klimat- och sårbarhetsanalysarbete. JRF bör även arbeta aktivt med att förbereda sig för att kunna hantera dessa händelser.

Dammar. I Jämtlands län finns ett flertal dammar som klassas som farlig verksamhet. Dammolyckor är ytterligare en källa till ökad risk för storskaliga räddningsinsatser utöver klimatrelaterade olyckor som nämnts ovan. En övnings- och förberedelseverksamhet bör bedrivas avseende stabsarbete, uthållighet i organisationen och samverkan med andra myndigheter.

Säkerhetspolitiskt läge. Framtida behov av planering för RUHB ska hållas under bevakning. I synnerhet som Jämtland är av särskild strategisk betydelse för totalförsvaret. Risken för terrorattentat inom JRF bör inte negligeras även om sannolikheten är lägre än på andra platser i landet. Detta är en av flera olyckstyper som kan leda till en omfattande räddningsinsats med stort samverkansbehov vilket räddningstjänsten bör vara förberedd för.

6 Mål

Den övergripande målsättningen med LSO, vilken framgår av förarbetena till lagen, är att det i samband med olyckor *måste bli färre som dör, färre som skadas och mindre som förstörs*. Denna övergripande målsättning har resulterat i tre nationella mål:

- *Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor (LSO 1 kap 1 §).*
- *Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt (LSO 1 kap 3 §).*
- *Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador (LSO 1 kap 3a §).*

År 2009 omkom 124 personer i bränder i Sverige och vid tre olika bostadsbränder omkom sammanlagt så många som 15 personer. Med anledning av dessa tragiska händelser fick MSB i uppdrag av regeringen att ta fram en nationell strategi för hur brandskyddet kan stärkas genom stöd till enskilda. I den nationella strategin formulerades visionen *"Ingen i Sverige ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand"*. Under 2021 har MSB utvecklat strategin och satt upp nya mål mot år 2030. Ledorden för dessa mål är *utmanande* och *nåbara*.⁵⁵

De nationella målen i LSO, den nationella strategin för stärkt brandskydd och den riskbild med tillhörande värdering som presenterats i tidigare avsnitt ligger till grund för följande övergripande mål som formulerats för JRF:s verksamhet. Målen gäller från 2024 och kommer utvärderas årligen för att se om de har gett effekt och om nya mål ska sättas upp eller befintliga ska revideras. De uppsatta målen utgör de övergripande lokala verksamhetsmål som ska finnas i enlighet med MSB:s föreskrift om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst. För att underlätta uppföljning har ett antal indikatorer kopplats till respektive mål. Indikatorerna i sin tur bryts därefter ner till olika uppgifter i verksamhetsplanen och slutligen leder dessa vidare till olika aktiviteter som redovisas i aktivitetsplanen. På detta sätt skapas en röd tråd hela vägen från de nationella målen till respektive aktivitet som utförs i verksamheten.

Målen riktar sig till alla som bor, verkar och vistas i JRF:s medlemskommuner, oavsett andra omständigheter. "Den enskilde" kan vara både en juridisk och en fysisk person och syfta på en ägare, nyttjare, verksamhetsutövare eller privatperson.

⁵⁵ *Ingen ska omkomma eller skadas allvarligt – Inriktning av den nationella strategin för att stärka brandskyddet för den enskilda människan. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). 2021*

6.1 Mål 1 – Räddningstjänsten ska verka för ett stärkt brandskydd i människors hemmiljö

Räddningstjänsten ska verka för att färre omkommer till följd av brand. Ett viktigt steg för att uppnå det är ett stärkt brandskydd i hemmiljöer eftersom det är där som majoriteten av dödsbränderna inträffar. Arbetet behöver ske på hela skalan från att förebygga att bränder inträffar till att en inträffad brand får så små konsekvenser som möjligt både genom den enskildes och räddningstjänstens agerande.

Indikatorer:

- Antalet inträffade bränder i bostäder ska minska jämfört med föregående år.
- Antalet utvecklade bränder i bostäder ska minska jämfört med föregående år.
- Antalet omkomna till följd av bränder i bostäder ska minska jämfört med föregående år.

6.2 Mål 2 – Inga inträffade bränder ska leda till skador som på samhällsnivå upplevs som allvarliga

Räddningstjänsten ska aktivt verka för att hindra allvarliga skador till följd av brand. Med allvarliga skador menas bränder som kan leda till flera dödsfall, omfattande skador på egendom eller miljö eller hota viktiga samhällsfunktioner. Räddningstjänsten ska säkerställa att den enskilde tar ansvar för sitt brandskydd och verka för ett hållbart samhällsbyggande avseende brandskydd och säkerhet. Vid en inträffad brand som kan leda till allvarliga skador ska räddningstjänsten vara förberedd att agera för att bryta händelseförloppet.

Indikatorer:

- Antal genomförda tillsyner ska öka jämfört med föregående år tills omfattningen uppnår nivå i MSBFS 2021:8.
- Relevanta bygglovsärenden och detaljplaner remitteras från samtliga kommuner med 100 % svarsfrekvens.
- Antalet utvecklade bränder, med risk för allvarliga skador som följd, ska minska jämfört med föregående år.

6.3 Mål 3 – Räddningsinsatser ska påbörjas inom godtagbar tid och med rätt resurser

För att kunna förhindra skador på människor, egendom och miljö är det en förutsättning att räddningstjänsten kan påbörja en insats så snart som möjligt. Tiden till insatsen påbörjas påverkas av geografiska förutsättningar men också av larmhanteringstid och anspänningstid. Det är också av vikt att rätt resurser larmas till olycksplatsen så tidigt som möjligt för att räddningsarbetet ska kunna bedrivas utan avbrott.

Indikatorer:

- Vid händelsetyp brand i byggnad, trafikolycka samt drunkning ska räddningstjänsten, där geografiska förutsättningar ges, vara på plats inom 20 minuter från huvudlarm.

6.4 Mål 4 - Räddningstjänstens insatser ska vara effektiva och genomföras med rätt förmåga och kompetens

Räddningstjänsten ska genomföra effektiva och säkra räddningsinsatser som leder till att den negativa händelseutvecklingen vid en olycka bryts. För att uppnå det krävs att räddningstjänsten har rätt förmåga och kompetens för att hantera den inträffade olyckan och att ledningen av räddningsinsatsen är välfungerande. Räddningstjänstens förmåga behöver kontinuerlig anpassas efter samhällets utveckling.

Indikatorer:

- Vid brand i byggnad ska branden begränsas till startbrandcellen alternativt till startbyggnaden om brandcellsindelning inte förekommer.
- Samtlig personal ska ha genomgått årets lagstadgade och prioriterade övningar.

6.5 Mål 5 – Räddningstjänsten ska främja rekrytering och stimulera till fortsatt anställning för RiB-anställda

Räddningstjänstens riskanalys visar att det i framtiden riskerar att bli ännu svårare att rekrytera och behålla RiB-anställda med anledning av minskat rekryteringsunderlag kopplat till befolkningsminskning och åldrande befolkning. För att säkerställa räddningstjänstens förmåga att hantera räddningsinsatser inom förbundets geografiska område behöver personaltillgången säkras.

Indikatorer:

- Antalet RiB-anställda som avslutar sin anställning ska minska jämfört med föregående år.
- Antalet RiB-anställda som nyanställs ska, om behov finns, öka jämfört med föregående år.

6.6 Mål 6 – Räddningstjänsten ska stärka sin förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig

Omvärldsläget innebär att räddningstjänsten behöver stärka sin förmåga att verka inom området krisberedskap och civilt försvar. Räddningstjänsten är en hörnsten i civilförsvaret med flera utpekade uppgifter i händelse av höjd beredskap. Förmågan att hantera skyldigheter vid höjd beredskap ska stärkas och räddningstjänstens egna kontinuitetsförmåga ska stärkas. Räddningstjänsten ska också vara förberedd för kriser som kan uppstå av andra anledningar än höjd beredskap, till exempel större naturolyckor.

Indikatorer:

- Samtlig personal som är nödvändig och möjlig att krigsplacera vid förbundet ska vara det.
- Andelen personal som genomgått utbildning i röjning av oexploderad ammunition ska öka jämfört med föregående år.
- Arbetet med kontinuitetsplanering ska ha påbörjats.

7 Förebyggande – förmåga och verksamhet

Den skadeförebyggande verksamheten ska i takt med samhällets utveckling förebygga risker. Detta sker bland annat genom tillståndsgivning, tillsyn, information, rådgivning samt utbildning och samverkan med andra aktörer. Den förebyggande avdelningen ansvarar för och samordnar förbundets skadeförebyggande arbete men hela organisationen bidrar på olika sätt till det förebyggande arbetet. Det finns både brandinspektörer och brandingenjörer som arbetar inom den skadeförebyggande verksamheten. Organisationens kompetens och resurser speglar riskerna och arbetsuppgifterna inom förbundets geografiska område. Fastställd delegationsordning reglerar bland annat vilka funktioner som får genomföra tillsyn och utfärda tillstånd enligt LSO och LBE. Flera områden kräver specialistkompetens, exempelvis tillsyn av dammar samt tillståndsgivning och tillsyn av explosiv vara. Förbundet har även en egen kommunikatör som del av sin tid arbetar tillsammans med den förebyggande avdelningen, bland annat med att ta fram lokalt anpassad information. Medarbetarresursens volym och sammansättning anpassas löpande efter verksamhetens behov.

7.1 Tillsyn

JRF ansvarar för medlemskommunernas tillsyn av den enskildes skyldigheter enligt LSO (2 kap. 2 och 4 §§). Tillsynerna syftar till att granska att fastighetsägare och nyttjanderättshavare uppfyller de krav som följer av aktuell lag och dess föreskrifter. För att genomföra tillsyn inom förbundets åtta medlemskommuner ska medarbetaren vara utsedd tillsynsförrättare i enlighet med delegationsordning. Samtliga tillsynsförrättare ska även ha god kunskap inom byggnadstekniskt och organisatoriskt brandskydd, förvaltningsjuridik och annan relevant lagstiftning. Mer utförlig beskrivning av kompetens beskrivs i JRF:s tillsynsplan.

Planering av tillsynsverksamheten sker årligen i enlighet med förbundets tillsynsplan och har sin utgångspunkt i de verksamheter som beskrivs i MSBFS 2021:8 föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt LSO. I föreskriften anges att tillsyn ska prioriteras vid byggnader och anläggningar som omfattas av ett eller flera av följande kriterier och där tillsyn bedöms vara en effektiv förebyggande åtgärd.

1. Frekvensen av bränder eller andra olyckor är hög.
2. En brand eller annan olycka medför stor risk för människors liv och hälsa.
3. En brand kan innebära stora ekonomiska kostnader eller större påfrestning på samhället.
4. En brand eller annan olycka kan innebära stora skador på miljön.
5. En brand kan innebära allvarliga skador på kulturhistoriska värden.

I föreskriften anges vissa byggnader och anläggningar där riskerna vid brand generellt anses vara stora och där tillsyn ska genomföras. Utöver de byggnader och anläggningar som specificeras i tillsynsföreskriften ska förbundet även utifrån lokala förhållanden identifiera objekt som uppfyller ett eller flera av ovanstående kriterier vilket också finns med i kommande tillsynsplan. Även de anläggningar som omfattas av skyldigheterna i 2 kap. 4 § LSO tas upp i tillsynsplanen.

Den regelbundna tillsynsverksamheten planeras utifrån tidsfrister. Om en verksamhet som ska tillsynas enligt LSO även har tillstånd för hantering av brandfarlig och/eller explosiv vara

samordnas de båda tillsynerna i den mån det är möjligt. Vid särskilt uppkomna behov genomförs även tillsyn i enskilda fall, exempelvis efter tips från allmänheten eller när behov av tillsyn konstateras efter en räddningsinsats.

7.2 Stöd till den enskilde

En bärande förutsättning inom lagstiftningen är att den enskilde själv har det primära ansvaret för att hantera sina risker. Det vill säga att skydda sitt liv, sin hälsa, sin egendom och inte orsaka några olyckor. Enligt 3 kap. 2 § LSO ska kommunerna underlätta för den enskilde att fullgöra dessa skyldigheter genom rådgivning och information.

JRF ger stöd till den enskilde bland annat genom att tillhandahålla aktuell information och finnas tillgänglig för att ge råd i brandskyddsärenden. Information ges huvudsakligen via förbundets hemsida, sociala medier, trycksaker och annonser i lokala tidningar men JRF deltar även på olika slags evenemang som mässor och öppet hus. Informationsinsatserna omfattar allt från information om gräs- och skogsbränder till brand i bostäder och på campingar, fel i utrustning, spisbränder, sotning och individanpassat brandskydd. Andra exempel på informationsområden är information om elbilar, solceller, anlagd brand, systematiskt brandskyddsarbete samt tillstånd för brandfarlig och explosiv vara. JRF deltar även i årliga nationella informationskampanjer samt lokala, riktade kampanjer. De lokala kampanjerna är ofta säsongsbetonade. Hur förbundet bedriver arbete med information och rådgivning framgår av den årliga aktivitetsplanen.

JRF genomför externutbildning riktad främst till medlemskommunerna, men även i viss utsträckning till privata företag och enskilda. Syftet med utbildningarna är att öka kunskapen om brandskydd och därigenom underlätta för kommunala förvaltningar och privata företag att bedriva ett fungerande systematiskt brandskyddsarbete.

7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt 3 kap. 4 § LSO drivs i entreprenadform och regleras i avtal mellan JRF och det sotningsföretag som driver respektive distrikt som indelas kommunvis. Entreprenörerna återfinns på räddningstjänstens hemsida. Fristerna för brandskyddskontroll regleras av MSB enligt MSBFS 2014:6 medan fristerna för sotning har fastställts av förbundets direktion efter en geografisk anpassning till det allmänna rådet som framgår av föreskriften.

LSO ger en fastighetsägare möjlighet att själv sota sin anläggning, så kallad egensotning, under förutsättning att det kan styrkas att det sker på ett betryggande sätt ur brandskyddssynpunkt. På förbundets hemsida finns utförligt beskrivet vad som gäller och hur en fastighetsägare går till väga för att ansöka om egensotning.

Enligt 3 kap. 6 § LSO får avgift tas ut för sotning och brandskyddskontroll. Sotningstaxan är indexreglerad och revideras årligen. Taxan varierar mellan de olika sotningsdistrikten beroende av deras storlek och avstånd mellan bebyggelse. Taxorna återfinns på förbundets hemsida.

En referensgrupp bestående av handläggare från JRF:s förebyggandeavdelning samt skorstensfejarmästarna i respektive sotningsdistrikt genomför årligen två möten för att samråda kring frågor rörande sotning och brandskyddskontroll.

Inom förbundet finns en hög andel eldstäder per invånare vilket bland annat beror på en stor andel fritidshus som ofta är försedda med eldstäder.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

7.4.1 Skydd mot andra olyckor än bränder

Ansvar för att arbeta med att förebygga trafikolyckor, drunkning, utsläpp farliga ämnen samt naturolyckor har enligt förbundsordningen inte tilldelats JRF utan ligger kvar hos respektive medlemskommun. Samverkan mellan förbundet och kommunerna sker dock även inom dessa områden. Respektive medlemskommun arbetar på olika sätt med frågorna och det är olika förvaltningsområden inom de olika kommunerna som ansvar för hela eller delar av områdena. Nedan redovisas en sammanfattning av det arbete som kommunerna bedriver.

Trafikolyckor

Det sker en kontinuerlig dialog med Trafikverket avseende hastigheter, underhåll och risker med de statliga vägar som finns inom kommunernas geografiska områden. Det kommunala vägnätet ses kontinuerligt över avseende förbättringar och åtgärder. Exempel på åtgärder för att minska risken för olyckor är hantering av buskage, snöröjning, arbete med att minska trafiken i tätorten samt inventering av vägnätet i syfte att upptäcka brister eller faror. Många av kommunerna prioriterar skolbarnens väg till och från skolan samt äldres förflyttningar i samhället samt undervisar i trafikkunskap i grundskolan.

Flera av kommunerna samarbetar med polisen genom samverkansöverenskommelser och medborgarlöften där trafiksäkerhet återfinns som en punkt. Medborgarlöften grundar sig i den samlade lägesbilden för polisen och kommunen och arbetet syftar bland annat till att skapa en tryggare trafikmiljö och ökad trafiksäkerhet.

Samtliga medlemskommuner arbetar dessutom förebyggande med trafikrelaterade olyckor genom att utreda dessa frågor i samband med fysisk planering.

Utsläpp farliga ämnen

Kommunerna genomför regelbunden tillsyn av de verksamheter som använder sig av miljö- och hälsofarliga ämnen bland annat med syfte att förebygga olyckor med dessa ämnen. Frågor kring bebyggelse intill verksamheter som hanterar farliga ämnen alternativt vid nybyggnation av sådana verksamheter hanteras även i planprocessen. Genom att remittera översikts- och detaljplanerna till JRF sker även samverkan med räddningstjänsten i dessa frågor.

Olyckor med farliga ämnen har i somliga av kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser identifierats som en risk inom kommunen. Vissa kommuner har även beredskap, planer och rutiner för kontaktvägar, vid händelse av utsläpp av farligt ämne.

Naturolyckor

Riskhänsyn i fysisk planering är en viktig faktor för skyddet mot naturolyckor och det är här det förebyggande arbetet sker genom att säkerställa att byggnation sker på lämpliga platser. Underlag utgörs bland annat av geotekniska undersökningar och dagvattenutredningar. Naturolyckor förebyggs bland annat genom begränsningar i översikts- och detaljplaner genom att om möjligt bygga bort naturolyckor eller förhindra att de skapar påverkan på exempelvis byggnader och vägar. I samband med risk- och sårbarhetsanalysarbetena har flera naturolyckor identifierats och sannolikhets- och konsekvensbedömning har gjorts. Exempel på naturolyckor som identifierats är dammbrott, extremväder och skogsbrand.

Drunkning

Den främsta förebyggande åtgärden avseende drunkning är den obligatoriska simundervisningen i grundskolan. En del kommuner arbetar även med säkerhetspolicys eller liknande som beskriver hur anställda inom kommunen ska gå tillväga när de tillsammans med barn i förskola eller skola besöker en badplats. Bland annat att det alltid måste finnas simkunnig personal, att det finns tillgång till räddningsutrustning på badplatserna med mera. Vissa kommuner har anpassad information på skyltar vid anläggningarna och förser även drifthållare av badplatser med information om vad de bör tänka på. En del kommuner tillhandahåller även flytvästdepåer för gratis utlåning av flytvästar under kortare perioder.

7.4.2 Eldningsförbud utomhus

Ett verktyg för att undvika onödiga bränder i skog och mark är länsstyrelser och kommuners rätt att föreskriva om eldningsförbud eller andra förebyggande åtgärder. Med anledning av att beslut om att anta föreskrifter om eldningsförbud inte kan överlåtas till ett kommunalförbund kan JRF inte besluta om eldningsförbud utan beslutet måste antingen tas i primärkommunerna eller av Länsstyrelsen. En upparbetad samverkan kring eldningsförbud och skogsbrandsbevakning med flyg finns mellan JRF och Länsstyrelsen. Det har i sin tur lett till att JRF och Länsstyrelsen kommit överens om att det är Länsstyrelsen som i första hand fattar beslut om eldningsförbud i länet oavsett vilken eller vilka kommuner som berörs. Detta för att underlätta för kommunerna och för att förenkla arbetet med att utfärda ett eldningsförbud.

Det är Länsstyrelsen som utfärdar eldningsförbudet och tillhörande föreskrift. Dock är det JRF som ska bistå med beslutsunderlaget. Det vill säga med information om vad beslutet grundar sig på, vilket geografiskt område det gäller, om eventuella undantag ska medges etcetera. Med anledning av detta behöver det finnas en nära samverkan mellan JRF och Länsstyrelsen i samband med framtagandet av eldningsförbudet. JRF har även till uppgift att bevaka brandriskvärdena för att bedöma eventuellt behov av att skärpa, sänka eller häva ett utfärdat eldningsförbud. Arbetsinstruktioner och mallar för detta finns framtagna.

7.4.3 Plan- och byggärenden

JRF är sakkunnig i brandfrågor åt medlemskommunernas nämnd för plan- och byggfrågor enligt PBL (2010:900) i samband med bygglovsansökan, tekniskt samråd och slutbesked. JRF svarar även på remisser från byggnadsnämnden i plan- och byggfrågor, då främst inom nedanstående fyra områden:

- framkomlighet för utryckningsfordon,
- räddningsmanskapets säkerhet,
- möjlighet till utrymning via fönster med hjälp av räddningstjänstens utrustning från bostäder och kontor,
- lämna stöd till byggnadsnämnden i bedömningen om byggreglerna gällande säkerhet i händelse av brand kan antas bli uppfyllda.

7.4.4 Ordningslagsärenden och serveringstillstånd

Förbundet agerar remissinstans åt Polismyndigheten beträffande tillstånd för offentlig tillställning, allmän sammankomst och begagnande av offentlig plats enligt ordningslagen och lokala föreskrifter. JRF agerar även remissinstans åt kommunernas alkoholhandläggare gällande serveringstillstånd.

7.4.5 Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE)

Enligt 16 § LBE ska den som hanterar, överför eller importerar explosiva varor och den som yrkesmässigt eller i större mängd hanterar brandfarliga varor ha tillstånd till det. Enligt 17 § samma lagstiftning är kommunen tillståndsmyndighet då det gäller hantering av brandfarliga vara i alla fall utom när hanteringen sker inom någon av de fyra försvarsmyndigheterna. Gällande hantering av explosiva varor handlägger kommunen tillstånd till användning, förvaring, saluförande/överlåtelse och överföring inom Sverige samt godkänner föreståndare och i förekommande fall deltagare till denna hantering. Det ansvar som ligger på kommunerna enligt LBE har överlåtits från medlemskommunerna till JRF. Tillsyn planeras i enlighet med framtagna tillsynsplan för LBE.

7.4.6 Anlagd brand i skolor

ZamZynZ är ett kontinuerligt arbetssätt för att motverka bränder anlagda av barn och ungdomar i skolmiljö. Tillsammans med Brandskyddsföreningen Jämtland, Länsförsäkringar Jämtland, Polismyndigheten och samtliga kommuner i länet utgör JRF en del av detta arbete.

7.4.7 Älvgrupper

Älvgrupperna bildades efter förslag från Älvsäkerhetsutredningen, SOU 1995:40. Utredningen föreslog att länsstyrelserna skulle bilda och leda regionala samordningsorgan för flödesfrågor. I älvgrupperna ingår bland annat representanter från länsstyrelser, kommuner, vattenkraftbolag, larmcentraler, Trafikverket, Polismyndigheten, SMHI samt andra organisationer med ansvar och uppgifter längs det aktuella vattendraget.

JRF är deltagare i tre älvgrupper; Indalsälven/Ljungan som ledas av Länsstyrelsen Jämtland, Ljusnan som leds av Länsstyrelsen Gävleborg samt Ångermanälven som leds av Länsstyrelsen Västernorrland. Medlemskommunerna deltar också i respektive älvgrupp som berör kommunen utifrån geografiskt perspektiv. Varje Länsstyrelse har upprättat ett styrdokument där syfte, verksamhet och arbetsformer framgår i detalj. Syftet är att grupperna ska skapa bättre lokala och regionala förutsättningar för hanteringen av höga flöden. Detta genom samordning av myndigheter och organisationer längs älvarna samt genom kunskaps- och kompetensuppbyggnad rörande dammsäkerhet, höga flöden med mera. En viktig informationskälla är det nationella Älvnätverket.

JRF företräder även SKR i Svenska Kraftnäts Dammsäkerhetsråd som består av 11 ledamöter inom kraftindustrin, MSB, SMHI, länsstyrelse och kommun. Rådet ska informeras om Svenska Kraftnäts verksamhet att främja dammsäkerheten i landet.

8 Räddningstjänst – förmåga och verksamhet

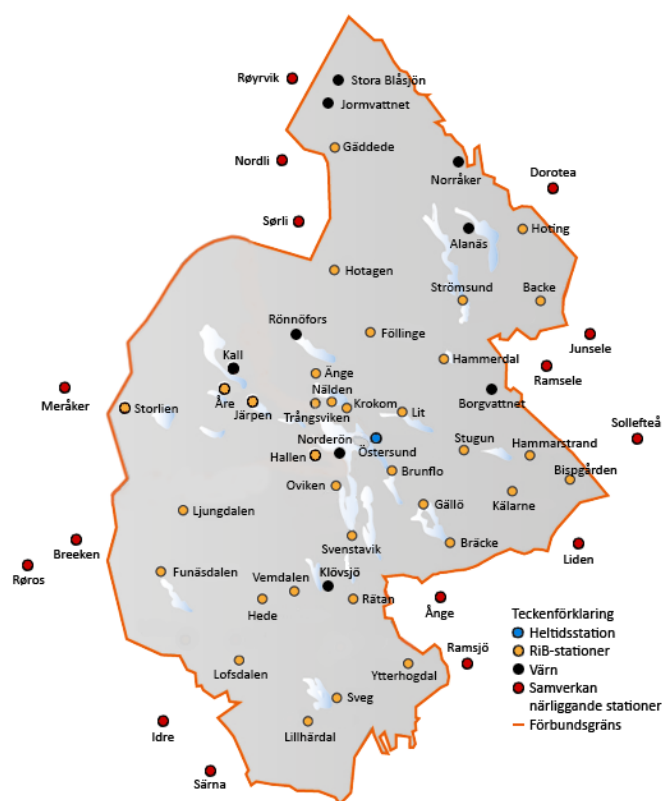
8.1 Övergripande

Begreppet räddningstjänst definieras i lagen som “de räddningsinsatser som staten eller kommunerna skall ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön.” (LSO 1 kap. 2 §). Samhällets skyldighet att ingripa innefattar de olyckor som den enskilde själv, eller med anlitande av någon annan, inte klarar av att hantera.

Förutsättningarna för att den kommunala eller statliga räddningstjänsten ska ingripa är enligt LSO:

- Behovet av ett snabbt ingripande.
- Det hotade intressets vikt.
- Kostnaderna för insatsen.
- Omständigheterna i övrigt.

Skyddet mot olyckor ska, med hänsyn till lokala förhållanden, vara tillfredsställande och likvärdigt. Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Figur 3 Karta över Jämtlands Räddningstjänstförbund

8.1.1 Tillgång till egna resurser

Inom JRF finns 35 brandstationer och nio brandvärn med resurser baserat dels på den lokala riskbilden, dels på risker som innefattar mer komplexa eller omfattande händelser och där resurser från flera stationer behövs för att hantera en räddningsinsats. Resurserna består av personal, fordon, utrustning, specialresurser och ledningsresurser. De högre ledningsresurserna utgår från Östersund, Åre och Härjedalen. Räddningsstyrkornas placering och beredskapsform visas i Figur 3.

På stationen i Östersund finns personal som är beredda att inom 90 sekunder från att larmet går rycka ut till en olycksplats, denna tid kallas anspänningstid. I Östersund finns även räddningscentralen som är samlokaliserad med SOS Alarm och där ett LLB samt ett VB i samverkan med motsvarande funktion i Västernorrlands län finns tillgänglig dygnet runt. Räddningscentralen fungerar också vid mer omfattande händelser som länets samverkansnav där berörda aktörer kan samlas för att skapa gemensam lägesbild och målbild, kommunicera samverkansbehov och samordna resurser.

Vid RiB-stationerna finns Räddningstjänstpersonal i Beredskap. Räddningspersonalen har beredskap för att inom angiven anspänningstid infinna sig på stationen och rycka ut till olycksplats. Vid brandvärnen finns frivilliga medarbetare som, om de har möjlighet när olycka inträffar, kan förhindra eller fördröja brandspridning i väntan på förstärkande resurser. Brandvärnen har även i begränsad omfattning möjlighet att genomföra inledande insatser vid andra händelsetyper än brand, exempelvis trafikolycka. JRF har vid optimal bemanning 139 personer inklusive VRC, LLB, VB samt tre IL i jour och beredskap, se Tabell 4 respektive Tabell 5.

Tabell 4

Bemanning

KOMMUN	STATION	BEMANNING	ANSPÄNNINGSTID
Berg	Klövsjö	Värn	Under uppbyggnad
	Ljungdalen	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Oviken	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Rätan	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Svenstavik	1 + 4	5 min*. **
Bräcke	Bräcke	1 + 4	5 min*
	Gällö	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Kälarne	Befäl och brandmän	5 min -10 min
Härjedalen	Funäsdalen	1 + 4	5 min
	Hede	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Lillhärddal	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Lofsdalen	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Messlingen	Värn	Vilande
	Sveg	1 + 4	5 min
	Vemdalen	1 + 4	5 min
	Ytterhogdal	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Föllinge	Befäl och brandmän	5 min -10 min
Krokom	Hotagen	Befäl och brandmän	5 min -10 min***
	Krokom	1 + 4	5 min
	Rönnöfors	Värn	-
	Trångsviken/Nälden	Befäl och brandmän	5 min -10 min*
	Änge	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Bispgården	Befäl och brandmän	5 min -10 min
Ragunda	Borgvattnet	Värn	-
	Hammarstrand	1 + 4	5 min
	Stugun	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Alanäs	Värn	-
Strömsund	Backe	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Gäddede	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Hammerdal	1 + 4	5 min
	Hoting	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Jormvattnet	Värn	-
	Norråker	Värn	-
	Stora Blåsjön	Värn	-
	Strömsund	1 + 4	5 min
	Hallen	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Järpen	1+4	7 min*
Åre	Kall	Värn	-
	Storlien	Befäl och brandmän	5 min -10 min
	Åre	1+4	7 min*
	Brunflo	1 + 4	5 min
	Lit	Befäl och brandmän	5 min -10 min
Östersund	Norderön	Värn	-
	Östersund	1 + 5	90 sek

*FIB - Första InsatsBefäl, befälet på stationen åker egen bil med en maximal anspänningstid på 5 minuter.

**FIP - Första InsatsPerson, en brandman i egen bil beger sig direkt mot skadeplats med en maximal anspänningstid på 5 minuter.

***Beredskap 18.00-06.00 samtliga veckodagar, övrig tid värn.

Vissa stationer har differentierade anspänningstider, som varierar mellan 5 och 10 minuter, innan stationens fulla förmåga uppnås. För dessa stationer gäller att de två första personerna som ankommer till stationen beger sig mot skadeplats för att så fort som möjligt inleda räddningsinsats. Detta gäller särskilt vid händelser där räddningstjänsten ska bistå med utrymning via stegutrustning. Övrig personal ansluter löpande inom angiven maximal anspänningstid.

De vanligaste olyckshändelserna som räddningstjänsten hanterar kan sammanfattas i ett antal typhändelser som beskrivs närmare i avsnitt 8.2. Enklare händelser kan hanteras av resurser från en enskild station, men ofta finns behov att tilldela en händelse resurser från flera stationer, eller specialresurser från egna och/eller andras organisationer. De resurser som larmas till en händelse regleras i räddningstjänstens larmplaner samt genom LLB som har möjlighet att justera vilka resurser som ska larmas i en given situation.

Inom JRF finns särskilda ledningsresurser för att möjliggöra att ledningsorganisationen både på skadeplats och i räddningscentralen möter de ledningsbehov en händelse medför. En beskrivning av de olika ledningsnivåernas funktion finns i avsnitt 8.3.

Tabell 5

Ledningsresurser

FUNKTION	TILLGÄNGLIGHET	KVITTENSTID	INSTÄLLELSETID
Vakthavande räddningschef	Beredskap	90 sekunder	120 minuter till räddningscentralen i Östersund eller Sundsvall
Larm- och ledningsbefäl	Jour	Omedelbar medlyssning vid 112-samtal	90 sekunder till räddningscentralen
Insatsledare Mitt	Beredskap	90 sekunder	30 minuter till Östersunds tätort
Insatsledare Syd	Beredskap	90 sekunder	60 minuter till Svegs tätort
Insatsledare Väst	Beredskap	90 sekunder	30 minuter till Järpens alternativt Åres tätort
Första Insatsbefäl (Styrkeledare)	Beredskap	Snarast, dock högst 5 minuter	Befinna sig inom sitt insatsområde

Kompetens

Räddningschefen ska ha formell räddningsledarkompetens enligt LSO och genomgått lägst kursen Ledningskurs 2 eller motsvarande utbildning*.

Ställföreträdande Räddningschef ska ha formell räddningsledarkompetens enligt LSO och genomgått lägst kursen Ledningskurs 2 eller motsvarande utbildning*.

Vakthavande Räddningschef (VRC) ska ha formell räddningsledarkompetens enligt LSO och genomgått lägst kursen Ledningskurs 2 eller motsvarande utbildning*.

Vakthavande Befäl (VB) ska ha formell räddningsledarkompetens enligt LSO och genomgått lägst kursen Ledningskurs 2 eller motsvarande utbildning*.

Larm- och ledningsbefäl (LLB) ska ha formell räddningsledarkompetens enligt LSO och genomgått lägst kursen Ledningskurs 2 eller motsvarande utbildning*.

Insatsledare (IL) ska ha formell räddningsledarkompetens enligt LSO och genomgått lägst kursen Ledningskurs 2 eller motsvarande utbildning*.

Styrkeledare (SL) ska ha formell räddningsledarkompetens enligt LSO och genomgått lägst kursen Ledningskurs 1/SL eller motsvarande utbildning**.

Första insatsbefäl (FIB) ska ha formell räddningsledarkompetens enligt LSO och genomgått lägst kursen Ledningskurs 1/SL eller motsvarande utbildning**.

Första insatsperson (FIP) ska ha genomgått utbildningen GRiB eller motsvarande*** samt förbundets interna utbildning för FIP.

Gruppledare (GL) ska ha genomgått lägst kursen Ledningskurs 1/GL alternativt lokalt anpassad utbildning.

Brandman i jour ska ha genomgått utbildningen SMO, GRiB eller motsvarande utbildning***.

Räddningspersonal i beredskap (RiB) ska ha genomgått GRiB eller motsvarande utbildning***, alternativt lokalt anpassad utbildning.

* Exempelvis MSB:s tidigare kurs Räddningsledning B eller brandingenjörsexamen med påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (RUB).

** Exempelvis MSB:s tidigare kurs Räddningsledare A.

*** Exempelvis MSB:s utbildning Räddningsinsats.

8.1.2 Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner

JRF gränsar mot andra kommuner, andra län samt annat land vars gräns dessutom utgör en EU-gräns. Längs samtliga dessa gränser finns upprättade samverkansavtal för att säkerställa att närmsta resurs alltid kan larmas till en händelse. Dessa resurser kan även nyttjas för att förstärka våra egna resurser om behov finns. De organisationer som har kommunala räddningstjänstresurser gränsande mot förbundet redovisas i Tabell 6 nedan.

Tabell 6

Samverkande resurser

VERKSAMHET	SAMVERKAN
Räddningsregion MittNorrland	Avseende bistånd vid räddningsinsatser i samtliga kommuner som ingår i Räddningsregion MittNorrland.
Lierne och Røyrvik kommuner	Avseende bistånd vid räddningsinsatser i området runt Gäddede och Hotagen.
Ljusdals kommun	Avseende bistånd vid räddningsinsatser i området runt Ytterhogdal och Sveg.
Mora, Orsa och Älvdalens kommuner	Avseende bistånd vid räddningsinsatser i området runt Lillhärdal och Sveg.
Røros kommune	Avseende bistånd vid räddningsinsatser i området runt Funäsdalen.
Meråker kommune	Avtal avseende bistånd vid räddningsinsatser i området runt Storlien förväntas upprättas under 2025.

För närmare beskrivning av dessa organisationers resurser och förmågor hänvisas till respektive organisations handlingsprogram eller motsvarande dokument.

8.1.3 Alarmering av räddningsorganet

Normalt larmas räddningstjänsten via nödnumret 112. Räddningstjänsten kopplas till händelsen redan under larmsamtalet och har därmed, via LLB, möjlighet att stötta SOS Alarm i intervjukedet för att ge snabb och rätt hjälp till den nödställda. SOS Alarm säkerställer larmvägar till räddningstjänsten via oberoende tekniska system så som RAKEL, direkt till personsökare eller över ordinarie telefonförbindelse.

Vid omfattande telestörningar finns möjlighet att påkalla hjälp från räddningstjänsten genom att uppsöka någon av JRF:s brandstationer och trycka på en särskild larmknapp. På så sätt larmas den personal som har beredskap vid aktuell brandstation och de kan därmed hjälpa den som larmat. Dessutom kan kommunikation mot räddningscentralen och SOS Alarm upprättas via RAKEL, ett system som är oberoende av telefontätets funktionalitet.

8.1.4 Brandvattenförsörjning

Branschorganisationen Svenskt Vatten AB ger ut riktlinjer och anvisningar kring hur allmänna vattenledningsnät bör utföras. När det gäller vatten till brandsläckning finns riktlinjer i publikation P114 Distribution av dricksvatten. Där anges att försörjningen av vatten för brandsläckning kan ske antingen direkt från brandposter eller via tankfordon. När släckning ska ske med vatten direkt från brandpost bör brandposten vara placerad nära byggnaden, erforderligt flöde beror på bebyggelsestyp. När släckning ska ske med vatten från tankbil kan avståndet mellan uttagsplatserna ökas, under förutsättning att hämtningsstället har tillräcklig kapacitet och att räddningstjänsten förfogar över tankbilar i tillräcklig omfattning.

Det åligger VA-huvudmannen i respektive kommun att ta fram en brandvattenplan för den egna kommunen. Där bör bland annat redovisas:

- vilka områden där vatten för brandsläckning erhålls via brandposter respektive tankbilar,
- ansvar för drift, underhåll och förnyelse av brandposter,
- hur behovet av brandvatten ska tillgodoses i områden utan allmän vattenförsörjning.

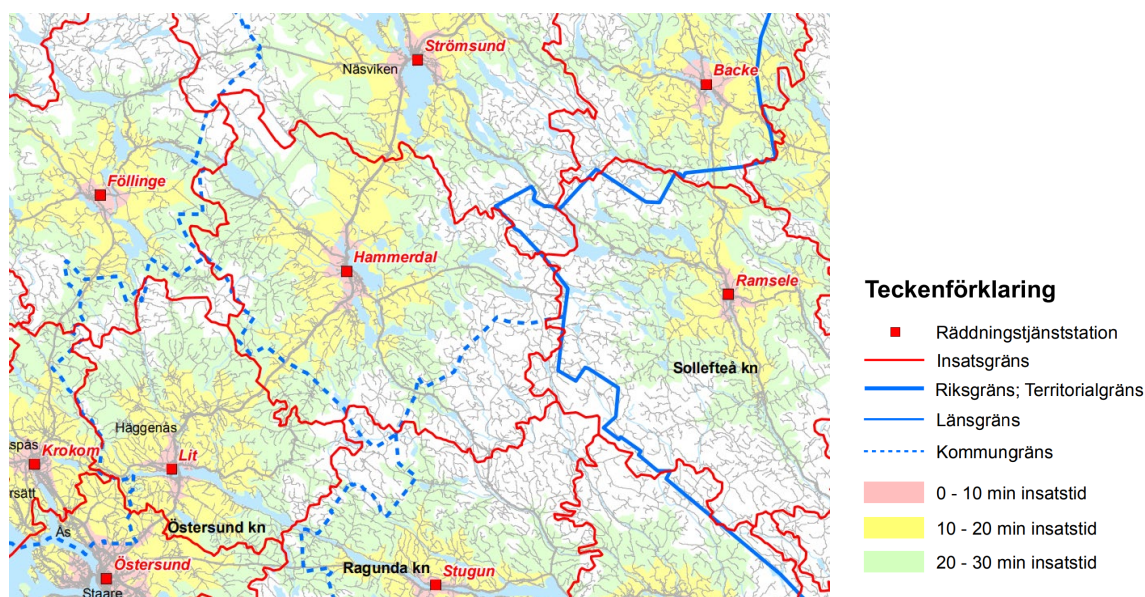
Räddningstjänsten deltar som samverkanspartner till kommunerna i framtagande av brandvattenplaner. I JRF:s riktlinje om brandvattenförsörjning finns framtagna exempel på erforderliga flöden i brandposter och för de alternativa metoderna att tillgodose vatten för brandsläckning för olika byggnadstyper. Denna riktlinje är tänkt att användas som underlag vid framtagande av brandvattenplaner. Det uppskattade behovet av vatten som redovisas i riktlinjen är i huvudsak baserat på värden hämtade från P114.

8.1.5 Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av kommunen, inklusive larmhanteringen (responstid)

Responstid kan delas upp i tid från mottaget 112-samtal till larmning av räddningstjänsten (larmhanteringstid) samt anspänningstid, körtid och tid för att påbörja insats (insatstid).

Larmhanteringstiden var under 2023 i genomsnitt (median) 2 minuter och 24 sekunder för ärenden som klassats som räddningstjänstuppdrag inom JRF:s område. För händelsetyperna brand i byggnad, trafikolycka och drunkning nyttjas så kallat förlarm vilket innebär att SOS Alarm skickar larm till räddningstjänsten innan all relevant information om händelsen är insamlad i 112-intervjun. Tiden från mottaget 112-samtal till att räddningstjänsten får förlarm är i genomsnitt 1 minut och 12 sekunder.

Insatstiden påverkas av vägvstånd, byggnadsutformning och verksamhetstyp. Den är ett grovt mått på den tid det tar för första fordon från larm till första släckangrepp/livräddning på skadeplats. Dessa tider har tidigare legat till grund i samhällsplaneringen för bebyggelsens utformning och verksamhet. Fortsatt ligger insatstiden till grund för i vilken utsträckning räddningstjänstens resurser kan anses vara en del av det byggnadstekniska brandskyddet, främst vad gäller utrymning via räddningstjänstens stegutrustning. För att visualisera insatstiderna används en framtagen kartbild, insatskarta, med zoner i intervall om 10 minuter. I Figur 4 visas ett utsnitt ur denna kartbild.

Figur 4 Ett utsnitt ur karta över insatstider. För att få fram responstid behöver snitthanteringstiden för larmhantering, 30 sekunder vid händelser med förlarm och 90 sekunder för övriga larm, adderas insatstiden.

En för JRF framtagen befolkningsanalys visar att räddningstjänsten når ca 74 % av förbundets kommuninvånare inom 10 minuter, ca 93 % inom 20 minuter och ca 98 % inom 30 minuter. Analysen bygger på insatstid i kombination med SCB:s befolkningsstatistik.

8.1.6 Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder

Inom förbundets område finns ett antal frivilliga brandvårn, organisationer som på eget initiativ har utbildats och utrustats för att kunna genomföra inledande begränsade åtgärder samt på annat sätt vara räddningsledaren behjälplig. Frivilligvårnen larmas via SMS-larm och hanteras av räddningsledaren genom möjligheten till tjänsteplikt enligt LSO. De frivilligvårn som larmas ut av räddningstjänsten har också avtal som anger vilka förväntningar, ansvar och begränsningar som gäller för dessa vårn. JRF har överlåtit att påbörja inledande åtgärder samt förbereda för förstärkande resurser på samma sätt som för de egna brandvårnen.

8.1.7 Samverkan med andra aktörer

Utöver samverkansavtal med andra räddningstjänstorganisationer finns det utifrån särskilda behov även samverkan med andra aktörer.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap - MSB

MSB förfogar över ett antal nationella förstärkningsresurser som kommunal räddningstjänst kan nyttja i händelse av olyckor. En av dessa resurser är de skogsbrandsdepåer som finns utplacerade i landet, varav en depå är placerad på JRF:s övningsområde Furulund. JRF bidrar även med personal till den nationella förstärkningsresursen för stöd till samverkan och ledning och som kan nyttjas vid mer omfattande räddningsinsatser.

Polismyndigheten

Polismyndigheten förfogar över fjällräddningsorganisationen som kan vara behjälplig vid bland annat skogsbränder. Den särskilt utbildade alpina gruppen inom fjällräddningen kan också nyttjas vid höghöjdsräddning. Polismyndigheten förfogar även över en specialresurs kallad UAS (Unmanned Aircraft System), i dagligt tal kallat drönare. Denna resurs kan bistå med att skapa en lägesbild från ovan samt med att ta sig in i områden där egen personal inte kan befinna sig på grund av eventuell riskbild. I anslutning till Åre/Östersund Airport på Frösön finns även en av landets polishelikoptrar.

Försvarmakten

Försvarmakten har tillgång till personal som kan nyttjas vid exempelvis skogsbränder eller översvämningar. Försvarmakten kan också stötta med transporter i terräng, logistikfrågor, drift och underhåll av fordon och motorer med mera.

Länsstyrelsen Jämtlands län

Vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten, eller då överhängande fara för ett sådant utsläpp föreligger, ansvarar länsstyrelsen för räddningstjänst och för sanering efter sådana utsläpp. Enligt överenskommelse mellan Länsstyrelsen och JRF finns det särskilt utbildad personal inom förbundet som kan agera räddningsledare åt Länsstyrelsen vid en sådan olycka.

Länsstyrelsen har även möjlighet att överta ansvaret för kommunal räddningstjänst om behov uppstår. Innan ett sådant övertagande är aktuellt ska Länsstyrelsen stötta den kommunala räddningstjänsten för att så långt möjligt kunna hålla kvar ansvaret hos kommunen. Stöttning från Länsstyrelsen kan exempelvis bestå av hjälp med kommunikatörer, kontakter mot övriga statliga myndigheter, analys och lägesbild genom exempelvis GIS med mera.

Sjöräddningssällskapet (SSRS)

SSRS har en sjöräddningsstation i Östersund. Med två båtar och en sväware kan de nå ut på Storsjön och vara behjälpliga vid händelser på vatten eller öar, även under perioder med svag is. Då sväwaren kan transporteras på släpvagn kan denna resurs även nyttjas på andra sjöar inom förbundet. SSRS resurser larmas av SOS Alarm och kan begäras av räddningstjänsten vid behov.

Organiserade frivilliga

Vid större räddningsinsatser kan det finnas ett stort behov av samverkan med frivilligorganisationer. Som exempel kan nämnas:

- Frivillig resursgrupp (FRG) som vissa kommuner organiserar, och som kan vara behjälplig inom ett stort antal områden, till exempel med transporter, dokumentation och samordning av frivilliga.
- Frivilliga försvarsorganisationer, till exempel FRO/Molos som kan stötta med samband.
- Lantmännens riksförbund (LRF) och Maskinringen som ger JRF tillgång till lantbrukets resurser i form av traktorer, skogsmaskiner och vattentankar med mera.

8.1.8 Varning och information till allmänheten

Kommuninnevånare ska kunna varnas och informeras vid allvarligare olyckshändelser. Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA) är ett nationellt system för att varna människor om att något allvarligt har hänt som hotar liv, hälsa, egendom eller miljö. Systemet består av meddelanden i radio och TV och kan kombineras med utomhussignalen ”Hesa Fredrik” och/eller meddelande via SMS.

VMA används vid:

- olyckor och allvarliga händelser som exempelvis gasutsläpp eller en stor brand,
- svåra störningar i viktiga samhällsfunktioner till exempel nedfall av radioaktiva ämnen eller problem med att nå 112,
- krishantering inför och i samband med extraordinära händelser, till exempel förestående dammbrott eller sabotage mot dricksvattenförsörjningen.

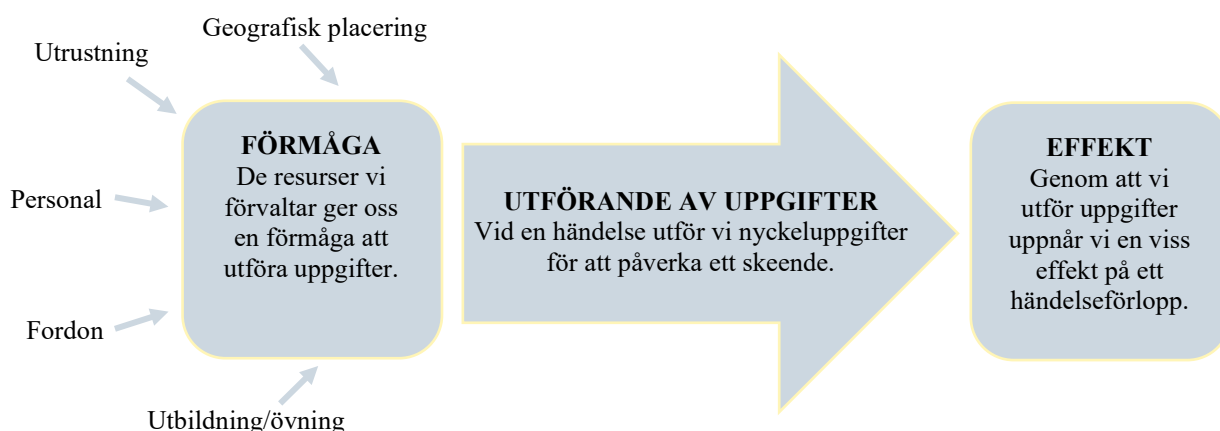
Ett VMA sänds alltid i radio och TV. Vid vissa tillfällen används också systemet för utomhuslarm (”Hesa Fredrik”) som också kan kompletteras med varning via SMS till mobiltelefoner i aktuellt område. Utomhussignalen följs alltid av information i radio och TV. Efter att ett VMA har sänts ut, kan allmänheten söka vidare information på bland annat webbplatsen Krisinformation.se, informationsnumret 113 13 eller på räddningstjänstens webbplats.

Varningssystemet som ljuder utomhus består av ljudsändare som är installerade i många större tätorter i Sverige. Inom JRF:s område finns ljudsändare på orterna Bispgården, Brunflo, Bräcke, Hammarstrand, Järpen, Strömsund, Sveg och Östersund. Utrustningen i utomhusvarningssystemet ägs av staten medan räddningstjänsten ansvarar för drift och underhåll. Ljudsändarna sitter vanligtvis monterade på hustak på offentliga byggnader och kan aktiveras från räddningscentralen i Östersund, från SOS krisberedskapsavdelning i Stockholm eller lokalt från brandstationen på aktuell ort.

8.2 Beskrivning per olyckstyp

I avsnitt 4 framgår vilka vanligt förekommande händelser som JRF har att hantera. JRF ska utifrån denna riskbild säkerställa att det finns en acceptabel förmåga, det vill säga att man kan genomföra effektiva räddningsinsatser inom godtagbar tid. Förmågan består av flera delkomponenter som exempelvis personal med rätt kompetens, skyddsutrustning och numerär, fordon med rätt utrustning, geografisk placering med mera.

I samband med en händelse bedömer räddningstjänsten vilken effekt som eftersträvas för att påverka ett händelseförlopp. För att uppnå dessa effekter behöver uppgifter genomföras i syfte att ha positiv effekt på händelseförloppet – så kallade nyckeluppgifter. Av dessa nyckeluppgifter är vissa sådana som är viktiga för att omedelbart begränsa det fortsatta olycksförloppet direkt i samband med att JRF:s första enheter anländer till olycksplatsen. Andra nyckeluppgifter är centrala för att bryta hela skadeförloppet. Sambandet mellan förmåga, uppgifter och effekt kan beskrivas enligt Figur 5.

Figur 5 Samband mellan förmåga, uppgifter och effekt

För att helt hantera en olycka och uppnå avsedda effekter kan det behövas flera olika räddnings-, lednings- och specialresurser. I följande beskrivningar anges vad en enskild station i normalfallet klarar av att genomföra per olyckstyp innan eventuell förstärkning anländer. Genom att kombinera flera och/eller olika resurser uppnås förväntad effekt inom det skadeavhjälpande arbetet. Förmågan för respektive händelsetyp utgår från att stationen har normal beredskap.

Näliden och Trångsviken betraktas som en enhet med gemensam FIB. Även Svenstavik och Åsarna betraktas som en enhet och har en FIP i Åsarna och en FIB inom släckområdet. Under vintertid finns även en FIP på Vemdalskalet för att minska tiden till första insats under turistsäsongen. Utöver dessa har också Bräcke, Järpen och Åre varsin FIB.

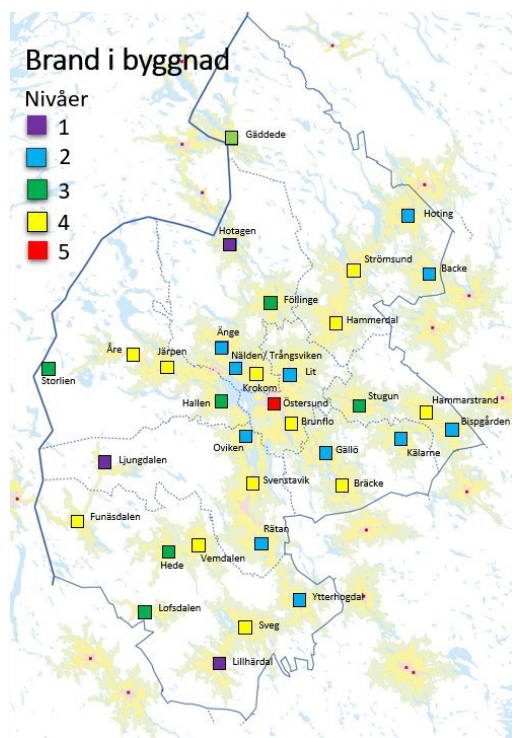
8.2.1 Brand i byggnad

Förmågan att hantera mindre omfattande bränder i byggnader finns på JRF:s samtliga stationer. Stationerna är dock inte dimensionerade för att på egen hand kunna hantera alla typer av scenarion vilket medför att räddningsinsatsen vid behov skalas upp med förstärkningar från andra stationer inom förbundet eller från samverkande räddningstjänster. Omfattande eller komplicerade händelser kräver ofta samverkan med andra räddningstjänster, organisationer och myndigheter för att helt kunna hanteras.

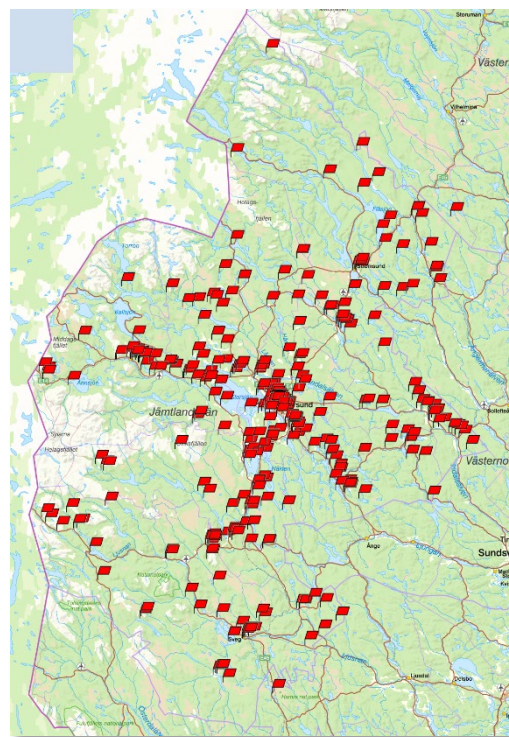
Tabell 7

Effekter, nyckeluppgifter och resurser för händelsetypen brand i byggnad.

EFFEKTER SOM SKA UPPNÅS	NYCKELUPPGIFTER		RESURSER AV SÄRSKILD VIKT
	INLEDANDE UPPGIFTER	FÖR ATT BRYTA SKADEFÖRLOPPET	
Rädda liv och begränsa skador på människors hälsa	Omedelbar livräddning	Invändig livräddning och släckning genom rökdykning	Släckbil
Släcka brand	Omedelbar släckinsats	Invändig livräddning och släckning ej rökdykning	Höjdfordon
Förhindra brandspridning		Utvändig släckning	Tankfordon
Förhindra eller begränsa egendomsskador		Förhindra spridning till annan brandcell	Motorsprutor
Förhindra eller begränsa skador på miljön		Förhindra spridning till annan byggnad	Utskjutsstege
		Utrymning via stege	Rökskyddsresurs
		Utrymning via höjdfordon	UAS
		Akut omhändertagande	RVR
		Ledning och samordning	
		Restvärderäddning	

Karta 1 Visar nivåer för respektive stations förmåga avseende brand i byggnad.

Karta 2 Flaggorna visar var larm om brand i byggnad inträffat under tidsperioden 2019 – 2021.

NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	NIVÅ 4	NIVÅ 5
Riskbedömning enkla objekt	Riskbedömning enkla objekt	Riskbedömning mindre objekt	Riskbedömning större objekt	Riskbedömning komplicerade objekt
Utvändig släckning av byggnad	Utvändig släckning av byggnad	Utvändig släckning av byggnad	Utvändig släckning av byggnad	Utvändig släckning av byggnad
Utföra en invändig insats med andnings-skydd när ej tät brandrök förekommer	Utföra invändig insats med andningsskydd när inte tät brandrök förekommer	Att kunna utföra en invändig insats med andningsskydd när ej tät brandrök förekommer	Kunna utföra rökdykarinsats vid normal riskmiljö	Kunna utföra rökdykarinsats vid normal riskmiljö
Förbereda för vattenförsörjning	Svara för vattenförsörjning i mindre omfattning	Svara för vattenförsörjning >1 0m ³	Svara för vattenförsörjning >10m ³	Svara för vattenförsörjning >10m ³
	Utvändig livräddning upp till 11 m	Utvändig livräddning upp till 11 m	Utvändig livräddning upp till 11 m*	Utvändig livräddning upp till 23 m
				Samtidig utvändig- och invändig insats i byggnad

* Åre har förmåga att hantera utvändig livräddning upp till 23 m.

8.2.2 Brand utomhus

Bränder utomhus innefattar en stor variation av händelser, exempelvis brand i avfall och återvinning, fordonsbränder och brand i skog och mark. Mindre omfattande bränder i exempelvis fordon och återvinningscontainrar kan hanteras av samtliga stationer inom förbundets område.

JRF har de senaste åren inriktat sitt arbete på att stärka förmågan att hantera bränder i skog och mark. Mer omfattande bränder i avfalls- och återvinningsanläggningar är ett område som också är under utveckling men resurserna som nyttjas vid dessa tillfällen är i stort desamma som används vid mark- och skogsbränder. I båda fallen är räddningstjänsten också beroende av externa resurser, till exempel av schaktmaskiner, traktorer och andra entreprenadfordon.

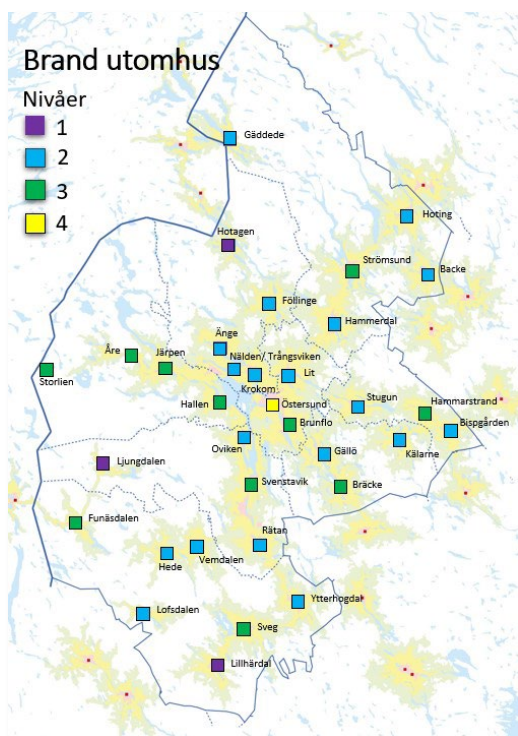
JRF har förmåga att med första resurs på plats begränsa och hantera mindre bränder i skog och mark. Vid större bränder i skog och mark kan JRF med fler resurser skapa en kontinuerlig vattenförsörjning och utföra en släckinsats. Vissa stationer har en utökad förmåga avseende tankbilar och vattenförsörjning. Vidare finns åtta specialresurser bestående av bland annat sexhjulingar med släp och utrustning för hantering av skogsbränder inom förbundet.

Inom JRF:s område finns stora skogsområden med låg befolkningsgrad vilket kan innebära att en skogsbrand hinner växa i omfattning innan upptäckt. Möjligheten att effektivt släcka en skogsbrand försämras väsentligt vid svårtillgängliga platser. Framför allt eftersom det tar längre tid innan ett effektivt släckningsarbete kan påbörjas samt att tillgång på brandvatten kan vara mycket begränsad. Omfattande bränder i skog och mark ställer stora krav på JRF:s förmåga och en sådan insats kan uppta en stor del av JRF:s resurser. Det ställer också krav på samverkan med andra myndigheter och aktörer, avseende exempelvis MSB:s helikopterresurser, andra nationella förstärkningsresurser samt frivilligresurser. Sammantaget innebär dessa faktorer att det ställs höga krav på ledningskapacitet vid dessa händelser. För att upptäcka skogsbränder i otillgängliga delar av förbundets område nyttjas bland annat brandflyg samt satellitindikering under sommarperioden.

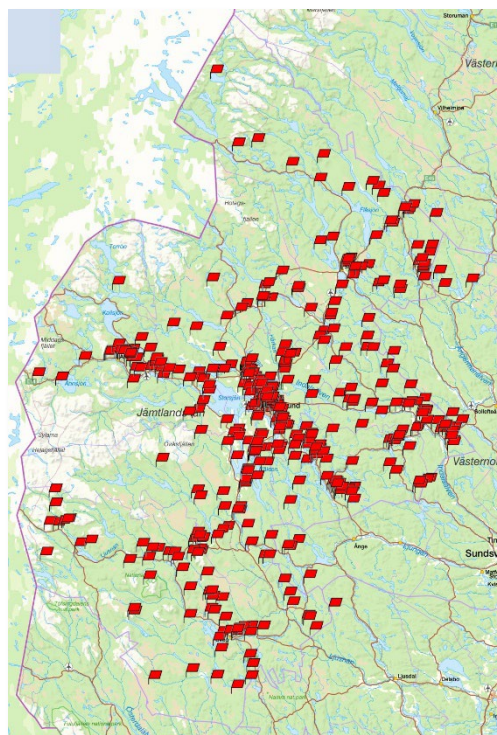
Tabell 8

Effekter, nyckeluppgifter och resurser för händelsetypen brand utomhus

EFFEKTER SOM SKA UPPNÅS	NYCKELUPPGIFTER		RESURSER AV SÄRSKILD VIKT
	INLEDANDE UPPGIFTER	FÖR ATT BRYTA SKADEFÖRLOPPET	
Rädda liv och begränsa skador på människors hälsa	Skapa aktuell lägesbild	Brandsläckning	Tankfordon
Släcka brand		Vattentransport	Skogsbrandsresurser
Förhindra brand- och rökspridning		Vattenförsörjning	Motorsprutor
Rädda egendom		Släckvattenhantering	Terrängfordon
Rädda miljö		Samverkan med andra aktörer	UAS
		Logistik	RVR
		Ledning och samordning	

Karta 3 Visar nivåer för respektive stations förmåga avseende brand utomhus.

Karta 4 Flaggorna visar var larm om brand utomhus inträffat under tidsperioden 2019 – 2021

NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	NIVÅ 4
Skapa lägesbild Släcka och begränsa mindre bränder Förbereda för vattenförsörjning	Skapa lägesbild Släcka och begränsa medelstora bränder Svara för vattenförsörjning	Skapa lägesbild Släcka och begränsa större bränder Svara för vattenförsörjning > 10m ³ Specialutrustning för mark- och skogsbrand samt terrängtransportkapacitet	Skapa lägesbild Släcka och begränsa större bränder Svara för vattenförsörjning > 10m ³ Specialutrustning för mark- och skogsbrand samt terrängtransportkapacitet MSB:s nationella förstärkningsresurs för skogsbränder

8.2.3 Trafikolycka

Vid trafikolycka har JRF förmåga att genomföra livräddande insats, akut omhändertagande, losstagnning av person, säkring mot brand samt begränsa skador på samhällsfunktion och miljö. Vid samtliga trafikolyckor kan JRF säkra skadeplatsen, både för egen och andras säkerhet, genomföra enklare stabilisering av fordonet, se till att fordonet är spänningslöst och stabilisera drabbade samt ta loss fastklämda personer ur fordonet. Samtliga stationer förutom räddningsvärnen har kompetens för att skapa tillträde för uttag av drabbade i en personbil men förmågan skiljer sig i bemanning och olika nivåer på utrustning. JRF har en utökad förmåga i form av utrustning och utbildning för att hantera trafikolyckor med tunga fordon i Östersund.

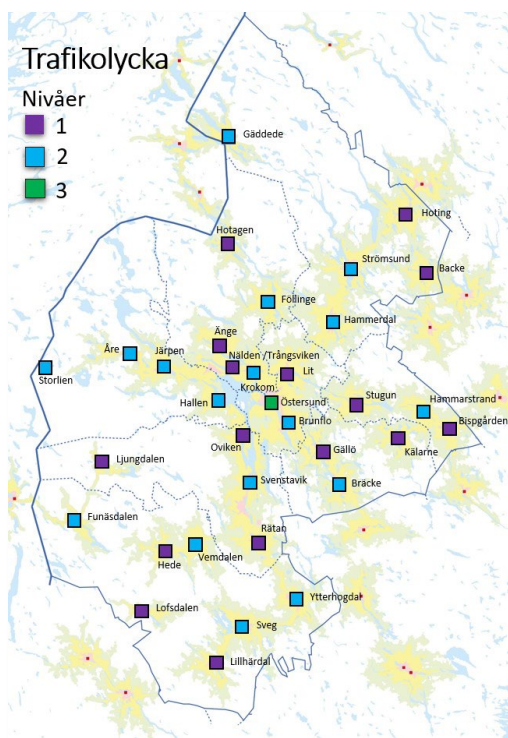
Tabell 9

Effekter, nyckeluppgifter och resurser för händelsetypen trafikolycka

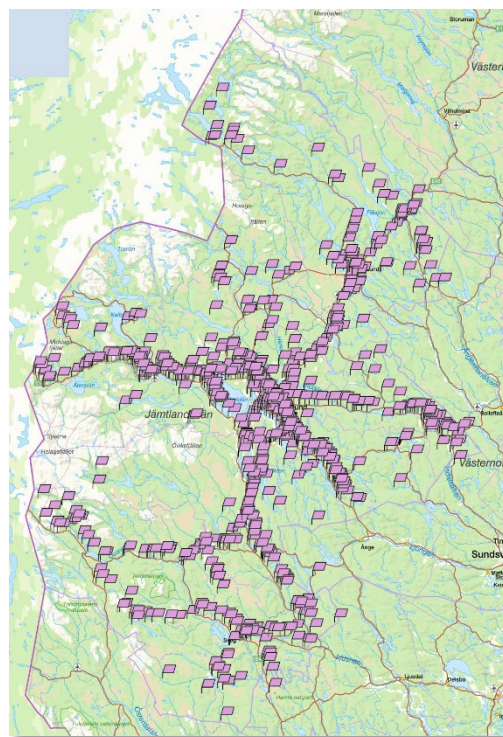
EFFEKTER SOM SKA UPPNÅS	NYCKELUPPGIFTER		RESURSER AV SÄRSKILD VIKT
	INLEDANDE UPPGIFTER	FÖR ATT BRYTA SKADEFÖRLOPPET	
Rädda liv och begränsa skador på människors hälsa Förhindra följdolyckor Förhindra skador på miljön Minska samhällspåverkan utan att göra avkall på säkerheten	Avspärrning Säkra olycksplatsen mot påkörning och brand Stabilisering av fordon (stöttor)	Akut omhändertagande Losstagnning Förhindra eller begränsa utsläpp Göra vägen framkomlig Ledning och samordning	Buffertfordon* och avspärrningsmateriel Hydraulverktyg** Länsresurs för tung räddning Länsresurs för utsläpp av farliga ämnen

* Tungt fordon som skyddar olycksplatsen från annan trafik.

** Särskilda verktyg som nyttjas för att skapa tillträde till skadad samt möjliggöra losstagnning/säkert uttag.

Karta 5 Visar nivåer för respektive stations förmåga avseende trafikolyckor.

Karta 6 Flaggorna visar var larm om trafikolycka inträffat under tidsperioden 2019 – 2021.

NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3
Säkra olycksplatsen	Säkra olycksplatsen	Säkra olycksplatsen
Livsuppehållande åtgärder	Livsuppehållande åtgärder	Livsuppehållande åtgärder
Livsfarligt läge - snabbt urtag	Livsfarligt läge - snabbt urtag	Livsfarligt läge - snabbt urtag
Skapa tillträde	Skapa tillträde	Skapa tillträde
	Losstagning fastklämd	Losstagning fastklämda
		Tung räddning

8.2.4 Olycka med farliga ämnen

Vid olyckor med farliga ämnen har JRF förmåga att utföra livräddning, personsanering, mindre skadebegränsande åtgärder samt inrymma och utrymma områden och byggnader. JRF kan även hantera läckage och utsläpp, indikera vissa farliga ämnen samt släcka bränder i brandfarlig vätska med specialförmåga stationerad i Östersund. Förmågebehovet beror inte enbart på utsläppets storlek utan även på ämnets egenskaper och var utsläppet inträffar.

Alla stationer har förmåga att hantera mindre olyckor eller läckage av farliga ämnen. Samtliga stationer har också förmåga att genomföra livräddning och livräddande personsanering vid mindre olyckor. Första enhet på plats kan spärra av för att säkerställa att personer inte kommer in i ett riskområde. Genom LLB finns också förmåga att genomföra riskbedömning och bedöma eventuella efterföljande åtgärder. För mer omfattande eller komplexa händelser krävs

att särskild specialresurs placerad i Östersund larmas, exempelvis för att kunna stoppa ett mer omfattande läckage, avseende storlek och/eller ämnesegenskaper. Värnen har generellt inte förmåga att hantera olyckor med farliga ämnen.

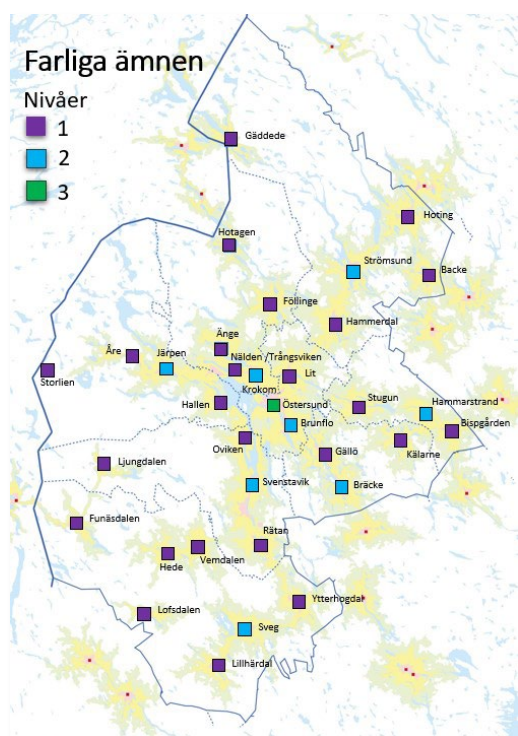
Utifrån riskbilden inom JRF:s område är förmågan att hantera omfattande utsläpp av farliga ämnen begränsad. Vid en sådan olycka behövs resurser från andra myndigheter och aktörer, exempelvis den nationella förstärkningsresursen för olyckor med farliga ämnen som finns placerad i Kramfors. Då en olycka kan involvera ämnen med vitt skilda egenskaper och risker finns också ofta ett behov av sakkunnig rådgivning från exempelvis ämnets tillverkare eller expertis från olika myndigheter.

JRF har i samarbete med de stora vattenkraftbolagen i Jämtland tagit fram materialdepåer som finns placerade på brandstationer runt om i länet. Depåerna innehåller material och utrustning för att sanera små till stora oljeutsläpp från ett kraftverk och har bekostats av kraftbolagen men förvaras och hanteras av räddningstjänsten. I Krokom finns en länsgemensam resurs för större utsläpp av olja från kraftverk med förmåga att länsa in utsläpp i strömmande vatten. Räddningstjänsten har fortlöpande möten med kraftbolagen om utrustningens placering, övning och erfarenhetsåterkoppling från skarpa händelser.

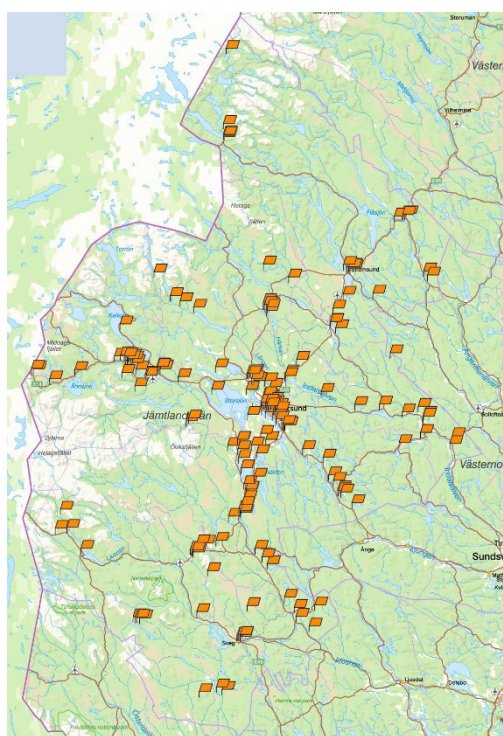
Tabell 10

Effekter, nyckeluppgifter och resurser för händelsetypen olycka med farliga ämnen

EFFEKTER SOM SKA UPPNÅS	NYCKELUPPGIFTER		RESURSER AV SÄRSKILD VIKT
	INLEDANDE UPPGIFTER	FÖR ATT BRYTA SKADEFÖRLOPPET	
Rädda liv och begränsa skador på människors hälsa	Utrymma eller inrymma personer	Kemdykning	Tankfordon
Stoppa eller begränsa ytterligare utbredning	Varna	Stoppa eller begränsa utsläpp	UAS
Förhindra skador på miljön	Avspärra	Sanera	Länsresurs för utsläpp av farliga ämnen
	Omedelbar livräddning	Samverkan med andra aktörer	Regionala oljeskyddsresurser
	Indikering	Ledning och samordning	Nationell förstärkningsresurs för utsläpp av farliga ämnen
			Nationell förstärkningsresurs för avancerad indikering
			Nationell förstärkningsresurs för sanering
			Sakkunnig rådgivning

Karta 7 Visar nivåer för respektive stations förmåga avseende farliga ämnen.

Karta 8 Flaggorna visar var larm om olyckor med farliga ämnen inträffat under tidsperioden 2019 – 2021.

NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3
Identifiera ämnen Tolkning av beslutsstöd Livräddande insats Livräddande personsanering Avspärning Ut- eller inrymning Begränsa utbredning Uppsamling begränsad mängd Enklare tätning av läckage Sanering egen personal Oljesanering	Identifiera ämnen Tolkning av beslutsstöd Livräddande insats Livräddande personsanering Avspärning Ut- eller inrymning Begränsa utbredning Uppsamling begränsad mängd Enklare tätning av läckage Sanering egen personal Oljesanering Länsning i strömmande vatten* Miljöräddning i sjö** Pumpning Indikering***	Identifiera ämnen Tolkning av beslutsstöd Livräddande insats Livräddande personsanering Avspärning Ut- eller inrymning Begränsa utbredning Uppsamling begränsad mängd Enklare tätning av läckage Sanering egen personal Oljesanering Miljöräddning i sjö** Pumpning Indikering*** Kemdykning Impaktering Behjälpliga vid läktring Stöd till extern resurs

* Kromom

** Sker i samverkan mellan Östersund och Kromom

*** Insatsledarfunktion (IL)

8.2.5 Naturolycka

Historiskt har naturolyckor inom JRF:s område varit relativt få och med begränsade konsekvenser. Inför framtida klimatförändringar förväntas dock naturolyckor bli en allt vanligare händelsetyp som räddningstjänsten ska kunna hantera. JRF kommer därför i framtida arbete följa utvecklingen och utarbeta tydligare förmågor utifrån de behov vi identifierar.

Ofta finns möjligheten för myndigheter att i viss mån förutspå naturolyckor. På så sätt skapas förutsättningar att varna och informera allmänheten, vidta förberedande åtgärder inom egen organisation samt förbereda samverkan med andra. Vid mer omfattande naturolyckor bedöms detta vara de åtgärder som också får störst effekt på konsekvensen av händelsen då räddningstjänstens, och samhällets, samlade resurser kan ha svårt att på ett märkbart sätt påverka exempelvis omfattande översvämningar eller ras och skred. Om en viss förberedelsetid finns skapas också möjligheter att mobilisera nationella förstärkningsresurser, exempelvis översvämningsresurs.

Vid stormskador har JRF förmåga att röja nedfallna träd, säkra lösa föremål och konstruktioner samt skapa framkomlighet på vägar. Genom att spärra av riskområden kan allmänheten skyddas från skador till följd av lösa föremål eller byggnadsdelar. Vintertid kan räddningstjänstens terrängresurser ta sig fram även om vägar blåser igen av snö.

Vid höga flöden och översvämning har JRF en viss förmåga att begränsa skador genom att hindra eller leda bort vatten. Samtliga stationer har möjlighet att i begränsad omfattning pumpa vatten, men antalet pumpar, pumparnas kapacitet och personal som ska sköta pumparna blir otillräcklig vid omfattande översvämningar. Begränsningar i framkomligheten på vägar kan påverka resursers möjlighet att nå fram med hjälp. En omfattande översvämning kan därför snabbt överstiga JRF:s förmåga vilket ställer stora krav på prioritering av tillgängliga resurser. Exempelvis prioriteras samhällsviktig verksamhet före bostäder.

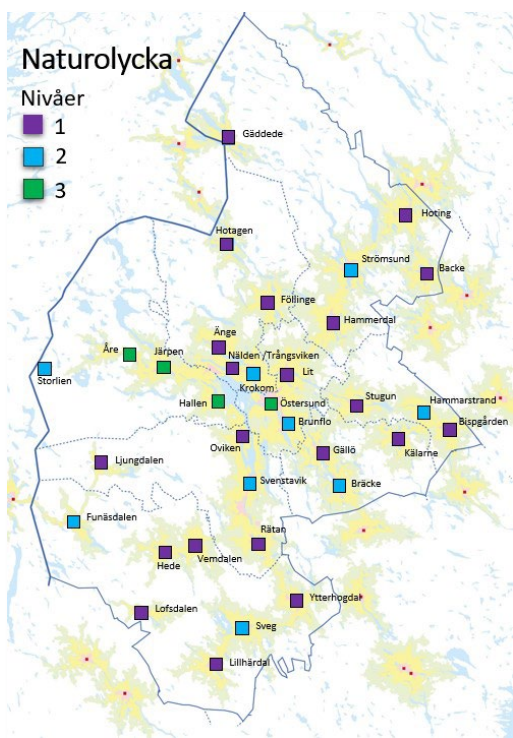
Dammhaveri kan orsakas av höga flöden och översvämningar men kan också bero på andra orsaker. Konsekvensen av ett dammhaveri har likheter med höga flöden och översvämningar och behandlas därför under typhändelsen naturolycka. Ett omfattande dammbrott i Jämtlands län skulle drabba stora delar av samhället, även utanför JRF:s gränser, och hanteringen av en sådan händelse blir därför mycket komplex. Räddningstjänsten kommer vara en part av många aktörer och det krävs bred samverkan för att åstadkomma skadelindrande effekter. Räddningstjänstens primära uppgift vid en sådan händelse är att rädda liv genom att spärra av och utrymma riskområden samt transportera personer till uppsamlingsplatser. En viktig kompetens för att planera och genomföra ett sådant arbete är de särskilt utbildade personer inom JRF som även arbetar med att tillsyn av vattenkraftsanläggningar och på andra sätt löpande samverkar med kraftbolagen, dammägarna och Vattenregleringsföretagen.

Ras och skred kan innebära allt från mindre händelser som inte leder till räddningsinsats till omfattande skador till följd av stora ras- eller skredområden. Följdkonsekvenser kan exempelvis uppstå i form av byggnadskollaps, skador på infrastruktur och miljöskador. För att personal ska kunna arbeta i ett ras- eller skredområde krävs löpande riskbedömningar vilket JRF har begränsad kompetens att utföra. Egna resurser för att rädda personer i en kollapsad byggnad är också begränsade. Denna typ av olycka kan därför ge komplexa insatser som är svåra att överblicka, med behov av omfattande specialresurser och särskild kompetens.

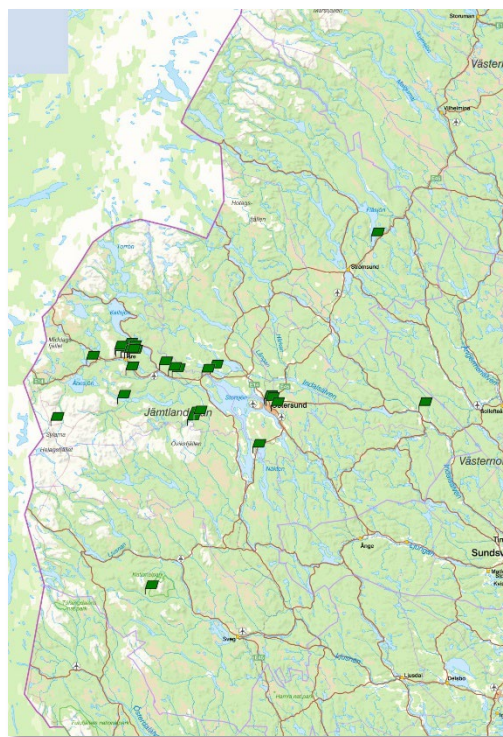
Tabell 11

Effekter, nyckeluppgifter och resurser för händelsetypen naturolycka

EFFEKTER SOM SKA UPPNÅS	NYCKELUPPGIFTER		RESURSER AV SÄRSKILD VIKT
	INLEDANDE UPPGIFTER	FÖR ATT BRYTA SKADEFÖRLOPPET	
Rädda liv och begränsa skador på människors hälsa	Varna allmänheten	Terrängtransport	Motorsågar
Förhindra eller begränsa skador på egendom	Säkra framkomlighet på vägar	Pumpa vatten	Pumpar
Förhindra eller begränsa skador på miljön	Skapa aktuell lägesbild	Invallning	Stegar
Stödja och samverka med andra aktörer		Losstagnung	Reservkraftaggregat
Förhindra eller begränsa påverkan på samhällsviktiga funktioner		Samverkan med andra aktörer	Terrängfordon
		Ledning och samordning	Båtar
			Länsresurs tung räddning
			Nationell förstärkningsresurs för översvämning
			Nationell förstärkningsresurs för sök och räddning
			Nationell förstärkningsresurs för stöd till samverkan och ledning

Karta 9 Visar nivåer för respektive stations förmåga avseende naturolyckor.

Karta 10 Flaggorna visar var larm om naturolycka inträffat under tidsperioden 2019 – 2021.

NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3
Riskbedömning	Riskbedömning	Riskbedömning
Skapa lägesbild	Skapa lägesbild	Skapa lägesbild
Livräddande insats	Livräddande insats	Livräddande insats
Avspärning	Avspärning	Avspärning
Motorsåg	Motorsåg	Motorsåg
Pumpar	Pumpar	Pumpar
Stege	Stege	Stege
	Terrängfordon	Terrängfordon
		Reservkraftaggregat

8.2.6 Drunkning

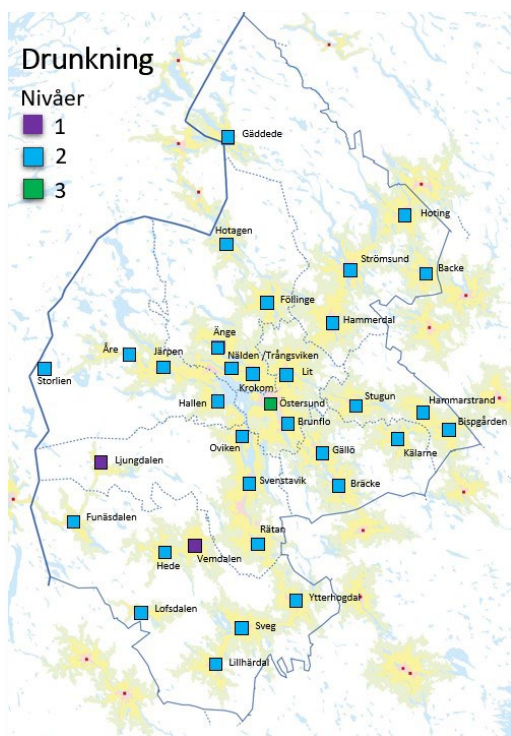
Samtliga av JRF:s stationer har förmåga att genomföra livräddning på vattenytan vid drunkningstillbud. Östersunds station har även förmågan till fridykning ner till fyra meters djup. Viktiga resurser vid dessa händelser är båtar, RescueRunner, hansabrädor och livboj med kastlina. JRF har även förmåga att utföra islivräddning när en person gått genom isen och fortfarande är kvar vid vattenytan.

Vid drunkningslarm finns ofta ett stort samverkansbehov med främst polis, ambulans samt olika helikopterresurser från exempelvis Sjöfartsverket eller norska myndigheter. Inte sällan kan det vid dessa larm vara svårt att positionera händelsen och ibland är det svårt att veta när ytterligare eftersök inte längre kan motiveras för att rädda liv. Genom att förstärka ledningskapaciteten vid dessa händelser skapas förutsättningar för samverkan och beslut som tas i samråd med övriga aktörer.

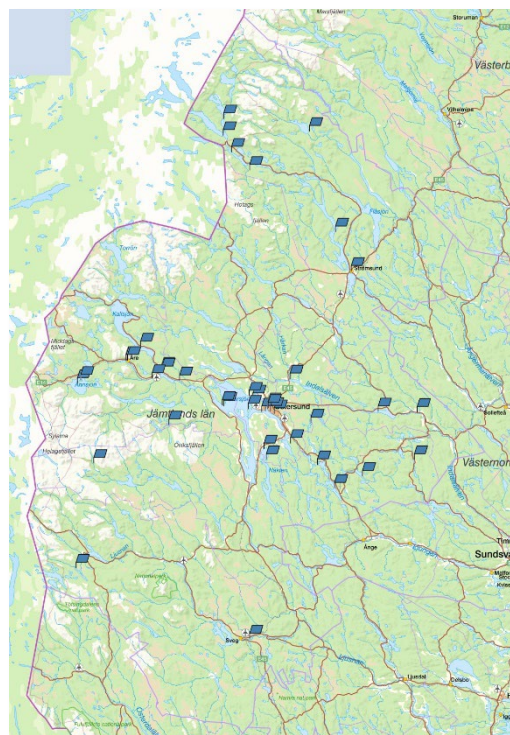
Tabell 12

Effekter, nyckeluppgifter och resurser för händelsetypen drunkning

EFFEKTER SOM SKA UPPNÅS	NYCKELUPPGIFTER		RESURSER AV SÄRSKILD VIKT
	INLEDANDE UPPGIFTER	FÖR ATT BRYTA SKADEFÖRLOPPET	
Rädda liv och begränsa skador på människors hälsa	Lokalisera nödställd Ytlivräddning Transport på vatten Samverka med andra aktörer	Akut omhändertagande	Båt RescueRunner Hansabräda Överlevnadsdräkt Värmekamera UAS Resurser från SSRS

Karta 11 Visar nivåer för respektive stations förmåga avseende drunkning.

Karta 12 Flaggorna visar var larm om drunkning inträffat under tidsperioden 2019 – 2021.

NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3
Hjälpa nödställd från land	Hjälpa nödställd från land	Hjälpa nödställd från land
Ytlivräddning med hjälp av flytredskap	Ytlivräddning med hjälp av flytredskap	Ytlivräddning med hjälp av flytredskap
	Ytlivräddning med hjälp av båt	Ytlivräddning med hjälp av båt
		Livräddning under vattenytan ner till 4 meter

8.3 Ledning i räddningstjänsten

JRF samarbetar med 13 andra räddningstjänstorganisationer kring ett gemensamt räddningsledningssystem – Räddningsregion MittNorrland – där samtliga ingående ledningsfunktioner är tillgängliga för att hantera räddningsinsatser inom systemets geografiska område.

Räddningschefens ansvar är att hålla en ändamålsenlig ordnad räddningstjänst som kan genomföra effektiva räddningsinsatser inom godtagbar tid. Detta gäller både i stunden och över tid. För att möjliggöra för räddningschefen att uppfylla sitt ansvar i stunden ges ledningssystemet i uppgift att säkerställa ändamålsenlighet och att räddningsinsatser genomförs på ett effektivt sätt.

Ledningssystemet ska inrikta och samordna de ingående räddningstjänstverksamheternas samlade resurser så att verksamheten kan bedrivas med hög kvalitet, professionalism och robusthet i såväl vardagen som vid höjd belastning, kris och krig.

Området som ledningssystemet täcker består av Jämtlands och Västernorrlands län samt de tio kommuner i Västerbottens och Norrbottens inland som ingår i R10. Områdets yta uppgår till drygt 133 000 km², vilket motsvarar cirka 30 % av Sveriges yta, som är indelat i 25 kommuner. Antal invånare är drygt 420 000 och inom området hanteras 7 200 larm per år.

Övergripande ledning

I den övergripande ledningen finns ledningsfunktionerna vakthavande räddningschef (VRC) och vakthavande befäl (VB) för att bemanna rollerna räddningsledningschef respektive driftchef. Dessutom finns larm- och ledningsbefäl (LLB) i Sundsvall och Östersund, dessa två arbetar tillsammans för att bemanna roller som händelsevärdering och insatsuppföljning.

Den övergripande ledningen finns placerad fysiskt på två platser, Sundsvall och Östersund. Systemet ska ses som enhet med två larmbord. Lösningen finns inte någon annanstans i Sverige, detta ger en stor flexibilitet i arbetet och en stor redundans i både personal och teknik. Genom att systemet innefattar två geografiskt åtskilda arbetsplatser för övergripande ledning förväntas även systemets robusthet stärkas. I nästa steg planeras även ett utökat samarbete med de nordligaste räddningscentralerna för att ytterligare stärka ledningsförmågan. Detta skulle då innebära att räddningstjänster i de fyra nordligaste länen tillsammans kan få en verksamhet med än mer effektivt resursnyttjande och en robust och omfattande ledningskapacitet. Kopplat till det pågående utvecklingsarbetet gällande övergripande ledning pågår även ett arbete med att anpassa hela ledningssystemets utformning efter MSB:s handbok för ELS⁵⁶

Ledning av räddningsinsatser

För *uppgiftsledning* finns särskilt utbildade SL på majoriteten av förbundets stationer. Förbundet har även tre FIB, som verkar över två närliggande stationer och har särskilt avsett fordon för uppgiften. Utöver dessa tre FIB:are finns två FIB:are som åker på händelser i eget insatsområde. Där behörlig SL saknas ska utbildade GL finnas. På detta sätt säkerställs att det alltid finns en arbetsledande funktion som kan genomföra riskbedömning ur ett arbetsmiljöperspektiv.

⁵⁶ Ett enhetligt ledningssystem för kommunal räddningstjänst – ELS, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), 2021.

Tabell 13

Beskrivning av ledningsnivåer

UPPGIFTSLEDNING	➤ Leda organiserad del i utförande av tilldelad uppgift. ➤ Samordna utförandet inom den organisatoriska delen.
INSATSLEDNING	➤ Ledning av enskild räddningsinsats. ➤ Bestämma mål med insatsen. ➤ Besluta om och fördela uppgifter till olika organisatoriska delar. ➤ Samordna insatsens genomförande.
SYSTEMLEDNING	➤ Definiera organisationens roll. ➤ Definiera insatsens ram (avsikt med insatsen, tilldelade resurser, tid och geografi). ➤ Resursförsörjning över tid. ➤ Beredskapsproduktion i förhållande till aktuell riskbild.

SL och GL kan även hantera *insatsledning* vid mindre omfattande räddningsinsatser. Om insatsens omfattning eller komplexitet innebär ett större behov av samordning och samverkan finns tre IL i beredskap som ska vara disponibla i särskilt avsedda fordon och kvittera larm inom 90 sekunder för att kunna förstärka ledningen på skadeplats. På detta sätt kan GL eller SL fokusera på uppgiftsledning och IL hanterar huvudsakligen insatsledning. Om behov finns kan ytterligare ledningspersonal förstärka ledningsorganisationen på skadeplats. Detta kan exempelvis ske genom en mer utvecklad skadeplatsnära ledningsorganisation med storsektorchef, sektorchef samt i vissa fall insatschef men också genom att förse räddningsledaren med beslutsstöd i form av ledningsstöd eller fältstab. Utöver egna ledningsresurser nyttjas även motsvarande resurser från samverkande räddningstjänstorganisationer vid behov.

Vid stora komplexa olyckor, olyckor över tid som kräver flera insatta räddningsstyrkor finns särskilda ledningsresurser för att hantera ett större behov av ledning och samordning. Vilka resurser som larmas för att leda en räddningsinsats beror på ledningsbehovet för den aktuella händelsen. Inom ledningssystemets geografiska område finns dygnet runt året om en regional insatsledare som kan verka i hela ledningssystemet och nio insatsledare, tre i R10-området, tre i Jämtland och tre i Västernorrland tillgängliga för att bemanna rollerna räddningsledare, insatschef, sektorchef, storsektorchef och sektionschef.

Räddningsledare

Alla räddningsinsatser ska ledas av en RL. Denna har det övergripande ansvaret för räddningsinsatsens genomförande och är ansvarig för all myndighetsutövning i samband med en räddningsinsats. RL säkerställer även samverkan med andra myndigheter, till exempel polis och sjukvård, vars arbete leds av egna utsedda personer.

För att kunna verka i rollen som räddningsledare ställs krav på kompetens genom föreskriven utbildning som MSB genomför samt delegation från räddningschef. Utöver räddningschefen kan VRC, VB, LLB, IL eller SL vara RL inom JRF, allt beroende av händelsens karaktär eller storlek.

8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

I ett utgångsläge där inga räddningsinsatser eller särskilda omvärldsfaktorer påverkar riskbilden utgår ledningssystemet från att dimensionering av respektive räddningstjänstorganisation är anpassad till att utifrån den lokal riskbilden ha en ändamålsenligt ordnad räddningstjänst. Detta innefattar även att göra anpassningar av organisationen inför händelsen som är kända i förväg, exempelvis särskilda evenemang eller variationer över året som ändrar riskbilden.

VB ska i rollen som driftchef, genom löpande omvärldsbevakning, säkerställa att räddningstjänstverksamheten är anpassad till den riskbild som för stunden råder. Som en del i räddningsregionens omvärldsbevakning kan det uppstå situationer där systemet behöver uppmärksamma den egna räddningstjänstens behov av kompletterande operativ planering.

VRC ska i rollen som räddningsledningschef klarlägga ansvarsförhållandena när så krävs. Detta ska vid behov ske i dialog med berörd räddningschef. Räddningsledningschefen har också ett ansvar att ompröva och justera avsikt med beredskap, utifrån tillfälliga förändringar i riskbilden.

Ledningssystemet ska säkerställa en ändamålsenlig beredskapsproduktion sett till riskbilden och bedriva ständig omvärldsbevakning för att uppmärksamma förändringar i riskbilden. Ledningssystemet ska styra resurstilldelningen och beredskapsproduktion på ett sådant sätt att det finns en god förmåga att hantera inträffade händelser och samtidigt en beredskap att hantera aktuell riskbild.

Ledningsfunktioner och roller samt arbetssätt i ledningssystemet finns beskrivet i ledningssystemets styrdokument.

8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap

I den offentliga utredningen Motståndskraft⁵⁷ pekas delar av Jämtlands län ut som ett av sju särskilda strategiskt viktiga områden på grund av förbindelserna till hamnen i norska Trondheim. Det innebär att RUHB kan bli en särskilt viktig fråga för JRF.

Det ändrade säkerhetspolitiska läget i omvärlden gör också att RUHB blivit mer aktuellt. RUHB är resurskrävande även om det enbart gäller planering. Arbetet med planering av räddningstjänstens roll i det civila försvaret bör därför ske i tät samverkan med framförallt medlemskommunerna, Länsstyrelsen, SKR och MSB så att JRF:s arbete hålls på en ändamålsenlig och resursmässigt rimlig nivå.

Samhällets räddningstjänst i fred och vid förhöjd beredskap utgör basen för att skydda och rädda liv. Ordinarie personal inom JRF utgör grunden för uppbyggnad av den räddningstjänst som behövs vid höjd beredskap. Räddningstjänsten ska från sin grundorganisation kunna växa till att kunna hantera skador som uppstår i samband med krigsskada mot bebyggelse.

JRF har enligt LSO ett ansvar att under höjd beredskap skydda och rädda befolkningen och civil egendom från verkningar av krig. Utöver det normala ansvaret i fredstid ska räddningstjänsten då även ha förmåga att:

- upptäcka, märka ut och röja farliga områden,
- indikera, sanera och vidta andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel,
- ge första hjälpen, transportera skadade samt bistå i befolkningsskyddet.

JRF:s organisation vid höjd beredskap bygger på en förstärkning av den fredstida organisationen. Lednings-, räddnings-, förvaltnings- och skadeförebyggandeorganisationen ska utnyttjas med så små förändringar som möjligt. En effektiv räddningstjänst i fred är grunden för en väl fungerande räddningstjänst vid höjd beredskap.

Målet är att öka kunskapen om höjd beredskap och krig inom JRF. För att möjliggöra en förmågeökning kopplat till kraven i lagstiftningen krävs stöd och hjälp från staten, både kunskapsmässigt och ekonomiskt. Utifrån den osäkerhet som råder om hur området RUHB utvecklas kommer handlingsprogrammet, avseende detta område, att revideras efter behov.

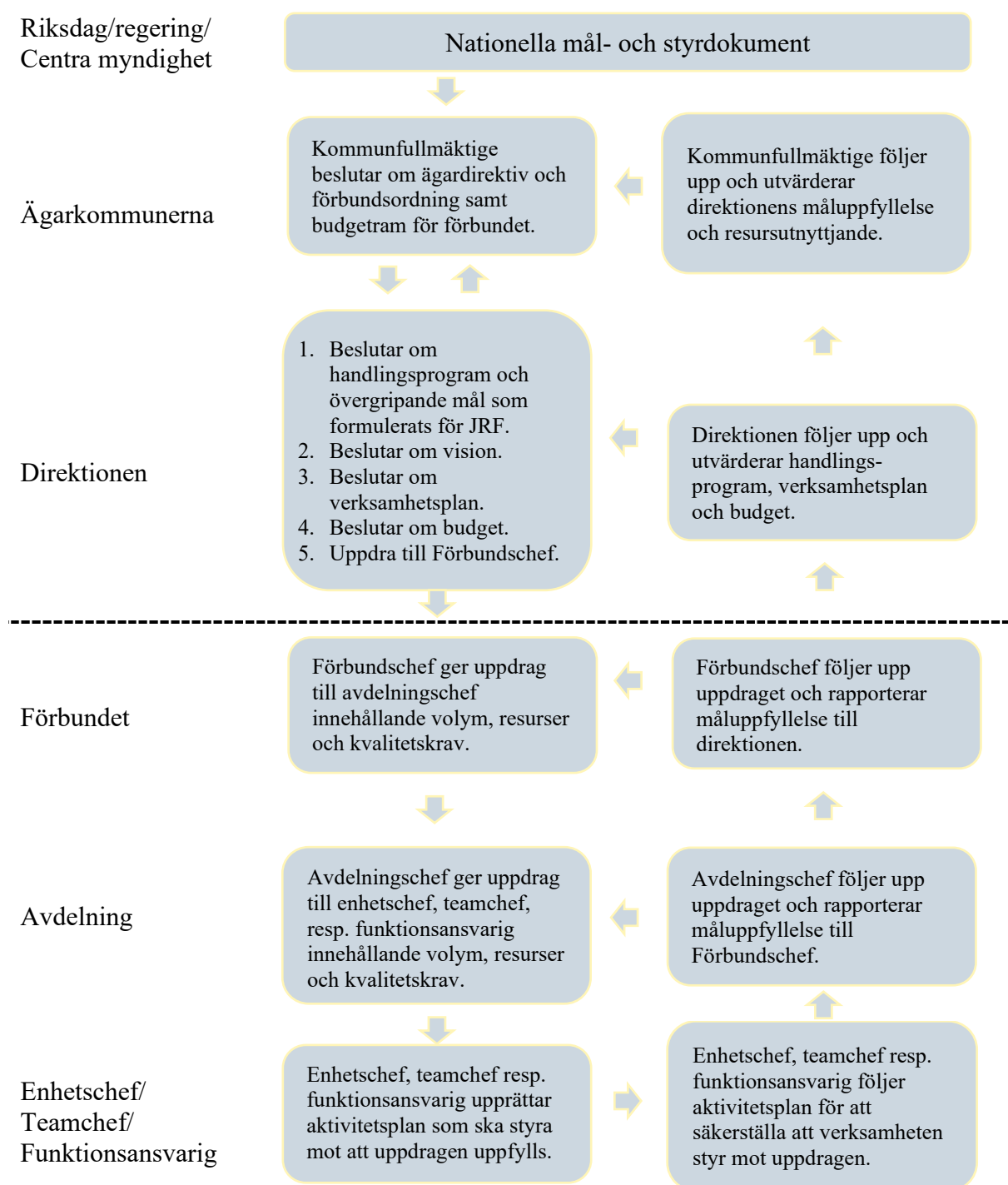
Enligt gällande ägardirektiv ska förbundet även ansvara för att utifrån sitt verksamhetsansvar följa säkerhetsskyddslagen. Förbundet ska ha en av direktionen fastställd säkerhetsskyddsanalys och det ska inom förbundet finnas en säkerhetsskyddschef. Förbundet ska i de fall det krävs genomföra säkerhetsprovning, registerkontroll och säkerhetssamtal med den personal som omfattas av detta.

⁵⁷ Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025, Försvarsdepartementet, 2017.

9 Uppföljning, utvärdering och lärande

9.1 Mål- och styrkedja

JRF har en styrmodell som fungerar som ett stöd i arbetet att nå de mål som kommunfullmäktige och direktionen beslutat. Modellen kallas ”Mål- och styrkedja” och illustreras i nedanstående bild.

Figur 6 JRF:s mål- och styrkedja.

De uppsatta målen för verksamheten följs upp fortlöpande och i samband med att målen följs upp genererar detta i tydliga åtgärder inom ramen för den årliga verksamhetsplaneringen. Resultatet av årlig verksamhet och måluppfyllelse följs upp i samband med JRF:s verksamhetsavstämningar, delårsrapporter, årsredovisningar och vid direktionmöten. Inom verksamheten väljs det årligen ut två till tre områden som det ska ske en särskild uppföljning av under året. Dessa återfinns i en bilaga till verksamhetsplanen och avser internkontroll.

9.2 Olycksundersökning enligt LSO

Enligt LSO 3 kap. 10 § ska alla olyckor som klassats som räddningstjänst i rimlig omfattning undersökas för att klarlägga orsaken till olyckan, olycksförloppet och räddningsinsatsens genomförande. Arbetet kring olycksundersökning ska ha en lärande kultur vars grundtanke är att var och en gör sitt bästa och inte avsiktligt handlar fel, men att olyckor ändå kan inträffa. Inom JRF finns det en särskild funktion som är utbildad inom kvalificerad olycksundersökning. Olycksundersökningen ska leda till förbättring av skyddet mot olyckor genom förslag och åtgärder som bidrar till att:

- Förhindra nya olyckor
- Verka skadebegränsande innan nya olyckor inträffar
- Förbättra förberedelsen för nya räddningsinsatser

I de flesta fall fullgörs denna skyldighet genom att räddningsledaren gör den grundläggande olycksundersökningen och dokumenterar den i händelserapporten. Men i vissa fall finns behov av utökad olycksundersökning. Det behovet kan initieras från många olika håll, exempelvis räddningsledaren eller någon annan som deltagit i räddningsinsatsen. Då behovet initieras gör ansvarig för olycksundersökning en bedömning om olycksorsaken eller olycksförloppet behöver utredas vidare, detta görs genom att värdera följande punkter:

- Utredningen ska leda till ett lärande
- Det ska finnas en mottagare av utredningen
- Det ska finnas tillräcklig kompetens för att göra utredningen
- Det nedlagda arbetet ska stå i proportion till det förväntade resultatet av utredningen

Utökad olycksundersökning gällande räddningsinsatsens genomförande, så kallad insatsutvärdering, kan genomföras oberoende av ovanstående punkter men bör genomföras:

- Vid samtliga dödsolyckor eller vid olyckor där en eller flera personer ådragit sig svåra skador
- När det föreligger behov av förändring inom områdena metod/teknik, utrustning, organisation och/eller rutiner
- När något kan läras av den egna gruppen eller andra
- När händelsens orsak eller olycksförlopp ska utredas

Vid större händelser finns det andra aktörer som arbetar med olycksutredningar, exempelvis Arbetsmiljöverket, Trafikverket, Polismyndigheten och Haverikommissionen. Det är ofta resurskrävande att göra en stor utredning och det krävs särskild kunskap om verksamheten som drabbats av händelsen. I dessa fall kan andra aktörer göra bra utredningar där JRF istället bidrar med sakkunskap. Räddningstjänsten bistår Polismyndigheten med sakkunnigutlåtande i de flesta polisutredningar som rör brand med misstanke om allmänfarlig vårdslöshet eller mordbrand.

Bilaga A. Dokumentförteckning

Avtal

Jämtlands Räddningstjänstförbund har avtal med följande samverkanspartners:

- Brandskyddsföreningen Restvärderäddning – *Avseende restvärderäddning, uppdrag på statlig väg, uppdrag på statlig järnväg samt deltagande i utbildning i arbetsjordning och arbete på väg och spårområde.*
- De 14 räddningstjänstorganisationer som ingår i Räddningsregion MittNorrland (RRMN) – *Samverkansavtal om hjälp vid kommunal räddningstjänst samt övergripande ledning.*
- Härjedalssotarn AB – *Rengöring och brandskyddskontroll i Härjedalens kommun.*
- JO Sotning AB – *Rengöring och brandskyddskontroll i Bräcke kommun.*
- Lierne och Røyrvik kommuner – *Samarbetsavtal gällande gränsöverskridande räddningstjänst.*
- Ljusdal, Mora, Orsa och Älvdalen kommuner – *Samverkansavtal om hjälp vid kommunal räddningstjänst.*
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) – *Avtal avseende skogsbrandsdepå.*
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) – *Avtal avseende planerings- och utbildningsresurser för räddningstjänst under höjd beredskap.*
- Region Jämtland Härjedalen – *Avtal om IVPA (I Väntan På Ambulans) och SAMS (Saving More lives in Sweden).*
- Røros kommune – *Samverkansavtal med om gränsöverskridande insatser vid svensk-norska gränsen.*
- Sollefteå Sotningsdistrikt AB – *Rengöring och brandskyddskontroll i Ragunda kommun.*
- SOS Alarm AB – *Grundavtal gällande utalarmering.*
- SOS Alarm AB – *Avtal om manöver av utomhusvarning (VMA).*
- Sotarbolaget i Jämtland AB – *Rengöring och brandskyddskontroll i Bergs kommun.*
- Sotarbolaget i Jämtland AB – *Rengöring och brandskyddskontroll i Krokoms kommun.*
- Sotarbolaget i Jämtland AB – *Rengöring och brandskyddskontroll i Östersunds kommun.*
- Strömsunds Sotningsdistrikt AB – *Rengöring och brandskyddskontroll i Strömsunds kommun.*
- Vattenregleringsföretagen – *Samordnad beredskapsplanering för dammbrott i Ångermanälven.*
- Åresotarna AB – *Rengöring och brandskyddskontroll i Åre kommun.*

Referensdokument

Om inget annat framgår så avser nedanstående dokument JRF:s verksamhet.

- *Aktivitetsplaner*. Beslutas av respektive avdelningschef.
- *Befolkningsanalys*. Upprättad 2021-10-27.
- *Delegationsordning*. Beslutad av Förbundsdirektionen, 2023-02-03.
- *Förbundsordning*. Beslutad av kommunfullmäktige i de åtta ägarkommunerna, att gälla från 2024-01-01.
- *Handlingsprogram 2022*. Beslutad av Förbundsdirektionen, 2022-02-24.
- *Internkontrollplan*. Beslutad av Förbundsdirektionen, 2023-12-15.
- *Insatskarta*. Upprättad maj 2015.
- *Klimatanpassning – Hur kan Jämtlands Räddningstjänstförbund anpassa sin verksamhet till ett förändrat klimat?* Upprättad 2023.
- *Riktlinjer för brandvattenförsörjning – Jämtlands Räddningstjänstförbund*. Beslutad av Chef Förebyggandeavdelningen, 2024-04-10.
- *Riskanalys*. Upprättad 2019-01-29.
- *Samverkansavtal Räddningsregion MittNorrland*. Undertecknat av samtliga ingående parter, 2023-05-08.
- *Beskrivning av ledningssystemet (RRMN)*. Beslutad av Styrgrupp RRMN, 2023-04-25.
- *Sammanställning av medlemskommunernas förebyggande arbete*. Upprättad 2021-10-27.
- *Samrådsredogörelse*. Upprättad 2022-02-02.
- *Sefari (MSB:s register över farlig verksamhet)*. Utdrag 2024-05-10.
- *Telestörningar – instruktioner till allmänheten*. Ingår som bilaga i Handlingsprogram 2020 – 2022, beslutad av Förbundsdirektionen 2020-03-13.
- *Tillsynsplan*. Beslutad av Chef Förebyggandeavdelningen, 2022-12-12.
- *Verksamhetsplan 2024 & Budget 2025 – 2026*. Beslutad av Förbundsdirektionen, 2023-12-15.
- *Årsberättelse för 2023*. Beslutad av Förbundsdirektionen, 2024-03-15.
- *Ägardirektiv 2024*. Beslutad av kommunfullmäktige i de åtta ägarkommunerna, 2023.
- *Övrigt – interna riktlinjer och rutiner*.

Bilaga B. Beskrivning av samråd

JRF har samrått skriftligen genom formell remisshantering. Samrådstiden pågick från och med 2024-06-12 till och med 2024-10-15. De aktörer som JRF samrått med är de som särskilt berörs av aktuellt handlingsprogram och framgår av nedanstående lista. En sammanställning av de synpunkter som lämnats samt en övergripande redogörelse för hur synpunkterna tagits till vara i arbetet har redovisats i en *Samrådsredogörelse*. Detta dokument har även skickats ut till de som ingått i samrådet.

- Bergs kommun
- Brandkåren Norra Dalarna
- Brandmännens riksförbund
- Bräcke kommun
- Dorotea räddningstjänst
- Försvarsmakten
- Härjedalens kommun
- Kommunal
- Krokoms kommun
- Ledarna
- Lierne kommune
- Ljusdals kommun
- Länsstyrelsen Jämtlands län
- Medelpads räddningstjänstförbund
- Meråker kommune
- Polismyndigheten
- Ragunda kommun
- Region Jämtland-Härjedalen
- Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen
- Räddningstjänsten Örnköldsvik
- Røros kommune
- Røyrvik kommune
- SOS Alarm AB
- Strömsunds kommun
- Sveriges Ingenjörer
- Vision
- Åre kommun
- Östersunds kommun

Räddningstjänsten Jämtland

063-14 80 00

info@rtjamtland.se

www.rtjamtland.se

Besöksadress: Fyrvallavägen 4, 831 43 Östersund

Postadress: Box 71, 831 21 Östersund